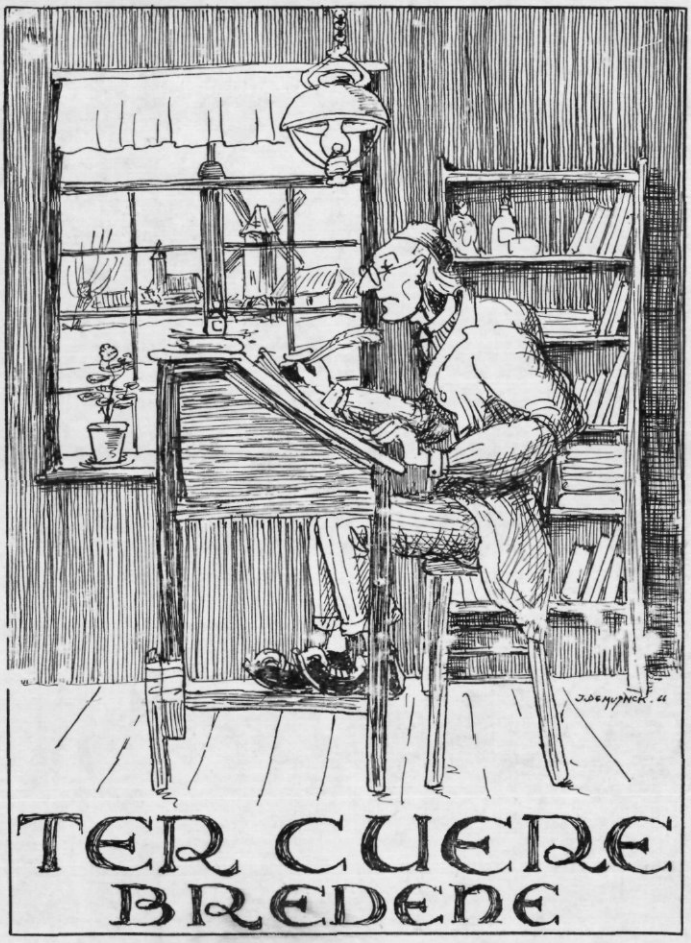

Jaarboek 1975

Uitgave HEEMKRING TER CUERE

sekr. : Yzerlaan 3
8401 Bredene

Tel. (059) 70 81 40

Jaarboek

1975

A K T I V I T E I T E N G E D U R E N D E H E T J A A R

1 9 7 5

---

1 Zaterdag 8 februari
Jaarlijks feestmaal

2 Zaterdag 15 maart
Toneelavond : " De Modelechtgenoot "
ingericht door D.F. Sas en Dorp in samenwerking met " Ter Cuere"

3 Donderdag 8 mei
" Gecombineerde auto en wandelzoektocht "
in samenwerking met D.F. - Duinen

4 Vrijdag 13 juni
Statutaire algemene vergadering

5 Zaterdag 14 juni
Demonstratiewedstrijden :
" Twee verdwenen speelwijzen op de biljart "

6 Zondag 31 augustus
Familieuitstap " De smokkelroute " en geleid bezoek een het
" Streeklandbouwmuzeum " te Heille .

7 Zondag 19 oktober
" Vijfkamp " op de Blauwe Sluis .

8 Zondag 26 oktober
Eerste Toponymische Zondagmorgen

9 Zaterdag 8 november
Geleid bezoek aan de Suikerfabrieken van Vlaanderen te Moerbeke-Waas en het stadje Hulst in Zeeuws-Vlaanderen

10 Zondag 16 november
Tweede Toponymische Zondagmorgen

11 Zondag 28 december 1975
Diaramashow " West-Vlaanderen " ingericht door D-F Sas en Dorp , in samenwerking met " Ter Cuere "

..../....

Aktiviteiten (vervolg)

12 Uitgifte van " Roepsteen " nrs 23 t/m 29

13 Uitgifte van het Jaarboek 1975

14 Maandelijkse bestuursvergadering

15 Openstellen van het heem ten behoeve van de toeristische " Relaxtour " , iedere donderdagnamiddag van half-juli tot eind augustus .

16 Iedere zondagmorgen is het archief en de bibliotheek toegankelijk van 11 uur tot 12 u 30 .

§
§§§
§§§§§
§§§
§

AAN DIT JAARBOEK HEBBEN MEEGEWERKT :

Raoul EECKHOUT
Henriëtte GESELLE-TERRIJN
Fernand GEVAERT
Edwin VANDENBERGHE
Eddie VAN HAVERBEKE
Richard VERBANCK
Omer VILAIN

§
§§§
§§§§§
§§§
§

H E E M K R I N G " T E R C U E R E " E I N D E 1 9 7 5

++

BEHEERRAAD

Hoofdman	Belpaeme Noël
Onderhoofdman	Eeckhout Raoul
Secretaris	Van Steenkiste Roland
Penningmeester	Defever Julia (postrek. 547 808)

COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN VAN DE GEMEENTE BREDENE

Burgemeester	Claeys Albert
Schepenen	Lagast Raymond
	Van Hooren Raymond
	Beeckaert Roger

MEDEBEHEERDERS

Cattrijsse Willy
Desopper Georges
Devriendt Willy
Fischer André
Fonteyne Gilberte
Geselle Camille
Gevaert Fernand
Landsoght Jacques
Terreyn Henriette
Vandecasteele Louis
Verburgh André
Versluys Roland
Willaert Jan

EREVOORZITTER — Verbanck Richard

Ereleden — Penninck Jozef - Legeweg 133 - Brugge
Farazijn Daniël - Groeningestr 77-Gent
Lievens Firmin - Vrijheidslaan 80
Brussel

MEDEDELINGSBLAD :

" R O E P S T E E N "

++++++++++
+++++++++
+++++++
+++++
+++
+

LEDENLIJST VAN DE HEEMKRING " TER CUERE " OP 1 NOVEMBER 1975

==========

Aspeslagh Charles	Duinenstraat 25	Bredene
Aspeslagh L.A.	Jozef II-straat 25	Oostende
Backers Georges	Nukkerstraat 5	Bredene
Baillière Simon	Kastanjelaan 37	Oostende
Ballegeer André	Meeuwenlaan 11	Blankenberge
Barbaix Louis	Lagravièrestraat 43	Bredene
Bastin Yvan	Duinenstraat 347	
Beaumont Gaston	Hendrik Serruyslaan 42	Oostende
Beeckaert Roger	Pauwhoflaan 74	Bredene
Beirens Edmond	Duinenstraat 359	
Belligh Camille	Dorpstraat 82	
Belligh Gustaaf	Monnikenstraat 14	
Belpaeme Noël	Frankrijklaan 48	
Bertens Marcel	August Plovieplein 5	
Beyen Julien	Van Tyghemlaan 47	Oostende
Billiaert Roland	Breendonklaan 43	Bredene
Billiau Georges	A. Liebaertstraat 64	Oostende
Billiau Leo	Guido Gezellestraat 37	Bredene
Blomme Albert	Strandlaan 2	
Blomme Edmond	Orchideënlaan 24	Oostende
Boey Lucien	Zandstraat 15	Bredene
Boey Maurits	Zandstraat 65	
Boey Noël	Duinenstraat 52	
Boey René	Koerslaan 32	
Bolle Pierre	Pr. Elisabethlaan 72	
Bollenberg Albert	Brugse stw 1	
Bollenberg Henri	Zuidstraat 15	
Bollenberg Jan	Zuidstraat 15	
Bollenberg Willy	Zuidstraat 13	
Bories Leon	Breendonklaan 7	
Bossaer Ray	Batterijstraat 40	Klemskerke
Boucquaert Jerôme	Nukkerstraat 26	Bredene
Boucquaert Leon	Fritz Vinckelaan 58	
Broucke Henri	Lagravièrestraat 6	
Broucke Theo	Dr. Van de Wegheplein 5	
Brouquaert Walter	St-Riquierstraat 19	
Broucke Aimé	Veldstraat 38	
Brouwers Johan	Gentstraat 46	
Bruyneel Roger	Brusselstraat 14	
Bulcke William	Benediktijnerstraat 3	
Buttiens Alfons	Wierenstraat 39	Oostende
Caestecker Hubert	Pr. Elisabethlaan 1	Bredene
Caestecker Sylvain	Molenstraat 81	
Callebaut Guido	Hoefijzerlaan 6	
Callewaert	Dorpstraat 22	
Camerlinck Ignace	Kaaistraat 3	Oostende

Candaele Albert	Prins Albertlaan 42	Bredene
Cardon Romain	Pr. Elisabethlaan 80	
Casier Fernand	Kon. Astridlaan 87	
Cattrijsse Roger	Hoogwegel 47	Gistel
Cattrijsse Willy	Fritz Vinckelaan 104	Bredene
Cauwenberghs Alfons	Europalaan 1	Wilrijk
Cavereel Albert	Acacialaan 25	Oostende
Christiaen Marie-Rose	Veldstraat 3	Bredene
Claeys Albert	Kapellestraat 313	
Claeys Gerard	Statiestraat	De Haan
Claeys Jef	Leeuwerikstraat 96	Oostende
Claeys Leon	Gentstraat 48	Bredene
Clicteur Omer	Driftweg 57	
Clybouw Noël	Nukkerstraat 11	
Coelus Robert	Noordlaan 8	
Colpaert Alice	Sluizenstraat 3	
Colpaert Maurits	Kapellestraat 33	
Constandt Maurice	Vredestraat 24	
Content Arseen	A.Liebaertstraat 48	Oostende
Coopman Jan	Gentstraat 39	Bredene
Coppin Gilbert	Torhoutsteenweg 548	Oostende
Cordy Paul	Berkenlaan 11	Oostende
Cornellie Guy	Maria Theresiastraat 25	
Coenije Jozef	Frère Orbanstraat 83	
Croos Firmin	Nukkerwijk 22	Bredene
Crucifix André	Breendonklaan 39	
Cuypers Jean-Marie	Duinenstraat 196	
Daems Paul	Van Iseghemlaan 116	Oostende
Damman Eddy	Vanderschaeghestraat 10	Bredene
Dangez Henri	Voorhavenlaan 80	Oostende
David Gustaaf	Breendonklaan 22	Bredene
Debaedts Michel	Mariakerkelaan 64	Oostende
Debaedts Nick	d°	
Debaene Alois	August Plovieplein 11	Bredene
Debaillie Willy	Monikkenstraat 17	
de Bethune Emaanuel	Kasteeldreef 10	Marke
Debeuckelaere Oscar	Duinenstraat 11	Bredene
Deblauwe Raoul	Buurtspoorwegstraat 2	
Debrock Alfred	Rietstraat 25	Oostende
Debrock Marcel	Nieuwstraat 76	Bredene
Debruyne André	Spaarzaamheidstraat 14	
Debruyne Richard	Leeuwerikkenstraat 184	Oostende
Debruyne Valère	Jacob Besagestr 57	
Declerck Noël	Pr. Marie-Joséлaan 11	Bredene
E.H. Declercq	Ieperstraat	Oostende
Decloedt Maurice	Nukkerstraat 92	Bredene
Decoo Firmin	Duinenstraat 117	
Decouter Yvonne	Sluizenstraat 98	
Decraecker Jozef	Coupurestraat 20	
Decroos Henri	Vaartdijk Noord 1	Oostende
Decroos Jan	Ringlaan Zuid 153	De Haan

Decroos Paul	Nijverheidstr. 112	Oostende
Decuyper Elisabeth	Driftweg 175	Bredene
Defever Gerard	Pr. Elisabethlaan 45	
Defever Julia	Rozenlaan 21	
Defever Madelaine	Pr. Elisabethlaan 29	
Defever Margriet	Rozenlaan 21	
Defurne Herman	De Rudderstraat 75	Oostende
De Jonckheere Jan	Antwerpenstraat 2	Bredene
Dekeyser André	Kapellestraat 235	
De Keyser Willy	Vredestraat 41	
De Knuydt R.	Druivenlaan 23	Oostende
Dekoninck Raf	A. Deleustraat 42	Ichtegem
Delaere Eric	Brugse Steenweg 57	Bredene
Delaere Georges	Fritz Vinckelaan 4	
Delanghe Gilbert	Kapellestraat 119	
Deleu Redgy	Gentstraat 38	
De Lille Georges	Buurtspoorwegstraat 55	
Demeere Henri	Koningstraat 76	Oostende
De Mey Reddy	Koninginnelaan 64	
De Mol Marc	Hofstedestraat 22	
De Mol Jan	d°	
De Mol Jean	Frankrijklaan 9	Bredene
Demoor Daniël	Torhoutsteenweg 299	Oostende
De Muynck Germain	Bedevaartstraat 3	Bredene
Demuyt Luc	Dorpsstraat 123	
Denorme Jos	H. Hartlaan 28	Oostende
de Ponthieu Daniël	Nieuwpoortse stw 48	
de Ponthieu Giovanni	Vinkenstraat 23	
Depoorter Eddy	Spaarzaamheidstr 15	Bredene
Depoorter Jerôme	d°	
Deputter Georges	Prins Karellaan 6	
Derinck Kamiel	Processieweg 6	Aartrijke
Derinck Urbain	Kapellestraat 7	Bredene
Deroo Gilbert	Nukkerstraat 25	
Derudder Roger	Frans Provoostplein 7	
De Rycke Hans	Spaarzaamheidstraat 39	Oostende
Deschacht Julien	Sportstraat 3	Bredene
Deschepper Eugeen	Mariakerkelaan 8	Oostende
de Seyn Gerard	Ste Kaherine Polderstr	
De Smet-Raes	Werkstraat 42	Gent
Desopper Georges	Brugse steenweg 1 b	Bredene
Deswaef Emmanuel	Koerslaan	
Deswelgh Remi	Zuidstraat 3	
D'everlange Leon	Pr. Elisabethlaan 25	
Devos Fernand	Ruiterlaan 8	
Devos Roger	Kapellestraat 307	
Devriendt Willy	Brugse Steenweg 51	
Devynck Arsène	Frankrijklaan 60	
Dewever Eric	Dorpsstraat 46	
Dewulf Georges	Dorpsstraat 17	

Dewulf-Heus R.L	Oude Zak 13	Brugge
D'Hulst Roger	Derbylaan 13	Bredene
Dooms Roger	Sluizenstraat 12	
Dreesen Jan	Rode Kruislaan 4	Oostende
Dubois René	Nieuwstraat 60	Bredene
Duchateau François	Peter Benoitlaan 20 A	
Ducheyne Robert	Heistlaan 47	Knokke-Heist
Dufour Maurice	Sluizenstraat 10	Bredene
Dumon Albert	Prins Albertlaan 77	Oostende
Dumon Alfons	Pr.Elisabethlaan 82	Bredene
Eeckhout Raoul	Wagenmakerstraat 1	
Eerebout Roger	Kapellestraat 233	
Eerwaarde Zusters	Dorpstraat 144	
Eerwaarde Zusters	Nukkerstraat 106	
Eerwaarde Zusters	Peter Benoitlaan 13	
Elewaut Jozef	Victoriastrasse 14	Wilhelmshafen
Eneman Jules	Driftweg 45	Bredene
Everaerdt Pierre	Duinenstraat 13	
Faict Herman	Steenovenstraat 28	
Ferrier Maurice	Duindoornlaan 13	Oostende
Feys Henri	Cockerillstraat 8	
Fischer André	Verbondenenlaan 9	Bredene
Fischer Karel	Molenstraat 92	
Focke Henri	Mariakerkelaan 48	Oostende
Fonteyne Gilberte	Verbondenenlaan 9	Bredene
Francier Jaak	Torhoutsteenweg 509	Oostende
Geldhof Louis	Nukkerstraat 8	Bredene
Gerijl August	Vingerlingstraat 1	Oostende
Geselle Camille	Buurtspoorwegstraat 89	Bredene
Gevaert Amedée	Onafhankelijkheidstr 4	Oostende
Gevaert Fernand	Duinenstraat 40	Bredene
Gilliaert Etienne	Kapellestraat 239	
Goes Kamiel	Wapenplein 8	Oostende
Goes Renaud	Tulpenlaan 1	Bredene
Gunst Willy	Veldstraat 18	
Haeck Kamiel	Driftweg 59	
Havermaet Roger	Parklaan 10	
Haghebaert Raymond	Elisabethlaan 322	Oostende
Halewyck Raoul	Kasteeldreef 7	Snellegem
Hallemeersch André	Antwerpenstraat 33	Bredene
Helsmoortel August	Sportstraat 18	Bredene
Helsmoortel- Boey M.	Zandstraat 67	
Hendrickx Wilfried	Prins Albertlaan 88	Oostende
Herling Albert	Pr. Marie-Joséлаan 11	Bredene
Herling Posy	Rode Kruislaan 4	Oostende
Hersens Annie	Zandheuvellaan 11 c	Bredene
Hollevoet Albert	Sluizenstraat 99	
Hollevoet Gaston	Gentstraat 5	
Hosten Wilfried	St Riquierstraat 10	

Houben Guido	Pr. Elisabethlaan 26	Bredene
Huyghebaert Raymond	Driftweg 52	Wenduine
Inghelbrecht Wilfried	Kapellestraat 121	Bredene
Jansseune G.	Zeebermlaan 23	Oostduinkerke
Jonckheere Frans	Driftweg 155	Bredene
Klausing Jef	Koninginnelaan 34	Oostende
Knockaert Cyriel	Noordzeestraat 30	Bredene
Knockaert Cyriel	Vredestraat 22	
Knockaert Julien	Polderstraat 105	
Knockaert Julien	Vaartstraat 9	
Knudde Marcel	Dorpsstraat 92	
Krefeld Gerrit	Keizerslaan 23	Brussel
Lagast Raymond	Kapellestraat 37	Bredene
Laga Roger	Meeuwenlaan 36	Oostende
Lambrecht Raymond	Frankrijklaan 31	Bredene
Lams Maria	Frankrijklaan 14	
Lantsoght Jacques	August Plovieplein 22	
Lapon Paul	Leliestraat 10	Oostende
Lataire Remy	Noord-Eedestraat 41	Bredene
Lateste Oscar	Fritz Vinckelaan 68	
E.H. Latruwe Firmin	Prinses Elisabethlaan 19	
Lauwereyns Erik	Steenweg op Gistel 238	Oostende
Lauwereyns Roland	Buurtspoorwegstraat 91	Bredene
Lava Roger	H. Lagravièrestraat 7	
Leconte Cyriel	Brugse Stw 176	
Lecoutere M.	Driftweg 31	
Leirman André	Taboralaan 130	Oostende
Lems André	Nukkerwijk 2	Bredene
Lermyte Albert	Mariakerkelaan 16	Oostende
Leveke Willy	Zeelaan 12	Bredene
Lievens Firmin	Vrijheidslaan 80	Brussel
Lingier Daniël	Wagenmakerstraat 18	Bredene
Lingier Jaak	Dorpsstraat 95	
Lingier Maurice	Wagenmakerstraat 16	
Lingier Robert	Dorpsstraat 104	
Loggbe Edward	Driftweg 73	
Loy Alfred	Duinhelmlaan 5	
Loy Walter	Molenstraat 9	Nieuwkerken
Luca Kamiel	Prins Albertlaan 68	Oostende
Luca Robert	Prins Albertlaan 71	
Dr. Luja Marcel	Hendrik Consciencelaan 3	Bredene
Maene Daniël	Monikkenstraat 18	
Maertens Ghislain	Frankrijklaan 15	
Maes Jacky	H. Zwaenepoelstr	
Maes John	Rozenpad 26	Westende
Mahieu-Hobus Raymond	Duinenstraat 186	Bredene
Major Walter	Edmond Laponstraat 10	Oostende
Makelberghe Jannie	Breendonklaan 12	Bredene
Marest Leopold	Dorpsstraat 96	
Meesschaert-Devos Ch.	Duinenstraat 169	

Meesschaert Fridda	Zuid-oostwijk 15	Bredene
Melis Charles	Zandstraat 20	
Mestdagh Frans	Golfstraat 23	
Metsu Charles	Kon. Astridlaan 15	
Metsu Walter	d° 15 A	
Metsu Willy	Kapellestraat 143	
Meyns-Debaene F.	Breendoncklaan 57	
Meysman Louis	Buurtspoorwegstraat 52	
Meyus-Plovie Catlos	IJzerlaan 2	
Milh Jan	Kristinastraat 56	Oostende
Moermans-Velghe	Van Iseghemlaan 38	
Monteny Albert	Zandstraat 111	Bredene
Monteny Fernand	Cirkelstraat	Oostende
E.H. Neirynck Firmin	Kerkstraat 8	Bredene
Neirinck Robert	Pagodenlaan 394	Brussel
Meyt Leopold	Dorpsstraat 31	Bredene
Nieuwenhuyse René	Koninginnelaan 50	Oostende
Nyssen Jules	Dorpsstraat 20	Bredene
E.H. Olivier Albert	Spaarzaamheidstraat 33	
Opstaele Roger	Lodewijk Paretlaan 24	
Orlans Richard	Waterhoenstraat 31	Gent
Pittery Gilbert	Nukkerstraat 74	Bredene
Plovie Iwan	Turkijenlaan 29	
Poppe Oscar	Duinenstraat 338	
Pottier Louis	Kon. Elisabethlaan	Nieuwpoort
Pyra-Casier	Kon. Astridlaan 79	Bredene
Pyra Georges	Dorpsstraat 74	
Pyra Kamiel	Kapellestraat 131	
Pyra Remi	Violierenlaan 18	
Quaghebeur Goedele	Nieuwpoortse Stw 396	Oostende
Questier Marcel	Nieuwstraat 90	Bredene
Questier Roger	Frankrijklaan 16	
Raes - Schallier	Parklaan 20	
Ramaekers Maria	Gentstraat 32	
Ramaekers Jessie	Duinhelmlaan 4	
Rammant Norbert	Veldstraat 2	
Rau Raymond	Oude Molenstraat 22	Oostende
Rau Roland	Vismijn 38	
Remaut Jeanette	SS Pieters & Pauluspl 9	
Reunbrouck René	Voorhavenlaan 171	
Rondelez Oscar	Guido Gezellestr 11	Bredene
Rommelaere Yves	Van Tieghemlaan 59	Oostende
Rosseel Gustaaf	Dr Edward Moreauxlaan 65	
Rossel Fernand	Meiboomlaan 21	
Rotsaert Freddy	Frankrijklaan 6	Bredene
Rotsaert René	Dorpsstraat 4	
Rousselle Marc	Dr Van de Wegheplein 5	
Rousselle Robert	6 Hof ter Horenlaan	Ukkel
Rouselle Robert	Driftweg 1	Bredene
Rubben Jan	Kouterdreef 14	Laarne
Rubben Karel	Capucienenlaan 11	Aalst

Saelens Marie	Vliegpleinstraat 14	Bredene
L-C Sareyka-Van Canneyt	Gartenkamp 79	Mönchengladbach
Schamp Yvan	Zeesterlaan 40	Bredene
Scharlé Albert	Derbylaan 26	
Schaut Louis	Parklaan 18	
Schaut Rosita	Parklaan 18	
Smet Leon	Ernest Feysplein 15	Oostende
Soetaert Julien	Essex Scottishlaan 19	Westende
Stadsbibliotheek		Oostende
Standaert Ronny	Plantenstraat 34	
Steenacker Roger	Sluizenstraat 190	Bredene
Stragier Richard	Darwinlaan 121 A	
Steenacker Henri	Van Tieghemlaan 55	Oostende
Strobbe Jacques	Driftweg 11 F	Bredene
Stubbe Philomène	Prinses Elisabethl 24	
Dr. Tack	d° 34	
Teetaert Raymond	Kemmelbergstraat 27	Blankenberge
Terrijn Henriette	Buurtspoorwegstraat 89	Bredene
T'Jampens Maurice	Duinenstraat 302	
Thijs Frans	Zeepaadje	
Tratsaert Raymond	Steenovenstraat 11	
Tulpin Medard	Noor-Eedestraat 112	
Vanalderweireldt Edouard	Th. Vanloostraat 52	Oostende
Van Beirs Nicolas	Tarwestraat 3	
Van Canneyt Jules	Dorpsstraat 87	Bredene
Vancraeynest Raymond	Blauw Kasteelstraat 103	Oostende
Van Daele Georges	Veldstraat 34	Bredene
Van Damme Rudolf	Prijsstraat 13	Oostende
Vandecasteele Henri	Molenstraat 88	Bredene
Vandecasteele André	Wilgenlaan 11	Klemskerke
Vandecasteele Jean	Spaarzaamheidstraat 82	Bredene
Vandecasteele Louis	St. Riquirstraat 17	
Van Halsberge	Madeliefjeslaan 66	Oostende
Van de Kerckhove Camille	Brusselstr 5	Bredene
Vandemaele Roland	Honoré Borgersstr 39	Oostende
Vandenberghe Edwin	Dorpsstraat 14	Klemskerke
Vandenberghe Gustaaf	Peter Benoitlaan 5	Bredene
Vandenbogaarde Camille	Sluizenstraat 180	
Vandenbon Octaaf	Zandheuvellaan	
Van den Bosch Lodewijk	Koerslaan 37	
Vandenbogaarde Gerard	Antwerpenstraat 52	
Van den Broecke Aug.	Waverse stw. 1208	Brussel
Vandenbroecke Georges	Veldhoekstraat	Maldegem
Vandenbroele Willy	Landweg 3	Bredene
Vandenbroecke Maurits	Veldstraat 10	
Dr. Vandenweghe Jan	Prins Albertlaan 70	Oostende
Van der Beken Michel	Peter Benoitlaan 1-3	Bredene
Vandevennet-Lievens G.	Gulden Vlieslaan 16	Brugge
Van Gheluwe Maurice	Vicognedijk 15	Oostende
Van Haverbeke Eddy	Nieuwpoortsteenweg 20 A	

Van Iseghem Auguste	Stockholmstraat 47	Oostende
Vanhooren Firmin	Zeelaan 9	Bredene
Vanhooren Freddy	Ringlaan Zuid 106	Klemskerke
Vanhooren Raymond	Noordzeestraat 8	Bredene
Vanhoutte Maurice	Veldstraat 16	Snaaskerke
Vanhijfte Marc	Antwerpenstraat 41	Bredene
Van Isacker Jacques	Breendonklaan 49	
Vanlaere Gerard	Buurtspoorwegstraat 63	
Vanleenhove Frans	Duinenstraat 35	
Vanloo Anne-Marie	Duinenstraat 51	
Vanloo René	Duinenstraat 333	
Vanloo Roland	Duinenstraat 51	
Vanremoortele-Ketelers	Landbouwerstraat 6	Oostende
Van Rickstal Hendrik	Zwaluwenstraat 63	
Van Steenkiste Oscar	Nukkerstraat 7	Bredene
Vansteenkiste Roger	Duinenstraat 50	
Vansteenkiste Roland	IJzerlaan 3	
Vantorre Cyriel	Zeedijk 102	Heist
Van Troostenberghe Carlos	Oostendestw 27	Middelkerke
Vanwalleghem Daisy	Duinenstraat 2	Bredene
Van Walleghem René	Frère Orbanstraat 59	Oostende
Van Walleghem Honoré	Pr. Elisabethlaan 94	Bredene
Vanzandweghe Auguste	Brugse Stw. 40	Oostende
Velghe Alfons	Dorpsstraat 120	Bredene
Verbanck Frans	Driftweg 33	
Verbanck Karel	Zonnelaan 29	As
Verbanck Lydie	Nieuwpoortstw 196	Oostende
Verbanck Richard	Driftweg 33	Bredene
Verbeke Roger	Brugse Stw 30	Oostende
Verburgh André	Zwanenstraat 75	Oostende
Verburgh Eddy	Elisabethlaan 343	
Vercaemert Jean-Pierre	Kerkhofstraat 1	Bredene
Vercruysse André	Van Hembdenstraat 13	Oostende
Verhaeghe Allard	Noor-Eedestraat 72	Bredene
Verlinde Alois	Nukkerstraat 68	
Verlinde André	Benediktijnerstraat 24	
Verlinde Henri	Nukkerstraat 86	
Verlinde Roger	Nukkerstraat 86	
Vermeulen Arsène	G. Defeverstraat 22	
Vermeylen André	Dorpsstraat 132	
Vermoortel André	Kapellestraat 61	
Versluys Kamiel	Kapellestraat 167	
Versluys Noël	Brusselstraat 4	
Versluys Pierre	Brusselstraat 10	
Versluys Roland	Brusselstraat 8	
Versluys Willy	Violierenlaan 8	
Verstraete Frank	Rogierlaan 38	Oostende
Verstraete Marc	Batterijstraat 38	Klemskerke
Vervaecke Marcel	Pr. Marie-Josélaan 3	Bredene
Vilain Omer	Rogierlaan 38	Oostende

Vrancken Willy	Lelielaan 4	Oostende
Vrancken Paul	Lelielaan 4	
Vrancken Raymond	Vicognedijk 26	
VVKS Noordland-Bonne	Zeelaan 3	Bredene
Warlop Bernard	Kon. Astridlaan 61	
Wets Eddy	Karel Janssenslaan 53	Oostende
Willaerts J-P	Noord-Eedestraat 1	Oostende
Willems Rudy	Langestraat 82	
Willeput Arsene	Duinenstraat 299	Bredene
Wybo Alfons	Vicognelaan 5	
Wyntin Erik	Distellaan 69	Oostende
Wyntin Herman	Sluizenstraat 130 A	Bredene
Zanders Roger	Plassendalestw 15 A	Oostende
Zwaenepoel Georges	Louis Vanderschraeghestr 13	Bredene
Zwaenepoel -Deprez W.	Zeelaan 2	

TCTCTCTCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTC
TCTCTCTC
TCTCTC
TCTC
TC

S L U U Z J E Z A G E M U L

++++++++++++++++++++++++

++++++++++++++++++

+

+

+

+

+

+

+

Fernand G E V A E R T

++++++++++++++

S L U U Z J E Z A G E M U L

- -

Als men auwtjes mag rapen op andermans grond dan mag ik mij veroorloven , al ben ik van 't dorp , zagemul te rapen aan de Sluuzje . Alhoewel er , letterlijk , sinds tien jaar geen houtspaanders meer geslagen worden aan de Blauwe Sluis , toch ligt het zagemul er nog voor te vagen , en dat niet alleen in de figuurlijke zin .

Pol Ralph veegde in 1970 reeds heelwat zagemul bijeen in zijn " Sassche Mussels " , doch liet hier en daar wat in de hoekjes liggen voor " vijfkampers " . En om die hoekjes te vinden hoeft men niet eens ver te zoeken noch een grote inspanning te doen . Slechts even aanlopen bij Cyriel , de waard van de afspanning " De Blauwe Sluis " : Als Cyriel in zijn dagje is , en dat is hij meestal , dan strooit hij kwistig met zagemul in het rond . Het moet gezegd dat het zagemul daarbij beter vaagt als het besprenkeld is met wat gerstenat .

Cyriel is de mannelijke telg - uiteraard , want een telg is steeds mannelijk - uit het gezin Jules Leconte - Corelie Tratsaert . Jules Leconte , z'n vader , werd geboren in 't dorp . De vader van Jules , Filip , was suisse in Sint-Riquiers , ofte de kerk van 't dorp . Niet alleen was hij daarnaast barbier en stokvisleurder doch hij hield ook een spekkewinkel . Alhoewel het meestal zijn vrouw was die de spekke - bokaals hanteerde . Hij woonde in een huisje langs de kerkewegel " De Gierigaard " , achter de huidige smidse van Valère Minne .

Het huisje werd omstreeks 1950 afgebroken . Ik heb mijn grootmoeder , Emerence Geldhof , steeds horen vertellen dat in het huisje nog ooit school gegeven werd . Dit blijkt eveneens uit het uittreksel van de " Liber Memorialis " van het klooster en school van Bredene - Dorp , verschenen in het " Ter Cuere Jaarboek 1968 " , waarin vermeld wordt dat in het jaar 1886 juffrouw Gina Steens klas gaf voor meisjes en jongens in een kamer van het huisje .

Jules Leconte huwde Coralie Tratsaert , jonge dochter van de Blauwe Sluis . Haar vader , Charles , was ketser van beroep en hield er een muilezel op na om de " binnenlanders " te trekken van 't Sas naar Scheepsdale . Er woonde op de Blauwe Sluis nog een andere ketser , Jan Bentein . Jan baatte een kleine boerderij uit waar Mus nu boert en dames kapt ; hun haar natuurlijk .

Jan was niet zomaar een ketser want hij beschikte over twee muilezels . De broer van Charles Tratsaert , Jacobus , week uit van de Blauwe Sluis naar 't Sas om te ketsen omdat hij daar beter bereikbaar was voor de schippers . Met de komst van de sleepboten en later de motorisatie van de binnenvloot verdwenen de ketsers . De laatste was Guillaume Vandriessche die aan de Plasschendalebrug woonde . Hij bezat een zwaar boerenpaard om de schuiten te slepen .

Charles Tratsaert moet nogal welstellend geweest zijn, want hij bezat twee huizen . Het hoekhuis Brugse steenweg-Oudenburgse steenweg verhuurde hij aan " Sissen " Deruiter , die er herberg hield en er de wagenmakerij bedreef . Charles zelf woonde in het huis ernaast , gelegen Brugse steenweg . In 1891 nam Jules Leconte de herberg en wagenmakerij over . Overnemen is wel niet het juiste woord maar het komt op hetzelfde neer . Deruiter ging zich vestigen in een huisje wat verder langs de " Zijdeling " om zijn ambacht verder te zetten. Of het daar sukses bijgebracht heeft konden we niet achterhalen .

Een wagenmakerij vergt een smidse . Deze twee ambachten vullen elkaar aan . Zo ook aan de Blauwe Sluis . Kamiel Soenen , de smid , woonde aan de overkant van de steenweg , waar nu het mosselbedrijf van Derycke gevestigd is .

Kamiel verhuisde in 1913 naar Oostende om daar zijn brood te verdienen als " voituremaker " . Jerome Everaert , afkomstig uit Wilskerke nam de smidse over . Hij verhuisde op zijn beurt in 1923 om zich te vestigen aan de Oudenburgse steenweg , naast de wagenmakerij van Laconte , in de twee - woonst van Pol D'hondt . Wat er met Pol D'hondt gebeurde weten we niet . Hopen we maar dat hij niet de weg opging van Sissen Deruiter - allez ! als we Cyriel mogen geloven . En dat doen we , onvoorwaardelijk .

Jerome liet een smidse bouwen naast zijn nieuwe woonst en zo konden beide bedrijven , wagenmakerij-smidse , elkaar op bijna volmaakte wijze aanvullen .

In de oud-smidse kwam zich Maurits Cornellie vestigen, oud-strijder en koopman , en zoals het hoort baatte hij er ook een herberg uit . Zoals men ziet moest men aan de Blauwe Sluis geen dorst lijden . Eigenlijk moest men dat in die tijd nergens . We verlaten ons hier graag op confrater Georges Desopper om het inventaris van de herbergen op de Blauwe Sluis en andere wijken van Bredene op te stellen .

o

o o

Jules Laconte verdeelde zijn aandacht over beide vakken van zijn bedrijf . Zijn herberg kreeg naast zijn wagenmakerij zijn volle inzet . En als hij dat deed zoals zijn zoon Cyriel dat doet , dan moet de inzet meer dan behoorlijk geweest zijn . Niet alleen tapte hij bier - 't zal wel zijn vrouw geweest zijn , maar allez - doch hij verhuurde ook kamers aan stedelingen die kwamen " lijnvissen " in de visrijke wateren van de Noord-Eede .

In de herberg was er , naast een aantal andere maatschappijen waaronder een duivenmaatschappij - en daar het nu verjaard is mogen we het zeggen - , een klandestiene hanenkampkring gevestigd . De grote animatoren van de hanegevechten waren Ernest Francier en Isidoor Versluys . Ernest Francier boerde op een hoeve gelegen langs de Brugse steenweg , niet ver van 't Sas (later betrokken door Jules Lievens en nu bouwvallig aan de elementen overgeleverd) , en Isidoor Versluys was pachter op het " Hof ter Blauwe Sluis " .

Jules Laconte was listig genoeg om de kampen niet te laten plaatsgrijpen in zijn herberg . De geanimeerde " zittingen " werden gehouden in het huis van schoonvader . Makkelijker kon het niet want het huis lag naast de herberg en er was een interne verbinding , zodat men aan zijn natje kwam tijdens het bloedbad . Tijdens de pauze kon men nakaarten en tips uitwisselen in het " foyer " ofte aan de tapkast .

o
o o

Zoals alle ambachten hadden de wagenmakers hun beschermheilige : Sint Elooi of in beter Nederlands , de Heilige Eligius . En zoals het hoort werd er door de wagenmakers niet gewerkt op zijn " heiligendag " , doch gefeest . Het was hun " mestdag " . En alsof het niet anders kon was Sint Elooi ook de patroon van de smid naast de deur , zodat die om te feesten niet ver moest lopen . En niet alleen werd er gefeest door de wagenmaker maar ook door zijn klanten , of ten minste door zijn landbouwers-klanten (alsof zijn andere klanten , niet-landbouwers , er vies van waren - van 't feesten , bedoelen we) .

Het was de gewoonte dat de kalnten slechts éénmaal per jaar hun rekening kwamen betalen en dat deden ze dan op Sint Elooi . Om de pil te verzachten trakteerde de smid op een etentje . Neen , niet in de " Siphon " , maar in zijn eigen herberg . Hij kweekte steeds speciaal voor dat doel een varken dat hij liet slachten vier dagen voor het gebeuren .

Nadat zijn klanten hun jaarlijkse rekening hadden betaald in de keuken , gepaard aan de traktatie van een " vuufsterre " in een druppel de grootte van een vingerhoed , liet hij aanzitten aan een lange tafel , en zijn dochters rukten aan met walmende schotels karbonaden en worsten van " 't nieuw zwien ". Grote stapels bruinbrood met smout gingen dezelfde weg op als het vlees , doorgespoeld met ferme krüiken bier van 't vat .

Om de wagenmaker toe te laten eenmaal per jaar de rekening voor te leggen was het noodzakelijk dat hij een rekeningboek hield . En gelukkig maar , want zo is ons een enig dokument nagelaten , het rekeningboek van Jules Laconte voor de jaren 1899 tot 1905 . Het jaar begon telkens onmiddelijk na Sinte Barbara , dus begin december en eindigde op de laatste dag van november , zodat het rekeningboek eigenlijk dateert van december 1898 .

Ter illustratie , en om het heemkundig belang , voeg ik hierbij , in bijlage , de rekeningen voor het boekjaar 1901. Hierbij laat ik u opmerken dat er niets gewijzigd werd aan de spelling en vorm .

Als u even wilt narekenen dan kunt u uitmaken voor welk bedrag Jules werk uitvoerde in 1901 . Eind november 1900 noteerde Jules in zijn boek " ik heb in het Jaar 1900 - 1647,oo werk gedaan " . Tevens kunt u opmerken bij het overlopen van de lijst dat er wel meer gedaan werd dan herstellingen aan en maken van wagens doch ook allerlei landbouwgereedschap en gerei , van ploegen tot aalpompen . Tussen haakjes , een aalpomp was vroeger vervaardigd uit hout , doch dat is een andere vertelling .

En niet alleen landbouwalaam werd er gemaakt en " vermaakt " doch ook onderdelen voor de steenbakkerijen van de streek , ondermeer briekkevormen voor de open oven van Devriendt- Vanheverbroeck , gelegen nabij Vijfwege langs de steenweg naar Vlissegem .

Cyriel , die het levenslicht aanschouwde in 1906 , op de " mestdag " van de smid naast de deur , liep school tot z'n veertiende jaar . Hij kwam de gelederen versterken in de wagenmakerij en zijn eerste taak bestond erin aan de handzwengel van de houtdraaibank te draaien . Electriciteit was er nog niet zodat alle werktuigen met de hand aangedreven waren .

In die tijd van goedkope werkuren en duur materiaal en materieel werden vele werktuigen zelf vervaardigd door de ambachtslui . De houtdraaibank werd door de vader en Cyriel zelf vervaardigd uit hout, met een minimum aan onderdelen die zij zelf niet konden maken . Zo was de transmissieriem tussen

zwengelrad en gedreven as een gevlochten touw geslagen door vader Jules . Niet alleen de draaibank werd aangedreven door mankracht doch ook alle verdere werktuigen . Eerst in 1928 werd er electriciteit binnen gebracht in de wagenmakerij en werd de draaibank " gemotoriseerd " . De houten houtdraaibank bleef in gebruik tot 1945 toen de machine vervangen werd door het huidig eksemplaar . De nieuwe bank , vervaardigd uit metaal, werd geconstrueerd door Charles Everaert , zoon van de smid Jerome .

De laatste volledige wagens gemaakt door Cyriel - z'n vader was inmiddels in oktober 1939 overleden - , werden afgeleverd in 1940 en 1941 . De voorlaatste kar , met plankenkast , was besteld door de kinders Pollet uit Klemskerke . De kostprijs van de kar was 2500 fr. voor het houtwerk en 2500 fr. voor het ijzerwerk ofte smeedwerk . Dit smeedwerk werd geleverd door Everaert . De allerlaatste wagen werd vervaardigd voor Hector Bakker , Noord-Eedestraat te Bredene tegen de prijs van 2750 fr. houtwerk en 2750 fr. smeedwerk . Deze wagen , een kromme kast met " noorder speur " is nog steeds in gebruik . " Noorder speur " zijn wagens met een spoorbreedte van 1.40 m. , zoals gebruikelijk in de polders . Het " zuwerspeur " , of zuiderspoor , wordt gebruikt voor wagens in de zandstreek . De spoorbreedte bedraagt in dat geval 1.10 m . Volgens Cyriel is de reden te zoeken in het feit dat de boeren daar armer waren en slechts het hoogstnodige van hun gronden afstonden voor gebruik als toegangswegen . Het heeft wel zin .

De wagenmakerij werd door de Duitse troepen in 1943 afgebroken om plaats te maken voor een bunker . Deze bunker vormde deel van de oostelijke verdedigingslijn van de haven van Oostende , zijnde gevormd door het Noordgeleed , het antitankkanaal Blauwe Sluis-Opex en de anti-tankmuur van de Groene Dijk .

Cyriel versaagde echter niet en bleef niet bij de pakken zitten . De machines en werkbanken werden verplaatst naar de herberg en , jawel , beide bedrijven werden verder gezet in hetzelfde lokaal . Daar kon men alaam en karren herstellen en bier tappen .

De oude wagenmakerij werd niet meer heropgebouwd na de oorlog . Openbare Werken gaf geen toelating tot bouw , daar het plannen koesterde om de gevaarlijke bocht van de Blauwe Sluis weg te werken uit het tracé van de Brugse steenweg , hetgeen werkelijkheid werd in de jaren 50 . Cyriel bouwde het huidige café in 1953 en de oude herberg bleef werkplaats .

Cyriel staakte de wagenmakerij in 1968 . Zijn laatste klant was Medard Devriendt van de steenbakkerij " De Zeemeeuw", voor wie hij een nieuwe briekevorm maakte . Na Cattrijsse van 't Sas , Jan Vandenbroele van 't Dorp , was Cyriel onze laatste actieve wagenmaker . De machines staan er nog , stille getuigen van een verdwenen ambacht , doch Cyriel blijft biertappen , als de incarnatie van een " ambacht " dat nog veel generaties zal meegaan , dat van kastelein .

F e r n a n d G E V A E R T

TCTCTCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTC
TCTCTCTC
TCTCTC
TCTC
TC

Een bladzijde uit het rekeningboek van Jules Lecomte

Reekengengen voor het Jaar 1904

den 11 Deesember een Stert op een plog gezet voor Frans Cava 3 f 50 cent

den 12 Deesember een voor looper verspikt 3 f en een koppel booten versteeken van de wiellen van de kamyon voor Reischardt de schepper 1 f 50

den 14 Deesember een bak van een Vapuerwagen gemaakt en de muellen gemaakt en kart dissel gemaakt voor Weduwe Maartens 95 Veldaan

den 17 deesember een karre wiel verspikt en twee velgen ingesteeken voor Camil Maschalle 12 franken 50 centimen

den 17 deesember een sperele gemaakt voor de karre te sluiten van Reischardt de schepper 2 fiken

Reenkenigen Van het Jaar 1901

Den 10 Deesember een plogbalke met stert gemaakt 10 franken Voor Victoor soenen

Den 14 Deesember een Speeke in een wiel gesteeken voor Victoor Soenen 1 f 25 centim

Den 2 Janwari een koppel Brancaar en een Zwinkel gemaakt voor Carel Maanhouwt 13 franken

Den 3 Januari een plogvoet schee gemaakt voor Eernest fransier 50 centiemen

Den 12 Janwari een Voorlooper gemaakt voor Awgust Goethaels 11 franken

Den 22 Janwari twee laaten gemaakt voor de bak van Sieze 50 centiem voor Victoor Soenen

Den 22 Janwari een Gantiere gemaakt 10 fr en een Voorlooper voor in de karre van pieter lievens 11 franken

Den 25 Januari een handafer gemaakt voor aan een beerpompe 40 centime soenen

Den 30 Janwari een stert in een kruis van de karre gesteeke van Gusten Goethaals 1 franke 75 centiem

Den 31 Janwari een korten disel gemaakt voor in de Waagen van Gusten Goethaals 5 franken

Den 1 feberwari een 3 kart planke geleevet aan Gusten Goethael 18 voet houwt 1 franken 80 cetiemen

Den 2 feberwari een karreje vermaakt voor dannels Clemskerk 75 centiem

Den 2 feberari een kawterwagen vermaakt voor hinderijk Casier 2 franken 50 ct

Den 6 feberwari een duimplanke gelevert aan karel Maanhouwt 1 frak 15

den 11 feberwari een karrewiel 7 speeken en 6 velgen ingesteeken Voor pieter Van den Broeke 15 franken

Den 12 feberwari twee onderscheen en twee leegers een Zijt schee en de Gront en de schofen vermaakt voor de karre van Eernest fransier 16 franken

Den 21 feberwari een duime planke geleevert aan Karel Maanhouwt 1 f 10 ct

Den 22 feberwari een niewe drie wielkarre gemaakt voor frans lava 90 franken
Voldaan

Den 9 Maart een derde arnas 5 f.en een plog arnas 3 f gemaakt voor hectoor Van ecke

Den 12 Maart een houwte heegd duirgelaten 1 f 50 en een Krus heegd twee balken in gesteeken 4 franken voor Dizeree Zwanpoel

Den 12 Maart een patras voor boom punten te maaken en een laaten van 4 meeters voor pol dhondt 3 f 50 c
Voldaan

Den 14 Maart een arnas en een Zwinkel gemaakt voor Camil Colpaart 5 fr.

Den 19 Maart een speeke in een voorloope gesteeken voor Eernest frasier 1 frank

Den 20 Maart een hoene en een schare in een waege gesteeken voor Adolf van den berhge 12 franken

Den 20 Maart een voorlooper Verspikt voor dizeree Nijssen 5 franker

Den 25 Maart een tolle gemaak voor peeter van den Proeke Breeden 7 frank

Den 27 Maart een plogvoet schee gemaakt Julius Van den berhge 50 centiem

Den 29 Maart een Bruze heegde gemaakt voor louis Vandenberhg 12 franken

Den 2 April een kortewaegen wiel vermaakt voor poldonht 80 cent

Den 13 April een Make stert gemaakt voor Julius Van den berhge 1 frank

Den 15 April een hamer stert gemaakt voor pieter Van den Broeke 25 centim

Den 16 April een Zijde van de Ziese vermaakt voor dizeree Nijssen 2 f 75 centim

Den 20 April vier schee in de kassen van de karre gesteeken van Amand Nijssen 3 franken 75 centim

Den 22 April een koppel wiellen gemaakt voor pol dhondt 32 franken

Den 22 April een hondkarre wiel vier speeken ingesteeken voor Isidoor tilpin 1 frank 50 centim

Den 23 April een booter bart gemaakt voor pieter Vanhulle 1 frank

Den 24 April een houwte hamer gemaakt voor Victoor Soenen 60 cent

Den 25 April een kop in een karresnak gesteeken voor de kinders dufosee 10 franken

Den 25 April een Zwikel gemaakt voor Eernest fransier 2 franken

Den 29 April acht niewe schof balken gemaakt aan 30 franken het stuk is 240 franken en 5 kleine balken gemaakt van de ouwde Grooten 15 franken voor de Waterhinge van Blankenberge

den 3 Mie een Zinkel gemaakt voor Eernest fransier 2 franken

den 11 Mie een Zwine rene op de karre gemaakt van levin holvoet 10 franken

den 11 Mie een kop in een karre snake gesteeken voor de Weeduwe Maschalle 10 franken

den 16 Mie een booter bart gemaakt pieter Van hulle i frank

den 22 Mie 4 plogvoeten en twee scheen gemaakt voor Julius Van den berhge 5 franken

den 23 Mie een booter bardt gemaakt voor levin holvoet 1 frank

den 24 Mie een plogbalke en stert gemaakt dizere Nijssen 11 franken 50 centim

den 25 Mie een huis aanveert voor het maaken aan karel Minne voor 200 franken en gelevert 18 kiloo naegels en een paar leegten 75 centim

den 29 Mie een plog een onderste opgezet en een kopspie gemaakt voor Iesdoor Versluis 9 franken

Den 29 Mie een wiel een speeke ingesteeken voor pieter Cruse i frank 50 centim

den 4 Juni een gemaakt zonder wiel en zonder traamen voor Jan berens 9 frank

den 4 Juni een booter bardt gemaakt voor Karel Steenkiste 1 frank

den 11 Juni een achterwiel voor een waegen verspikt voor de Wedu Schrame 14 fr.

Voldaan

den 12 Juni een voorlooper Verspikt en vervelgt voor karel Maanhouwt 8 franken 25 centimen

den 20 Juni een karrewiel verspikt en een planschee aan het achterschof gedaan 13 fr 50 cetiemen voor Stin Zwanepoel

den 22 Juni een kopspie gemaakt voor Ernest fransier 50 centime

den 23 Juni een achterwiel van een gemaakt voor hinderijk Casier 20 franken

den 26 Juni een booter bart gemakt voor Eedewaart Minne 1 frank

den 27 Juni een koppel voorwiellen gemaakt voor hari Mus 40 frank

den 28 Juni een frank verwe en drogesl geleevert aan pol dhondt 1 frank

den 29 Juni een korten dissel gemaakt voor Risaart de schepper 6 frank en aan het voor geslegte gewert 6 franken van de kamijon

den 6 Juli een ties gemaakt voor Gusten Goethaels een frank 75 cnt

den 6 Juli een klavi gemaakt voor Iisdoor Versluis 2 franken

den 8 Juli een plogvoet schee gemaakt voor de kinders dufosee 50 centim

den 20 Juli 47 voet duimbaart geleevert aan 12 cnt het onder voet is 5 f 64 centiemen voor Armand Nijssen

den 20 Juli De traam geschulder voor karel Maenhouwt 8 franken

den 20 Juli en boveste op een waegen gezet een Zweeke een planke in het plankijt gesteeken en sterk houwt onder gezet voor karel steenkiste 50 franken

den 23 Juli een koppel hoenen in een Vappur waegen gesteeken voor Eelisihus Van Gilwen 8 frken

den 23 Juli een hoene in een waegen Gesteeken voor Gusten Goethaels 8 franken

den 24 Juli een plogrolle schee gemaakt voor Adolf van den berhg 60 centim

den 24 Juli een kopspie gemaakt voor hinderijk Casier 50 centim

den 25 Juli een ijzer hende schee ingesteeken voor pieter an hulle 2 franken 25 centim

den 25 Juli twee spies onder de tramen van de karre gesteeken van pieter livens 80 centim

den 26 Juli een stert in een plog gesteeken voor Eernest fransier 3 franken

den 27 Juli twee stander in het kruis van de driewiel karre gesteeken en een ipen schalier op den bak gezet voor Jul van den berhg 8 franken

den 29 Juli een koppel willen afgescha(a)ft voor pieter lievens 2 franken

den 31 Juli een traame een pot twee schee in de kortewaegen gesteeken voor de weduwe Maschale 7 franken

den 2 Auwgusti een achterwiel van een waegen velgen ingesteeken en twee ander afgekapt en uitgezaegt voor pieter lievens 4 franken

den 2 Auwgusti een assenblok in een karre gesteeken voor Julius van den berhge 7 franken

den 5 Auwgusti een voorlooper velgen en een achterwiel van een karre velgen opgezet voor de weeduwe Maschalle 12 frank 50

den 6 Augusti een boote vaste gezet in een achterwiel van een waegen voor Iesdoor Versluis 80 centiem

den 8 Augusti een plog vo balke stert wot met schee en kopspie en een Zwinkel gemaakt voor Victoor Soenen 13 franken 50 centim

den 9 Augusti een achterschof van een karre gemaakt voor stin Zwanpoel 8 franken

den 13 Augusti een achterwiel van een waegen twee velgen in gesteeken voor Julius van den berhge 5 frank

den 14 Augusti een ijzer heegde gemaakt voor Eedewaart Minne 18 franken

den 16 Augusti een karrewiel 7 speeken ingesteeken voor Maeckers wendune 7 f50ct

den 19 Augusti een houwte heegde twee balken en vier tanden voor Stim Zwanpoel 6 franken

den 20 Augusti een plogvoet gemaakt voor Iesdoor Versluis 1 frank

den 21 Augusti een slee twee sheen ingesteeken en twee plogvoeten met scheen en twee kopspien gemaakt voor dizeree Zwanpoel

den 21 Augusti een plankijt op de waegen de waegen geleegt van karel Maenhouwt 15 franken (2 x)

den 23 Augusti 36 Voet 3 kart plansee aan 10 de voet is 3 f 60 ct en 13 Voet dùm is 1 f 56 centim en de 24 een duim planke van 25 voet aan 12 centm is 3 franken voor Victoor Soenen

den 26 Augusti een plogvoetschee gemaakt voor pieter Vanhelle 50 centiemen

den 27 Augusti een achterwiel van een waegen 7 speeken en vier velgen in gesteeken en het achterschof vermaakt 16 franken 50 centim voor Julius Van den berhge

den 29 Augusti een voorlloper gemaakt voor Eernest fransier 11 fr

den 29 Augusti een Zwinkel gemaakt voor Karel Van huelle 2 franken

den 30 Augusti een schare aan een houwte ploeg gepast voor dizere Nijssen 1 frank

den 30 Augusti een koppel achterwiellen van een waegen uitgezagd en de velgen afgeschrat I franken

den 2 siptember een assenblok in een waegen gesteeken voor pieter Van den broeke 7 franken

den 13 siptember twee bloken in een voor Geslachte van een waegen gesteeken voor dizeree Nijssen 14 franken

den 17 siptember een karre een nieuw snak ingesteeken en bak en lieger 5 fr en twee hippen schalien 4 f en twee schofen 10 f een assenblok 5 f en een stuk 1 f en de zijden plan-schee vermaakt 1 fr. voor Iesdoor Versluis

den 20 siptember een voorlooper gemaakt voor pieter Van den Broeke 11 franken

den 21 siptember een heegde deurgelaten met twee nieuwe tanden voor pieter lievens 1 f 90 cent

den 23 siptember een niewe Grondt in de en schee in de karre bak gesteeken voor Karel Vanhulle en het voorschof vermaakt 12 f 50 cnti

den 26 siptember een kortewaegen gemaakt voor hinderijk Rotsaart 15 f Voldaan

den 27 siptember een kortewaegen Vermaakt voor Vrans talloen 4 frank 5o cent

den 27 siptember een ijzer heegde twee scheen ingesteeken 4f 25 ct en een houwte heegde duer gelaaten 1 f 50 centim voor Amand Nijssen

den 1 october een heegde een balke en twee tanden in gesteeken voor Julius Van den berhge 2 f 50 cent

den 4 october de kassen en de draf kassen en het achterschof vermakt voor Eernest fransier 6 f 25 ct

den 4 october een voorlooper vermaakt voor Jan bentin 4 franken Voldaan

den 5 october een handafe in een plog gesteeken voor hari Mus 50 cent

den 7 siptember (sic) twee Zwinkes gemaakt voor Eernest fransier 4 franken

den 5 october een stert in een plog gesteeken voor Julius Van berhge 3 f 50 ct

den 11 october een kortewaegen gemaakt voor Camil willems 24 frank Voldaan

den 11 october een plogvoet schee gemaakt voor Gusten Goethals 50 ct

den 11 october een plogvoet met schee gemakt Eernest fransier 1 f 50 ct

den 12 october een heegde duer gelaten en 6 niewe tanden van niw houwt 2 franken Iesdoor Versluis

den 12 october een Zwinkel gemaakt voor de Weeduwe Maschalle 2 franken

den 15 october een heegde Vertand van louis bakker 5 f 75 Voldaan

den 16 october een plogbalke en stert en kopspie gemaakt voor Victoor Soenen 11 franken 50 centim

den 21 october twee blooken in een achter geslaagte gesteeken van een waegen van Julius Van den berhge 14 franken

den 22 october een heegde Vertand voor de Weeduwe Maschalle 4f 90c

den 22 october een scharre aan gepaast voor Iisdoor Versluis 1 fr

den 23 october een plogvoet schee gemaakt voor Gusten Goethaels 5o cent

den 25 october een Zwinkel een plug voet met schee en kopspie gemaakt voor Eegil Van Massenhove 4 franken

den 6 November een ploegbalke het Gat opgefult en stert afgezaagt en uit gescherpt 1 fr voor dizeree Nijssen

den 7 Nofember een karthamer gemaakt voor pieter de sepper 1 f 50

den 7 November een heegde vier schee in gesteeken Voor Jan Bentin 5 fr Voldaan

den 8 November een Vleesch blok afgezagt voor Vrans talloen 50 ct

den 15 November een korte disel gemaakt voor Iesdoor Versluis 5 fr

den 16 November een karr niew Zigen (?) en schofen en schee in de Grondt gesteeken voor den heer August Constant 23 f 50 cent

den 16 Nofember een stert in hamer gesteeken voor Vallentin Gonher (?) 50 cent .

Na deze datum zijn geen inschrijvingen meer tot 11 december waar het jaar 1902 aanvangt .

§§§§§§§§§§§§§§§
§§§§§§§§§§§§§
§§§§§§§§§§§
§§§§§§§§§
§§§§§§§
§§§§§
§§§
§

M E N S E N V A N B I J O N S

=========

E e n l a c h

e n

e e n t r a a n

==========

B R E D E N E E N I K

++++++++++++++++++++++++++++

Men is soms verwonderd hoe men met een gemeente verbonden is . Zo dacht ik onlangs nog aan Bredene . Hoe ben ik zoal met Bredene verbonden ?

Wat mij onmiddelijk te binnenschoot was dat ik aldaar juist 50 jaar geleden woonde . Daarom heb ik hier nu in enkele nota's opgetekend wat mijn familie aan Bredene verbonden hield .

Mijn overgrootvader langs moederszijde was Joannes Jacobus Van Robaeys . Hij werd geboren te Bredene op 3 september 1807 als zoon van Engel Van Robaeys en Isabella Touquoy en huwde te Bredene met Joanna David op 31 januari 1838 .

Van Engel Van Robaeys , mijn over-overgrootvader , weet ik dat hij ten tijde van het Franse Keizerrijk aan de versterkingen te Cadzand moest gaan werken . Hierbij kan men een tweetal verloven aanschouwen die hem uitgereikt werden om in verlof naar Bredene-Slijkens te komen . Op het laatste , gedateerd van 6 december 1813 leest men dat hij al 4 jaar bij deze aannemer werkt en nu in definitief verlof gesteld is .

Mijn grootvader Corneille (een voornaam die toen erg in de mode was) werd geboren te Bredene op 19 maart 1846 . Hij huwde Mathilde Aspeslagh te Oostende in 1872 . Door een vergissing van de Burgerlijke Stand te Oostende kwam de " Van " op het trouwboekje weg te vallen en zo werd Corneille Van Robaeys heel eenvoudig Corneille Robaeys , alsook al zijn kinderen , waartoe ook mijn moeder behoorde .

Mijn grootvader werd sasknecht aan de Leopoldsluis en later sasmeester aan het Zeewezendok (aan de " Ateliers van de Marine " zoals men toen zegde) .

Toen mijn moeder in 1907 huwde was dit in het oude Sint-Antoniuskerkje van de Vuurtorenwijk .

Wij hadden het ongeluk vader reeds jong te verliezen , waardoor wij in 1925 , dus juist een halve eeuw terug , naar de Prins Albertlaan te Bredene kwamen wonen . Ik was toen maar één jaar oud . Wij woonden daar boven bakker Rutsaert , die met een zuster van moeder gehuwd was .

In die tijd floreerde die bakkerij tegen klippen en bergen. Hij leverde aan heel wat hotels en had eveneens talrijke kinderhomes van Bredene tussen zijn klienteel . Bestendig moest hij met paard en kar de leveringen uitvoeren .Zij knecht deed dat met een

DIRECTION d'Anvers.

ENTREPRISE de Bruxelles

Travaux des Fortifications.

L'ENTREPRENEUR des Fortifications dans l'Ile de Cadzand soussigné, Certifie que le nommé angel Robaij de la Commune de Breedene Arrondissement de Bruges Départ. de la Lys a travaillé en qualité d'ouvrier Manoeuvre dans ses atteliers, depuis quatre années et qu'il lui est donné un congé ——— pour se rendre Chez lui

A Bruxelles le 4 Juin — an 1813

L. De Broeck

DIRECTION d'Anvers.

ENTREPRISE de

Travaux des Fortifications.

L'ENTREPRENEUR des Fortifications dans l'Ile de Cadzand soussigné, Certifie que le nommé Engel Robajs de la Commune de Breedene Arrondissement de Bruges Départ. de la Lys a travaillé en qualité d'ouvrier Manoeuvre dans ses atteliers, depuis quatre années et qu'il lui est donné un congé definitif pour se rendre Chez lui

A Bruxelles le Le Six Dec.r an 1813

L. De Broeck

hondenkar . De bakkerswinkel werd zeer druk bezocht , ook door de meisjes van de " Ostendia " die er " puddingsjes " kwamen kopen .

Jammer voor Rutsaert bloeide zijn zaak tè erg . Hij werd in talrijke maatschappijen ere-lid , zelfs ere-voorzitter , zodat na een paar jaar zijn zaak ten gronde zou gaan . Toen hij naar Antwerpen vertrok , kwam bakker De Duytsche zich daar vestigen .

Ook wij verhuisden terug naar Oostende . In feite heb ik op Bredene-Sas van 25.9.1925 tot 4.10.1927 gewoond , doch het enige dat ik mij daarvan herinner is dat ik kleine schuitjes in de vaart kon zien liggen . Naar het schijnt ben ik ook een , toen mijn moeder de was achteraan het huis te bleken legde , in de daarachter gelegen gracht gesukkeld en met verwondingen er uit gehaald ben geworden . Nu , ik zal wel de enige niet zijn die in de loop der tijden in die gracht van 't Sas gesukkeld is .

Zo ! Uit al het voorgaande blijkt dat ik toch nog wat met Bredene verbonden ben , en het is hierdoor dat ik als echte Oostendse Plate toch de Heemkring Ter Cuere echt genegen ben .

Omer V I L A I N

Stadsbibliothecaris

§
§§§
§§§§§
§§§§§§§
§§§§§
§§§
§

E E N R A R E C H A R E L . . .

C H A R E L D E B A R B I E R

o
o o
o

Dit was een ventje dat geboren werd rond de jaren 1860 te Zedelgem en rond de eeuwwisseling op 't Sas kwam wonen .

Hij werkte eerst te Sas-Slijkens als steenbakker maar achteraf heeft hij nog dertien stielen en zeven ambachten uitgeoefend. Hij kon lezen noch schrijven , maar als er te rekenen viel was hij er als de pinnen bij . Hij was graag gezien onder de bevolking , schrikte er niet voor terug om iemand een poets te bakken , maar het moet gezeid worden dat hij zelf zeer verdraagzaam was .

Toen hij een herberg uitbaatte op de hoek van de Wagenmakerstraat en de Zuidstraat , waar later het huis van H. Bollenbergh werd opgetrokken , vertelde hij eens zijn verbruikers dat hij kon zeggen welke letters zij op de buitenkant van de deur zouden schrijven , en dat hij bereid was een weddingschap voor een rondje aan te gaan .

De mensen , die wisten dat hij ongeletterd was , lieten zich niet pramen . De wedding werd aanvaard . De klanten werden met een stuk krijt de deur uitgestuurd om korte tijd daarop terug binnen te stappen met de vraag : " Wel Charel , welke letters zijn het ? " - Onmiddelijk volgde het antwoord : " WITTE ! "

Iedereen zei : " Dat kunnen wij ook ! " , maar dat werd door Charel hardnekkig betwist . Weer volgde een weddingschap , en dit keer moest Charel naar buiten . Hij ging tot in moeders keuken , veegde zijn vingers over het deksel van de buizestoof en zette iets op de deur wat op een letter geleek . Als hij de gelagkamer weer binnentrad , vroeg hij : " En welke zijn't ? " - In koor klonk het : " Witte !! " - " Neen't , zei Charel , terwijl hij de deur opende , ZWARTE !! " - En ieder kon zien dat ze weer eens beetgenomen waren .

't Was in diezelfde herberg dat het mannetje begon haar te snijden , en weldra sprak men nog alleen over " Charel de barbier" Hijzelf sneed haar , en zijn dochter zeepte in voor het scheren . De mensen maakten in die tijd over alles een liedje en ze zongen:
" Manda smeert
en Charel scheert "

Onze barbier vroeg eens aan een klant hoe hij het hebben wilde . " Doe't maar al af " , zegde de klant . En deze is buitengegaan : kaal , zonder snor , geschoren en zelfs zijn wenkbrauwen hadden er moeten aan geloven .

Later werd Charel handelaar in oudijzer .

Hij hield zeer veel van kinderen en liefst van deugnieten . De jongens gingen binst de dag ijzer zoeken en kwamen dit bij Charel verkopen , maar de sloebers hadden er rap iets beters op gevonden , iets dat gemakkelijker was . Ze gingen Charel zijn ijzer stelen en kwamen het terug aan hem verkopen ! Deze had dit wel in de gaten , maar in plaats zich daarom boos te maken verkoos hij de schade te beperken door een stuk lood onder de balans vast te maken, en gezien hij dat lood liet hangen wanneer nog andere klanten kwamen had hij er nog baat bij ook .

Toen de oude vuurtorenwijk werd afgebroken is hij sloper geworden , maar de laatste stiel die hij uitgeoefend heeft was deze van verkoper van brandhout . Hij leverde zowat overal , tot in Wenduine en Blankenberge . In die tijd deed hij dat met een grote, bruine ezel . Als dit beest zijn stal rook was er geen houden meer aan . Hij kwam soms - als 't ware met 't vuur aan zijn achterste - de hoek van de Nieuwstraat en de Kanaalstraat (nu H. Zwaenepoelstraat) ingedraaid , zo dat Leonie Bonte , die toen op de hoek woonde en voor 't venster zat te breien , de schrik op het lijf kreeg . Dikwijls heeft ze gedacht dat hij bij haar binnen ging terecht komen , maar gelukkig is dat nooit gebeurd .

Waar die ezel wel dikwijls binnenkwam , dat was bij Riesten Bollenbergh die toen herberg hiel in de Nukkerstraat , en die er ook altijd bij was om farçen uit te halen . De ezel van Charel ging daar regelmatig spoelbier uitdrinken , en dit in de herberg zelf - dus niet aan de deur ! Dit was blijkbaar nog niet genoeg want hij kreeg ook nog tabak en hij pruimde die met de meeste smaak op .

Charel werd soms gevraagd om deel te nemen aan Sinterklaasfeesten , en dit in de eerste plaats omwille van zijn ezel . Een van de instellingen waar hij optrad was de " Patria " , op de Wapenplaats te Oostende . Charel hield van dergelijke feestjes en hij vertelde dan achteraf op 't Sas wat er zoal gebeurd was . Hij kon de naam " Patria " niet uitspreken en had het steeds over de " Pa-ta-tria " .

Om nu verder over zijn brandhouthandel te spreken : hij leverde ook aan de kerk . Er was hier op dat ogenblik een onderpastoor die eerder aan de gierige kant was . Hij had ook nog een spraakgebrek , dat dat heeft nu niets met die zaak te maken .

Op een goede dag komt die onderpastoor bij Charel binnengestapt om zijn bestelling op te geven en informeert naar de prijs van 't gekapt hout . Charel geeft deze .

" Dit is dan nog niet afgeslagen bij verleden jaar " merkt de pastoor op ... Charel gebaart dat die opmerking hem ontgaan is en zegt : " Menheer pastoor , ik zou eens iets moeten vragen . Zou u niet kunnen zeggen hoeveel het zou zijn om een gelezen mis te laten doen ? " - " Zeker", antwoordt de pastoor vlug , en zegt zijn prijs in de hoop hier een zaakje te doen .

Charel denkt even na en zegt dan : " Dit maakt , meneer pastoor , dat het nog niet afgeslagen is bij verleden jaar ? " - " Neen't " , zegt de pastoor . Waarop Charel antwoordt : " Mijn prijs van 't hout gaat altijd mee met de prijs van de kerk . "

Er was eens een andere onderpastoor , een van rond de kanten van Houthulst , die Charel kwam lastig vallen met allerlei kwesties zonder belang . Charel zat tot over zijn kop in het werk en de pastoor begon op zijn zenuwen te werken . Op 't laatst vroeg deze nog van waar hij afkomstig was . " Van Zillegem " antwoordde de Charel . - " Dat maakt , zegde de pastoor , dat ge ook een bosuil zijt " - " Jaa'k , menheer pastoor ... Maar ik zijn daarom nog geen potuil ! "

.... En de boeken waren gesloten ...

Afgezien van al deze gevalletjes was Charel nog een taai manneke ook . Als hij zich bezeerde of gekwetst was , zegde hij altijd : " Het zal zijn eigen wel lappen ." - Hij heeft drie maal zijn ribben gebroken en hij wond zich zelf in . Twee maal had hij een gebroken been . De eerste keer heeft de dokter het terug ingezet , maar de tweede keer heeft hij het zelf gedaan . Hij had gezien hoe het moest . Zij kinderen moesten aan zijn been trekken . Dan werden er twee planken tegenaan gezet en het geheel werd omwonden . De zelfde avond ging hij nog gaan kaarten en zijn druppels drinken .

Zijn gouden bruiloft werd gevierd in 1937 .

Eens lag hij ziek te bed en de pastoor bracht hem een bezoek, zoals het toen de gewoonte was . Toen Charel hem zag zegde hij : " Menheer pastoor , je zijt nog een beetje te vroeg , 'k ga mijn chiekke nog niet uitspuwen . "

Maar later, wanneer hij toch op sterven lag , en de priester die hem opzocht merkte hoe ver gezet Charel was , vroeg hij deze of hij hem mocht berechten . Charel antwoordde : " Doe maar , menheer pastoor , je mag ook entwat verdienen ."

Henriëtte G E S E L L E - T E R R E Y N

§§§§§§§§§§§§§§
§§§§§§§§§§§§

T E L J O R E +++++
+
+
++++ P o l R A L P H ++++

Behoudens de patatenjas bewaar ik van mijn schachtenperiode meestal goede herinneringen .

In mijn tijd - 1947 - werd men eerst gedurende zes weken ondergebracht in een selectiecentrum , waar je al de elementaire begrippen van soldaatje spelen werden bijgebracht . Op grond van je aldaar bekomen kwotering werd je dan verder ingelijfd bij je vaste eenheid .

Zoals praktisch alle West-Vlamingen was het in het selectiecentrum te Brugge , kazerne Radermaekers , dat ik in een bitterkoude januarimaand , op kosten van het Ministerie van Landsverdediging , mijn burgerpakje mocht wisselen tegen wat van het Britse leger overgeërfde spullen .

We lagen met achttien man in één kamer ; bijeengebracht op basis van de beginletter van onze familienaam , want bij de troep heeft men nog respekt voor alfabetische.... en andere orden .

Zestien onervaren jongens , zo weggeroepen van onder moeders vleugels . De twee overigen kwamen van uit het echtelijk bed , daar ze spijts hun jeugdige leeftijd al gehuwd waren . Een ervan was zelfs reeds vader . We noemden hem " papa " .

Een commune van achttien jonge mensen van verschillende standen en verschillende maten , met verschillend intellekt, verschillende opvattingen , verschillende manieren en verschillende beurzen , die gedurende zes weken , willens nillens , liefde - bij manier van spreken - en leed moesten delen . Twee dingen hadden wij gemeen . We waren allemaal rekruten , met een soldij van 11 fr daags en we spraken allemaal Vlaams , al was het dan nog meestal met een andere tongval . De enige warmte vonden wij er 's avonds rond een vermaledijde turfkachel , want kolen waren er niet , en 's nachts onder twee ruw-katoenen dekens .

Maar daar waren ook die dagelijkse onvoorziene voorvalletjes die de boel steeds passens kwamen opvrolijken .

In het bed links van het mijne was Jozef gelegerd. Een naam die hem wonderwel paste want het was een goedzakkige jongen , de gedienstigheid in persoon . Zijn stiel was metser - diender . Hij had handen lijk schoppen , een lange hals en een opvallend klein hoofd .

Toen de eerste sergeant ons op het einde van de tweede dag enkele instructies was komen dicteren , kwam Jozef , voor dat inrukken was bevolen , enkele passen uit de rij . Hij richtte zich op luide toon tot de bisige onderofficier , met de vier witte strepen op de mouw , en vroeg argeloos in zijn Houtlands taaltje :

" Mijnhere de eerste Piet , zoudt dat niet missanden dat ik vanavond eens over en tweere naar buiten ga om een kleine commissie te doen ? "

Grote hilariteit bij zijn lotgenoten . Jef begreep niet waarom die zo hard lachten .

De eerste sergeant kneep zijn ogen tot speetjes , ging met gespreide benen en de handen op de heupen vlak voor de wipneus van de onthutste Jozef postvatten en begon dan te bulderen van " Lummel en pummel " . En of hij soms nog niet wist dat hij thans soldaat was . En dat hij voortaan zowel zijn zijn kleine als zijn grote commissies in de kazerne moest doen . En als hij het ooit nog zou aandurven hem aan te spreken als " eerste Piet " hij hem eens een tweede piet , een derde piet of zelfs een zwarte Piet cadeau zou doen , die hij zich zeker heel zijn verdere legerdienst zou gedenken . Dat er bij het leger geen mijnheren waren , maar wel soldaten , keursoldaten , onderofficieren en officieren. En of hij dat nu goed verstaan had ? "

" Jaa'k , menheere de officier " zei Jozef , en met een hoofd zo rood als een tomaat kwam hij bedremmeld terug in de rij staan .

De jongen is er gans de avond niet goed van geweest.

o
o o

's Anderendaags kregen wij het merendeel van onze uitrusting . Bij de bedeling werd naar maten en nummers niet nauw gekeken . We moesten onderling maar omruilen werd ons gezegd, en als in weerwil daarvan we toch nog iets hadden dat te groot of te klein was , zou dit dan achteraf wel kunnen omgewissels worden .

Ik zat opgeschept met een muts nr. 58 , daar waar de omtrek van mijn hersenpan schaars 55 1/2 haalt .

Jozef had toevallig mijn maat gekregen , muts die hem , gelukkig voor mij , niet paste daar hij een kleine 54 nodig had . Ik kon hem overreden, zoals trouwens bevolen , met mij van muts te ruilen . Zo had ik er toch al een die paste en hij zou 's anderendaags wel kunnen omwisselen in het magazijn .

Maar ja , hoe gaat dat bij het leger ! Het heeft vier dagen geduurd vooraleer Jozef een voor hem passend hoofddeksel heeft kunnen bekomen . Intussen liep hij rond met zijn nr. 58 die , zoals te begrijpen , nogal losjes op zijn schedel stond . Met dit vier nummers te groot koepeldak op zijn kop moest hij uiteraard ook de exercities meemaken .

Hij marcheerde juist voor mij . Bij " Peleton , rechtsom , keer ! " wentelde het gevaarte als een vliegende schotel om zijn hoofd en zag je telkens de koperen leeuw een reis van voor naar achter maken .

De Blankenbergenaar die naast mij marcheerde , placht dan te zeggen : " Kijk naar Tjeppen zijn leeuw , hij zit weer op de slingermeulen (1)" en als het regende , kwamen spotters tijdens de rustpozen van de dril aan Jef vragen of ze een beetje onder zijn muts mochten schuilen .

Omwille van die veel te grote muts kreeg Jozef de bijnaam van " Teljore " .

Na die zes weken eerste opleiding zijn onze wegen uit elkaar gegaan . Jozef trok naar de houtvesters in Duitsland en ik ruilde mijn kaki muts voor een red-cap .

o

o o

'k Heb nooit meer van hem gehoord, tot ik hem twintig jaar later - het is lijk de roman van Alexander Dumas - die middag in de Paasperiode , toevallig tegen het lijf liep tijdens een marktdag te Brugge . Ik herkende hem subiet met zijn giraffennek en zijn minihoofd . Het weerzien was hartelijk . Hij was met gans zijn gezin op stap . Hij stelde mij fier zijn mollig vrouwtje voor - Ploontje noemde ze , afkorting voor Apollonia verduidelijkte hij- en zijn hele kroost : vier meisjes en drie jongens tussen de zestien en vijf jaar oud .

---

(1) - zwiermolen

Een der kleinste meisjes , Winifred heette het kind, liep met een dik, watten omwindsel op de linkerwang . Jozef wist mij te vertellen dat het meisje een gecompliceerd tandgezwel had en dat ze 's namiddags om 3 uur met haar bij een tandheelkundige moesten zijn . Dat het in feite daarvoor was dat ze naar Brugge waren gekomen en gans de familie ervan had geprofiteerd om eens mee te reizen met de auto . Jef wist mij verder in te lichten dat Ploontje de dochter was van zijn vroegere baas ; dat hij inmiddels het aannemersbedrijf van zijn schoonvader had overgenomen , hij nu bestendig een tiental werknemers in dienst had en dat hij het derhalve goed stelde .

Hij geraakte maar niet uitgepraat . Ik zag dat het op de zenuwen van Ploontje en haar kroost begon te werken en ik maakte aanstalten om door te stappen . Maar Jef moest daar niet van weten . We moesten op onze ontmoeting toch een glas drinken . Apollonia replikeerde dat de kinderen honger hadden en dat ze toch ook tijdig bij de tandarts moesten zijn .

" Wel ", besloot Jef , " dan gaan we met zijn allen een restaurant binnen . Ik trakteer . Voor een keer dat ik een ouwe troepmaat weerzie . "

Steigeren hielp niet, ik moest mee . Enkele minuten later stapte ik met Jozef, Ploontje en gans hun kudde een eethuis binnen . Men moest drie tafels bij elkaar schuiven om ons met ons tienen bijeen te krijgen .

" Allé maat, we zullen 't ons eens laten smaken,hé." zei Jef en hij gaf mij met een van zijn zware pollen zo'n vriendschappelijk klopje op de schouder dat ik erbij scheefzakte .
" Garçon , breng ons eerst ne keer een pint en voor de gasten een limonaadje . En geef ons tons ne keer den menu ."

De andere verbruikers staarden Teljore en zijn rumoerige stam onderuit aan . Ik stoorde mij er niet aan . Integendeel, ik genoot van de situatie .

" Je moet pakken waar je goeste naar hebt " zei Jef gul .
Ik kon hem overtuigen dat , gezien wij niet veel tijd hadden , de dagschotel zeker ruim zou volstaan .

" Allé vooruit , dan maar de plât du jour " riep Jef, " aardappelen met biefstuk en bloemkolen ."

Er kwam evenwel luidruchtige oppositie van enkele zijner spruiten, waarop rondborstig Ploontje, met de spijskaart in de hand, krijgsraad diende te houden met de weerbarstigen. Na heel wat gezeur kon het bezig vrouwtje uiteindelijk toch de bestelling doorgeven .

" Louis , Odette en Agneske nemen pataten, bloemkool en biefstuk, net als de grote mensen. Maar Wilfried wil friet , Maurice saucisse en Colette kotelet " , dicteerde ze , zichtbaar opgelucht .

De kelner zijn mond viel open . Hij verslikte zich even en vroeg toen doodernstig : " Zou mevrouw effen willen herhalen?' Ploontje deed het bereidwillig maar kordaat .

" Misschien lust Odetje liever een Kroketje en Agnesje een visje " , stelde de kelner voor , die dacht dat het wellicht grappig was als hij het spelletje even meespeelde .

" Neen ", antwoordde Ploontje op norser toon , " zoals gezegd nemen Louis ,Odette en Agnes ook biefstuk, maar voor Louis " bien cuit " en voor Odette en Agnes , nis ."

" Nis ? " vroeg de kelner
" Ja nis , niet hard gebakken , nis ! "
" Yes ...nis " , zei de ober sober .
" En voor die meisjes daar ? , informeerde hij verder en hij wees naar Winifred die met haar gezwollen wang en omzwachteld hoofd nog geen woord had gesproken .

" Winifred moet vasten " , antwoordde Ploontje , terwijl zij haar ongelukkig dochtertje een vriendelijk lachje gunde .

" Wie niet fret , moet vasten ? ... Natuurlijk " , besloot de kelner het gesprek . Hij maakte een militaire halve draai klapte even met de hakken en in zijn haar krauwend stevende hij naar het buffet .

Een uur later heb ik afscheid genomen van Jef en zijn bende , met de belofte dat ik hen absoluut met mijn vrouw eens moest komen bezoeken in hun nieuwe doening .

Pol RALPH

=+=+=+=+=+=+=
=+=+=+=+=+=
=+=+=+=+=
=+=+=+=
=+=+=
=+=
=

LYKTRANEN

GESTORT DOOR DE MAETSCHAPPY BALBOOG

te Sas Slykens (Breedene),

OVER HET STERFGEVAL VAN DEN HEER

JOSEPHUS DUMON,

Lid derzelve,

BURGEMEESTER DER GEMEENTE,

TE BREEDENE OVERLEDEN DEN 10 MEI 1856, IN DEN OUDERDOM VAN 64 JAREN.

OOSTENDE,
Boek- en Steendrukkery J. ELLEBOUDT, Boekhandelaer.
1856.

LYKTRANEN.

Wanneer de onverbiddelyke dood de samenleving doorkruist, spaert zy in haren loop geene hoegenaemde standen; den jongeling in den bloei zyner jaren, zoo wel als den ouderling, word door haren verdelgenden zeissen, de eeuwigheid binnengerukt. — Geene familiebanden, hoe sterk en hoe nauw op de wereld gesloten, geene gevoelens van vader- of moederliefde, geene vrienden-betrekkingen kunnen haer tegenhouden. — By haer bestaet geen voorrecht, gelykheid is hare leidsnoer!

Maer die scheiding van het leven, hoe schrikkelyk in den schyn, is voor den rechtveerdigen, voor den waren Christenen slechts eenen overgang tot een beter leven.

Zoo ontsliep in den Heer die brave en deugdzame Burgemeester rond wiens stoffelyke overblyfsels wy thans alle in rouw geschaerd staen.

Aen my is de pligt opgelegd, uit naem der Balboog-maetschappy aen welke den overledenen toebehoorde, en waerover zy zich te rechte beroemd, een kortbondig verhael van zynen levensloop te geven.

Den heer **Josephus Dumon** was in 1792 te Clemskerke geboren, en trad alhier in den echt ten jare 1816; reeds van 1820 hielp hy als schepen de zaken dezer gemeente regelen; ten jare 1825 wierd hy by koninglyk besluit tot Burgemeester benoemd; deze ambten, benevens degene van voorzitter der Weldadigheid en lid van den Kerkraed, heeft hy ten genoegen der hooge overheid en van de inwooners, met yver en vlyt, met onbaetzuchtigheid en regtveerdigheid uitgeoeffend tot zyne doodziekte toe; niets was hem te lastig, niets weigerde

hy wanneer het gold de belangen zyner medeburgers, vooral deze der armen, van welke hy den vader mag genoemd worden.

Hy was in beide zyne huwelyken getrouwen echtgenoot, zorgvuldigen vader! wy allen, Mynheeren, kenden zyne liefde tot zyne vrouw, de teederheid wegens zyne kinderen, die tot zynen lesten oogenblik het onderwerp zyner gepeizen waren! zyne laetste zuchten waren hertgrievende!... zy waren voor zyne vrouw, voor zyne kinderen, en byzonderlyk voor dit, die nauwelyks geboren, reeds vaderloos ging zyn!...

Waerde vriend! te vroegtydig door de dood ontnomen, wiens overblyfsels uwe naestbestaende en uwe talryke vrienden omringen en betreuren, vaerwel!... ô dierbare vriend, vaerwel! wy volgen u tot uwe laetste rustplaets, uwe herinnering zal by ons blyven, en onze gebeden vergezellen uwe edele ziel tot by het Opperwezen!

Vaerwel, **Dumon!** vaerwel.....

GRAFSCHRIFT.

De ware christne deugd was leidsnoer van zyn handel,
Rondborstigheid van aerd was 't kenmerk van zyn wandel;
Dit tuigen allen, gy, die in zyn vriendenkring
Van hem een vaderraed, een echte woord ontving.
Hy vreest het oordeel niet, hy lacht den Rechter tegen,
Zyn vonnis is gereed!... zie hier:... Gods heilge zegen!
Nogtans, gy die dit graf met tranende oog beziet,
Dat eene opregte bede uw herte toch ontvlied!...

K R A C H T E N

++

Deze titel vond ik in een brief van mijn grootvader die 23 reizen naar IJsland ondernam . Op 10 mei 1910 schreef hij uit Segdirfiord :

"Volgens ik geleezen heb in uwen brief dat het jaar in Ostende vrugtbaar is dat de sterre met haar steert kragten heeft ingehat... "

Richard VERBANCK

++++++++++++++++++++++++++++++

K R A C H T E N

" Aan heksen en spoken geloof ik niet . " zei de bootjesjouwer met overtuiging . " Neen , nu niet meer . Als kind geloof je daaraan , maar de dag van vandaag kom je die soorte niet meer tegen . Maar 't ene gezeid lijk 't ander , er zijn in de wereld toch rare dingen waar je geen kop aan krijgt. Er bestaan dingen die niemand kan vereksplikeren . Hoe zou je dat noemen ? Een soorte van krachten . Ja , krachten ! Ik heb dat meegemaakt als kleine jongen en heel d'historie heb ik gehoord uit eerste hand ."

Mijn vriend , de bootjesjouwer , spoog een honderdfrankstuk en begon dan zijn verhaal . Hij deed dit op zijn manier , in 't Oostendsch van de kaaie. Niemand kan dat navertellen . Ik schrijf het dus op mijn manier , met opvulling van enkele gaatjes :

Ik woonde toen nog op de Musselhoek - ge weet wel - dat hoopje huizen tussen de Viertorre en 't Sas , dat afgebroken werd toen ze de nieuwe bassijns gemaakt hebben . Nadien zijn we verleid naar 't Bonestraatje, in een huis met trappen, en heeft vader zijn boot in de kaaie gelegd . Op de Musselhoek waren het haast allemaal bootjesjouwers en musseltrekkers , maar hier en daar had je er een die in de vismiene werkte . Ook nevens onze deur woonde er zo een gast , een pakhuisknecht, en die heette Fiktoor . 't Was een jonkheid van al achter in de twintig die tegare leefde met zijn moeder . Hij was niet vele van zegs want er waren dagen dat hij niet peinsde , en gelijk of dat ge weet , klappen en peinzen dat gaat tegare . 't Was wel een goeie viskuiser die de hele godse dag aan zijn tafel geplakt stond , en naar mijn gedacht heeft hij alzo het peinzen afgeleerd . Andere knechten stonden aan tafel de hele tijd te tellen hoeveel de baas wel verdiende aan zijn vis , maar Fiktoor kon niet rekenen ! Alzo ...

's Nuchtends vroeg trok hij te voete naar de vismiene . Dat was in die tijdniet al te verre . Eerst volgde je een kèzeltje langs de Kreke . Over de Schaperssasbrugge en de Stenenbrugge - die eigenlijk geen brugge was - kwam je langs de vaart tot bij de houten Zeestatie en alzo waart ge er seffens . Vanaf het Schaperssas was Fikken niet meer alleen want daar stond zijn vriend Narden hem op te wachten , en samen trokken ze naar hun werk .

Narden woonde op d'oede Viertorre en was ook pakhuisknecht bij de zelfde baas . Hij had verre de zelfde ouderdom als Fiktoor en was ook niet getrouwd . Tengevolge van een haarziekte was hij redelijk kletse . Maar gelijk of dat het spreekwoord zegt : zijn streken was hij daarbij niet kwijtgespeeld . Met zijn muile van lintjes kon hij iedereen overklappen . Als hij aan het vertellen ging binst d'uren van de baas stonden zijn handen stil , en aangezien hij van de hele gladde dag zijn mond niet stopte mocht Fikken vis kuisen voor twee . Alleen wanneer de baas in de ronde was smeet en gooide Narden alsof alleen hij 't pakhuis rechthield . Een echte gatlekker !

Op route van en naar het werk was het maar juuste Narden die 't woord voerde , en Fiktoor , die naast hem liep , grolde van tijd tot tijd om te tonen dat hij luisterde . Goeie maats waren ze wel , waren ze al jaren , en dat zouden ze nog lang gebleven zijn ware Stientje daar niet tussen gekomen .

Stientje heur vader woonde ook in onze reke en was musseltrekker . Zijn gekuiste mussels bracht hij aan de man in de vismiene . Zijn dochter werkte sedert haar plechtige kommunie bij een boer uit de ronde waar ze voor een nest kleine kinders mocht zorgen .

Toen Stientje zeventien geworden was moest je stekeblind zijn om niet te zien dat ze een ferme poeze geworden was. Ze was niet van de grootste maar ze was goed geblokt en had een muiletje van komsà ! Ware ikzelve in die tijd tien jaar ouder geweest , ik zou voor haar mijn mes getrokken hebben en ze ging zeker uit mijn handen niet meer .

De boer , die waarlijk meende dat alles en iedereen die op zijn hof rondliep zijn eigendom was , begon Stientje te embêteren en op een dag ging hij wat te ver . Het lieve meisje gaf haar baas een siffa tegen zijn kop en trok meteen naar haar zolderkamertje , waar ze haar boeltje bijeen scharrelde. Met haar kloefen onder de armen trok ze naar huis , alsmaar de boer verwensend . Voor acht frank te maande en de kost ! Die boer was zeker zot !

Haar vader zei niet veel toen ze thuis kwam . Hij was al kontent dat ze niets anders meegebracht had van de hofstee en dat zijn dochter gé-chappeerd was . Het was nu halfseptember , de mussels waren op hun best , en het visseizoen ging allichte beginnen . Als Stientje de mussels naar de vismijn bracht had hijzelf meer tijd om ze te trekken . 't Was dus al geen verlies tewege .

Het meisje was subiet akkoord . Het was eens wat anders voor haar en die rokkeschijters van kinders van de boer was ze al lang zo beu als gestampte vijgen . Nu kon ze eens onder de mensen komen, en zonder dat ze het zelf wist had ze al de commersje in 't bloed .

Stientje kon dus vooruit . Ze kortte de touwen van het juk wat in , sloeg kordaat de haken onder d'oren van de twee grote manden en weg was ze ermee .

Na een paar dagen liep ze niet meer alleen , want dat paste lijk juist voor Fiktoor om op de zelfde minuut zijn deur open te trekken en naar zijn werk te gaan . Onder gebeurs moet men zich niet generen . Voor Fikken was ze gelijk een trekijzer . Hij liep mee lijk een hondje , zonder spreken , en nadat hij met moeite had durven een " goeie morgen " knikken.

Aan 't Schaperssas veranderde de situatie natuurlijk want hier stond de Narden op post , en van daar af was Fikken van geen tel meer . De Viertorrenare legde beslag op Stientje en de rest van de weg kon je hem horen blagéren , de komieke uithangen en kommeerderij vertellen . De hemel was wijs waar hij het allemaal uithaalde , en hoe meer het meisje lachte , hoe minder hij de vlucht van zijn schip kende .

Fiktoor kwam al muuken achterna gedrenteld . Hij kon niet tegen al dat gezever van zijn vriend . Maar na een dag of vijf , tijdens een van zijn klare momenten , kreeg hij toch een goed gedacht om de andere een voetje te lichten . Toen ze uit de Musselhoek vertrokken vroeg hij Stientje of hij de mussels mocht dragen . Dat kon ze hem zeker niet weigeren . Ze was er zelfs straf mee gediend . Hoe zou je zelf zijn ? Maar dat alles bracht hem geen stap dichter . Ter kontrarie . Het was Narden die nu dichter naast het meisje kon lopen want ze droeg dat hinderlijke juk met die brede manden niet meer; tenminste gedurende een drietal dagen .

Stientje was een nuchter ding en ze kon rekenen en tellen . Op een uchtend had ze vier manden mussels klaar staan en een tweede juk lag erbij . Ze keek Fikken aan met juist afgewogen vriendelijkheid en zei flemerig : " Nu dat je zo goed zijt van mijn mussels te dragen kan'k ik ook nog een paar manden meedoen . Is 't nie waar , Fiktortje ? "

Fiktortje vatte het nog niet op het moment zelve en vond zeker dat hij er niets bij te verliezen had , hetgeen eigenlijk waar was . Nu moet ik zeggen dat Narden die dag ook zijn goede wil betoonde . Hij was dadelijk bereid de stuutezak van zijn vriend te dragen , maar verder gebaarde hij dat er voor hem geen mussels bestonden . Hij kon ook rekenen en tellen .

En alzo was het oktober geworden met de belofte van een schoon achterjaar . We zagen enige forekarren over Sasbrugge trekken , op weg naar de stad . Ze kwamen ook nog van andere kanten want de volgende zondag was het grote foor te Oostende. De wagens werden getrokken door paarden die op stal gezet werden in de Bastiaan en bij Pierloot .

Fiktoor zijn hersens hadden een slag van de zwepe gekregen want al met een keer kreeg hij grote gedachten : hij zou met Stientje naar de fore gaan ! Ze zou dat zeker niet verrefuseren , want , meende Fiktoor , nu hij alle dagen haar mussels droeg lag hij zeker bij haar in 't bovenste schof . Met de zelfzekerheid van de kwibussen inviteerde hij haar dus, verwachtend dat ze van kontentement rond zijn nek ging vliegen. Maar hij had verder moeten zien dan zijn neus laang was , en rekening houden met zijn beste maat .

Had Stientje het verwacht of niet, ik kan het niet zeggen . Ze verschoot niet , ze keek zelfs niet vriendelijk , maar alsof het de natuurlijkste zaak van de wereld was zei ze : " Maar ik ga naar de fore met Leonard ! "

Leonard ! Wie de duivel was dat ? Leonard , gedomme ! Dat was toch nooit van ze leven Narden , zeker ? ... Wie zou het anders geweest zijn ?

Fiktoor kon geen " pap " meer zeggen en hij meende dat hij ging barsten . Stekerechte vloog hij zijn deurgat in,

Zijn hersens begonnen te kriebelen ...

o

oo oo

Fiktoor trok alleen naar de fore . Hij kon het thuis niet uithouden . Zijn ogen stonden schuw en 't was àl rood wat hij zag . Hij moest weten wat de anderen uitspookten ! Stientje was al een uur geleden vertrokken , op haar piekebeste , en op dàt moment wilde Fikken zichzelf nog wijsmaken dat iedereen voor zijn part kon ontploffen . Maar nu ging het niet meer . In zijn vizioen zag hij het koppel naar stad trekken , rond de fore drentelen met elk een zak oliekoeken in de hand , en dan op de paardemolen kruipen . En dat alles terwijl hij hier binnenzat en de hele Musselhoek leeggelopen was .

Haastig trok Fiktoor zijn schoenen aan en half al lopen arriveerde hij op de Grote Markt . Hij drumde door het volk , zonder de eigenlijke foor te zien , en zijn verstarde ogen zochten slechts het koppel verraders . Driemaal liep hij rond de barakken, rechts en averechts , maar er was geen Narden of Stientje te zien . Dan maar binnen gaan in de Opitz . (1)

---

(1) - gesloten,deftige carrousel

Fiktoor zijn hersens hadden een slag van de zwepe gekregen want al met een keer kreeg hij grote gedachten : hij zou met Stientje naar de fore gaan ! Ze zou dat zeker niet verrefuseren , want , meende Fiktoor , nu hij alle dagen haar mussels droeg lag hij zeker bij haar in 't bovenste schof . Met de zelfzekerheid van de kwibussen inviteerde hij haar dus, verwachtend dat ze van kontentement rond zijn nek ging vliegen. Maar hij had verder moeten zien dan zijn neus laang was , en rekening houden met zijn beste maat .

Had Stientje het verwacht of niet, ik kan het niet zeggen . Ze verschoot niet , ze keek zelfs niet vriendelijk , maar alsof het de natuurlijkste zaak van de wereld was zei ze : " Maar ik ga naar de fore met Leonard ! "

Leonard ! Wie de duivel was dat ? Leonard , gedomme ! Dat was toch nooit van ze leven Narden , zeker ? ... Wie zou het anders geweest zijn ?

Fiktoor kon geen " pap " meer zeggen en hij meende dat hij ging barsten . Stekerechte vloog hij zijn deurgat in,

Zijn hersens begonnen te kriebelen ...

o

oo oo

Fiktoor trok alleen naar de fore . Hij kon het thuis niet uithouden . Zijn ogen stonden schuw en 't was àl rood wat hij zag . Hij moest weten wat de anderen uitspookten ! Stientje was al een uur geleden vertrokken , op haar piekebeste , en op dàt moment wilde Fikken zichzelf nog wijsmaken dat iedereen voor zijn part kon ontploffen . Maar nu ging het niet meer . In zijn vizioen zag hij het koppel naar stad trekken , rond de fore drentelen met elk een zak oliekoeken in de hand , en dan op de paardemolen kruipen . En dat alles terwijl hij hier binnenzat en de hele Musselhoek leeggelopen was .

Haastig trok Fiktoor zijn schoenen aan en half al lopen arriveerde hij op de Grote Markt . Hij drumde door het volk , zonder de eigenlijke foor te zien , en zijn verstarde ogen zochten slechts het koppel verraders . Driemaal liep hij rond de barakken, rechts en averechts , maar er was geen Narden of Stientje te zien . Dan maar binnen gaan in de Opitz . (1)

---

(1) - gesloten,deftige carrousel

Boemvol schoon volk , maar 't was ook al . Weer naar buiten, nog eens rond de foor . Niks ! In 't spiegelkot ? Ook niks , en Fikken geraakte daar haast niet meer buiten want hij zag zijn eigen wel duustkeer in de spiegels , maar vond het deurgat niet ... In 't muzeetje van de wangedrochten , in 't spookkot , niemand te vinden . Nog eens gaan zien in de Opitz , en een uur later nog eens ... Het hielp niets . Fikken had geen geluk .

Ware hij maar eventjes gaan kijken in de frituur naast de Opitz , hij zou ze wel gevonden hebben . Van buitenuit kon hij hen niet zien zitten . 't Waren daar allemaal kompartimentjes en in een dezer zaten Narden en Stientje met elk een teljoor appelbeignets . Ze deden hulder buikje zielemesse want ze hadden al frieten met paardebiefstik naar binnen gespeeld . Narden had de vorm te pakken want in het vooruitzicht van de fore had hij van zijn baas twee hazemandjes met steenschullen gepikt . 't Kwam dus op geen frank . Ze lieten het niet aan hun hart komen en al babbelen en vertellen vergaten ze de tijd . Ze zaten daar goed ...

o

oo oo

Fiktoor ging al sleepvoeten naar huis . Hij was pompaf . Hij trok door de Kerkstraat en langs de werken rond de kerk die enige jaren tevoren was afgebrand . Nog lang hoorde hij het geteut en geklepper van de draaiorgels . Heel de foor draaide voor zijn ogen terwijl hij met wraakzuchtige gevoelens doorliep . En dan opeens viel zijn frank ! In die tijd was dat maar een kluute , maar 't is 't zelfde .

Hij dacht opeens aan het kot van Madame Blanche , de waarzegster . Een waarzegster of een toveresse , dat was voor Fikken verre 't zelfde , en nu dacht hij opeens dat dit mens hem misschien zou kunnen helpen . In zijn vizioen had hij Narden al minstens tien keer gegut en gevlaad lijk een rogge , maar dat was maar een droom . Als hij echter iets kon krijgen van de toveresse om Narden te tieke-tekken , dan zou geen mens daar iets van weten . Hij had al oude vertellingsjes gehoord over mensen die van op afstand de duivel werden aangedaan , zelfs vermoord voor goed , door spelden te prikken in een pop .

Fikken grijnsde van opluchting : dàt was nu eens een goed gedacht ! Hij zou tegenover het tweetal van Berten gebaren en tussenin eens Madame Blanche opzoeken . Vandaag was er te

veel volk op de fore en morgen kon hij dat eens lappen . Daar zouden ze zich niet aan verwachten .

o

oo oo

De maandag droeg Fiktoor de mussels zoals hij het nu gewoon was , en zijn metgezellen hadden weer te veel werk met mekaar om op hem te letten . Nadat hij aan Narden zijn stuutezak had overgegeven kwam hij achterna gedrenteld met rond de mond een grijns die verre van een lach was . Hij was oempatientig om zijn plan uit te werken .

Over de noen , bins de schafttijd , ging Fiktoor eens rap over en weer tot aan de fore . 't Was daar zo dood lijk een luis en al de barakken waren natuurlijk toe . Achterom was hier en daar wel een foregast te zien en plots kreeg Fikken de waarzegster in het oog . Zijn kele wrong toe van alteratie . Het kon niemand anders zijn dan Madame Blanche . Dat zag hij zo aan haar kledij . Ze stond buiten aan een klein tafeltje en deed de afwas , een paar teljoren , potten en pannen . Ze zag er niet kwaa'k uit , meende Fiktoor , en helemaal niet als iemand die kon toveren . Maar toveressen zien er altijd anders uit ...

Fiktoor trok zich stilletjes terug . Hij had zelfvertrouwen gekregen en vanavond , als de kermis weer op gang schoot , zou hij het maar riskeren .

De namiddag duurde lang , maar het grote moment kwam toch . Schuw rond zich kijkend sloop hij de barak van de waarzegster binnen en rapper dan verwacht stond hij oog in oog met Madame Blanche . Het was duister daarbinnen want slechts twee kaarsen gaven licht . Tussen de twee vlammetjes , het fel beschilderde gezicht van Madame . Ze vroeg dadelijk waarmee ze haar bezoeker kon helpen . Ze deed dat moeizaam in een aardig soort Vlaams want ze was een echte Brusselet - van een Spaanse vader en een Franse moeder - en ze luisterde vol aandacht naar het geval van Fiktoor .

Het kwam er ook niet te gemakkelijk uit , maar als uiteindelijk haar klant begon over dat poppetje en het hoofddoel van zijn bezoek , viel haar mond open . " Maar dat doen ikik nie ." zei ze geaffronteerd .

Fikken had voorzien dat het niet gemakkelijk zou zijn. Het was tenslotte toch een serieuse affaire . Hij sloeg dan ook zijn troef op tafel . " Het mag kosten wat het wil ." zei hij vol overtuiging .

Madame Blanche had hem ondertussen al lang geschat : in d'hoogte, in de breedte en in de diepte . Ze bekeek hem van overzijds en met half-toegenepen oogjes . " Crétin " dacht ze. Hier zat echter een snul en voor haar was elke frank één frank, al had ze de porte-monnee van Fikken ook niet te zwaar geschat. Vanwege de vislucht die hij met zich meevoerde meende ze met een visser te doen te hebben . En wat riskeerde ze door hem iets op te sulferen ? " Vijftig frank " , zei ze kordaat .

Fiktoor verschoot zich een bulte . Vijftig frank ! Wist dat mens wel wat dat vijftig frank was ? " Zovele ? " vroeg hij beteuderd " Ik heb zovele niet . Ik had gepeinsd van zo rond de twintig frank ."

Madame bekeek haar klant met gemene blik . Haar schatting was juist geweest . " Dertig , zei ze , en geen frank minder . "

Fikken dacht bij zichzelf dat hij voor zo'n som een hele hoop vis zou moeten scheef slaan bij zijn baas , maar dat was te doen . " Goed dan , zei hij met een zucht , wanneer mag ik er om komen ? " . Morgenavond zou het klaar zijn , het poppetje , en als mijnheer nu wilde tien frank voorschot geven ? Mijnheer scheidde niet graag van zijn geld maar hij was bescheept en moest varen . Het was zover .

Fiktoor had het nog nooit zo lastig gehad . Hij kreeg responsabiliteiten . Er was veel weg en weergeloop mee gemoeid, hij moest aan geld geraken en dan , 't bijzonderste , moest nog de grote slag geslagen worden in het duikertje . En dat was al de schuld van Narden , die schonedoender , die luiaard ! Als die er maar niet geweest was . Maar hij zou hier niet lang meer lopen ! Wacht maar , leegganger , 't is haast gedaan met lachen ...

o

oo oo

't Was geleverd en betaald , het instrument van de wraak . Het zag er niet indrukwekkend uit. Madame , samen met de vent die met haar rondtrok , had het gemaakt van eindjes kaars . Alhoewel grof van model stelde het poppetje zonder twijfel een mannemens voor . Dat zag men zo want het had niets tekort .

De waarzegster had bij de overhandiging duidelijke instrukties gegeven : Op slag van 's nachts te twaalven heel de pop volsteken met spelden , daarbij de naam noemend van de vijand , en bij elke prik luidop zeggen wat men hem toewenst. Zo simpel was dat .

De moeder van Fiktoor , een oude slore , vond dat haar zoon die avond zo raar deed . Hij moest spelden hebben, veel spelden , en gaf hiervoor geen reden op . Hij bleef geen minuut zitten en liep altijd maar rond al ruttelen in zichzelf. Toen ze naar bed trokken wilde hij absoluut de reveilje meenemen , daar waar het anders zij was die hem meenam omdat ze 's morgens altijd als eerste opstond .

Toen middernacht naderde zat Fikken al te beven , en 't koud zweet stond op zijn voorhoofd . Op het ogenblik dat de twee wijzers van het uurwerk boven elkaar twaalf uur aanwezen meende hij dat hij ging flauwvallen . Maar hij mocht niet lang twijfelen , en al zijn koerage bijeenschartend stak hij de eerste speld in de pop . " Valt dood , Leonard " zei hij luid. Hij schrok van zijn eigen stem . Hij had " Leonard " gezegd voor alle zekerheid en hij vond dat het zo raar klonk . En hij deed voort , en hoe meer spelden hij stak en verwensingen uitbraakte , hoe razender hij werd ... Er was geen weg terug .

Uitgeput van alteratie viel hij neer op zijn bed .

Natuurlijk had hij vergeten zijn reveilje op het juiste uur te zetten en een hele boel overtijd vloog hij 's morgens zijn bed uit .

De anderen waren zeker al lang weg . Eerst dacht hij aan Stientje . Het was affrontelijk dat ze zelf. geen klopje op zijn deur had gegeven . En met een schok dacht Fikken aan Narden. Wie weet lag die nu niet dood ! Dat gaf toch een aardig gevoel maar de jaloezie dreef boven . Als dat eens waar kon zijn , dan was het over met de mizerie en stond niets en niemand meer in zijn weg . Hij zou het dadelijk weten .

Toen Fiktoor bij het pakhuis kwam meende hij in de grond te zinken . Daar stond Narden voor de poort en hij had juist een kordewagen vis van de markt afgehaald . Hij leefde dus nog , en al die grote maneuvers waren voor niets geweest . Maar er moest toch iets schelen met hem want hij was te kalm toen hij Fiktoor goeie morgen wenste . Hij zei ook niets treiterigs omdat zijn maat te laat op zijn werk verscheen . Dat zou hij anders nooit nagelaten hebben .

Fikken bekeek hem eens goed en toen merkte hij dat Narden er uitzag als iemand die kattelam was na twee dagen en twee nachten op de zuip te zijn geweest . Gedurende al de tijd dat ze vis binnenhaalden deed geen van beiden de mond open , maar later , toen ze naast elkaar aan tafel stonden , kwam het eruit bij Narden : " Fikken , 't is tijd da'k trouwen..."

Fiktoor sneed bijna in zijn hand van verschot . Het was dus al zóver met die twee . Hij kon niets uitbrengen , maar 't was niet nodig ook . Het was Narden die voortvertelde: " 'k Heb vannacht geen oge toegedaan . 't Was gelijk of dat alle wijven d'helle losgelaten waren om mij te komen kittelen, zonder ophouden , van mijn kop tot aan mijn tenen . 't Was haast nie uit te houden ! Vannuchtend was ik zo moe gelijk een hond . Dat moet een teken zijn want ik heb dat nog nooit g'had . 'k Gelove da'k een beetje te lange jonkman gebleven zijn ... Je zegt lijk niks ? "

Wat wilde hij wel dat Fiktoor zou zeggen ? Zijn beste vriend stond verlamd en zijn ondergalend was zo slap als een galle . Dàt was dus het enige resultaat dat zijn tieke-tekken gegeven had ? En zijn dertig frank ? Maar dat zou alzo niet aflopen ! Hij zou eens luide zijn gedacht gaan zeggen aan Madame Blanche , en overnoene dan nog .

Wroed van koleire trok hij naar de fore , stekerechte naar de wagen van de waarzegster .

Madame zat aan tafel , samen met die vent van haar , en dat was een kerel lijk een latourkist (1) . Tussen de twee stond een pasgeopende fles " Elexir d'Ostende " , en het zicht daarvan maakte Fikken nog vechtlustiger . " Mijn geld were !" tierde hij .

De latourkist stond op steke en toonde zijn tanden , maar Madame bleef kalm . Ze had al meer meegemaakt dan dat . Ze hief de hand omhoog en vroeg Fiktoor wat er scheelde . Ze wist het maar al te goed .

---

(1) -

LATOUR of haringhaai werd ingevoerd uit Noorwegen in enorm-grote kisten . Deze kisten werden alhier door de vishandelaars als ijsbak gebruikt . Ze konden vier of vijf zakken ijs bevatten.

Hakkelend bracht Fikken verslag uit en naarmate hij vertelde trok de waarzegster haar ogen wijd open van verbazing. Dàt had ze nu eigenlijk niet verwacht . Eigenlijk had ze niemendal verwacht en bij haar verwondering kwamen geen makkementen of totetrekkerij te pas . Ze had nooit gedacht dat zo iets kon . Maar daar was ook de kwestie van die dertig frank. Nooit van ze leven zou ze die teruggeven en daar moest ze iets op vinden . Algauw had ze een idee .

" Kijk , zei ze . Ik heb eigenlijk vergeten je te zeggen dat ge in de kop van het poppetje een paar haartjes van je rivaal moet steken . Dan is het meer - hoe zou ik het zeggen - " personnel " en is de envoûtement krachtiger . Mille ekskuus , maar ge gaat moeten herbeginnen ."

Als Madame dat zei zou het wel zo zijn , vond Fikken. Alles was nog niet verloren , en als het moest , vooruit dan maar !

Maar 't was allemaal dàt niet . Hoe moest hij aan dat haar geraken ? Narden had er al niet veel en was nooit zonder klak .

't Is te lang om te vertellen welke toeren er moesten uitgehaald worden om aan die paar haartjes te geraken . Narden kon geen voet verzetten in het pakhuis of zijn maat was mee . En 't gelukte uiteindelijk met een loze truuk waarbij Fikken de andere iets liet oprapen ... Narden riep " oei " en was een paar nekhaartjes kwijt . Fiktoor was rap achteruit gesprongen en keek onschuldig . 't Was gebeurd !

Zorgvuldig werd de buit in een papiertje gewikkeld en verdween in de portemonnee van de leerling van de leerlingtovenaar .

De tweede keer viel het Fiktoor minder lastig om op slag van middernacht het poppetje vol spelden te steken . De haartjes had hij zorgvuldig in de kop geprikt en nu was hij zeker van het effekt . Hij rammelde al dezelfde verwensingen af als de vorige keer want andere en nieuwere had hij niet kunnen vinden . Achteraf kon hij bijna niet slapen,maar dat gaf niet . Hij was kontent over zichzelf , en met een zalig gevoel van voldaanheid stond hij 's morgens voor dageraad op . Vroeger dan gewoonlijk ging hij Stientje opwachten .

Hij grinnikte zenuwachtig toen ze verscheen . Het meisje wist natuurlijk noch van tuiten noch van blazen , handelde heel gewoon , en juist dat verschafte Fikken een binnenpretje . Ze zou wat gaan beleven ...

Hier op de Musselhoek verliep alles normaal . De mussels werden vanuit de vaten water in de manden overgegoten . Elk nam zijn juk en zonder verlet begaven ze zich op stap , achter elkaar , langs het kèzeltje .

Aan het Schaperssas was niemand te zien . Dat wil zeggen dat Narden er niet stond . Fikken was het reeds gewaar van verre en hij werd ervan gepakt . Zijn benen werden lijk slunsen . Aan de brug bleef Stientje staan en ze nam het juk van de schouders . Haar kompagnon bleef niets anders over dan hetzelfde te doen . " Narden is toch nooit ziek zeker ? " zei hij langs de neus weg . Stientje antwoordde niet en bleef de Vuurtorenweg afkijken . Zo stonden ze daar een minuut of vijf te wachten terwijl de ene niet wist wat de andere dacht .

Juist toen Fiktoor meende te zeggen dat hij geen tijd meer te verliezen had , zagen ze iemand die van verre afgelopen kwam. Dat was zeker Narden ? 't Was in ieder geval zijn postuur , maar toen hij dichter genaderd was kon men wel twijfelen of het wel zijn kop was ! Hij droeg geen klak en had in de plaats een bos met haar . 't Was Narden en toch was het lijk hem niet . Hij leek wel tien jaar jonger . Maar 't was hem !

Hij stond zonder asem toen hij gearriveerd was bij de twee anderen die hem verbouwereerd bekeken . Wat hadden we nu ?

" Hê'je een parruuke an , tê ? " vroeg Stientje treiterig .

Narden snakte naar lucht en begon tjak-uut tjak-in t'eksplikeren : " Je moet een keer zien ! Ik kommen vannuchtend wakker met jukste an me kop en wa voelen'k ? Haar ! Een hele kop met haar ! Mijn eigen haar ! 't Is een echt mirakel ..."

Fiktoor kon het niet langer uithouden . Zonder zeggen of spreken liet hij zijn vracht mussels in plan en zette het op een lopen , rechte naar de vismiene . De anderen keken hem verbaasd achterna .

" Wat hêt den dezen nu ? " zegden ze beiden tegelijk. Ze vonden dat Fikken aardig deed , maar ze hadden natuurlijk seffens meer interesse voor het mirakel dat gebeurd was .

Ik kan Fikken goed verstaan . Stel je een keer in zijn plaatse . De duivel was er lijk mee gemoeid , om na zoveel werk zo'n resultaat te verkrijgen . Dat zijn toch stampen , hé ?

Heel de vismiene sprak over Narden zijn haar en iedereen kwam ernaar kijken en eraan trekken . Fiktoor bleef nors aan zijn tafel staan en keek niet éénmaal om . Heel de voornoene bleef zijn koleire aangroeien . Op klokslag twaalf deed hij zijn schorte af en trok met grote stappen naar de foor .

Madame was nergens te zien , maar die vent van haar hield de wacht voor de woonwagen . Ze wisten blijkbaar dat ze bezoek gingen krijgen .

" Mijn dertig frank !!! "

De bree-veertiene deed een paar stappen vooruit en hief zijn grijpklauwen omhoog . " 'k Moet bloed zien ! " riep hij , en zijn kop stond wreed . Hij was zeker aan zijn proefstuk niet .

Fikken wist seffens hoe laat het was , week achteruit , struikelde over een vooruitstekende balk , viel op zijn achterwerk , maar voor de andere hem kon stekken was hij alweer recht en buiten schot .

Hij voelde dat het gedaan was , afgelopen, fini... En naar zijn geld mocht hij schuifelen .

Hij was gebroken toen hij 's avonds thuis kwam maar hij was nog koleirig genoeg om rechte naar zijn zolderkamertje te klimmen en het weggestopte poppetje te grijpen . Wat zou hij ermee doen ? Ha ! Hij spetterde weer naar beneden , naar buiten, recht naar 't Wee-Cee . Nagevloekt verdween het ellendige ding in de beerput ...

o

oo oo

Stientje moest haar mussels alleen dragen . Het verwonderde haar eigenlijk geen beetje want ze was al vrouw genoeg om te vatten waar de kloeffe spande . Ze begon al dadelijk te praktizeren hoe ze Narden zou kunnen overhalen het werk van Fikken over te nemen , en ze zette haar verleidelijkste glimlach op toen ze de Schaperssasbrugge naderde . Haar glimlach verging echter toen ze de Narden goed bekeek . De man zag er ellendig uit .

" Héwel , Leonard , zie-je ziek tê ? "

" Je moet ervan zwijgen , Stientje . Heb ikik een nachtje g'had ! Gestadig droomde'k da'k tot in mijn kinne in de beer stond . Op mijn tenen ! Geen middel om van die droom af te geraken . 't Kwam gedurig were ! 'k Zijn af en t'enden ... Moest je nu vragen een mande mussels op te lichten , 'k zou niet kunnen . "

" Je ziet er anders proper uut." lachte Stientje , en ze voegde erbij : " Dromen is bedrog ..." De rest van de spreuke volgde ook maar 'k zal 't maar achterwege laten . Maar dan dacht ze nog aan een gezegde dat ze dikwijls bij de boer gehoord had : " Str.nt is geld ! Leonard , 't is 't moment om een lotje te kopen . "

o

oo oo

Eigenlijk , mijn vrienden , kunt ge nu zo goed als ik de rest van d'historie vertellen , en ik moet het dus niet lang trekken .

Ge hebt gelijk : ze hebben 't groot lot gewonnen . En natuurlijk zijn ze getrouwd . Iedereen weet dat Stientje met al dat geld begonnen is aan haar grote viscommersje waarmee ze in korte tijd smoorrijke geworden is .

Narden veranderde ook . Maar daar zijt ge mis ! Ik wil daarmee niet zeggen dat hij naarstig werd en een grote hulp was voor Stientje . Bah , neen hij . Hij heeft geen klop meer gedaan voor de rest van zijn leven . Hij kocht subiet een schone zwarte kappenhoed en een kane met een zilveren knop , en hij liep nu alle dagen in zijn trouwkostuum .

En Fiktoor ?

Fiktoor stond alle dagen aan zijn tafel en had nu entwat om op te peinzen .

Richard VERBANCK

TCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTC
TCTCTCTC
TCTCTC
TCTC
TC

D E L A A T S T E J A R E N

V A N D E O U D E V I S M I J N

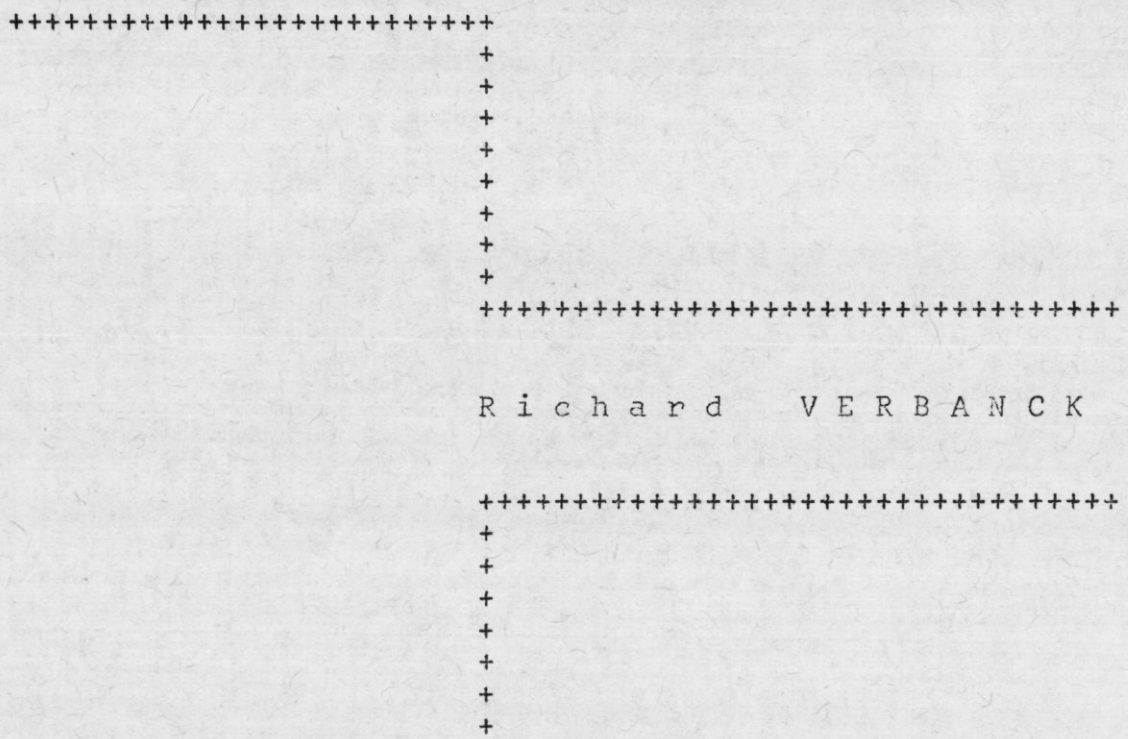

R i c h a r d V E R B A N C K

DE LAATSTE JAREN VAN DE OUDE VISMIJN

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

Wanneer de groten der aarde hun herinneringen neerschrijven dan doen ze dit meestal om hun eigen fouten goed te praten en om hun gewezen vijanden , die dan meestal reeds begraven liggen , nog dieper onder aarde te stampen . Dat soort lektuur verheugt zich over een ruim lezerspubliek .

Niemand zit echter met ongeduld te wachten op de enkele herinneringen van een doodgewone mens die eigenlijk nooit daden heeft gesteld en alleen zijn tijd heeft beleefd . Dus zeker ook niet op de mijne .

En toch ! Nu ik op de leeftijd ben gekomen waarop de warmte van mijn onderbroek van meer belang is dan de kleur van mijn plastron en er reeds twee generaties achter mij liggen , terwijl een derde generatie in de maak is , ondervind ik iedere dag hoe weinig de nakomelingen kennen over het Oostende van vroeger . Wanneer ik spreek over toestanden die nog maar een veertigtal jaar geleden bestonden , over de crisistijd , over de taalperikelen op school en over het stadsbeeld dat zo grondig gewijzigd werd , dan weten ze daarover niets . Velen hebben niet eens een idee waar de oude vismijn stond en ze kunnen niet beseffen in welke mate dit gebouw een heel stadsdeel leven gaf en domineerde .

Die oude vismijn is mijn jeugd geweest . Toen ik vijf jaar oud was werd ik iedere morgen gewekt door het geratel van de wagens en de dravende paarden die de vis naar de mijn brachten en als ik uit bed stapte en door het venster keek was alles vol leven en beweging . De kopers stroomden toe , en op straat was het een gaan en keren van en naar de vele herbergen . Op dat ogenblik stond mijn moeder reeds uren achter de toog van " 't Meivischje " , terwijl mijn vader , visafslager , ook reeds volop aan het werk was .

Buiten de schooltijd werd ik dus steeds geconfronteerd met de vismijn en de mensen die er hun bezigheid hadden . Het was mijn speelterrein vol afwisseling , maar terzelfdertijd had ik schrik voor deze reus . Ik keek vol ontzag op naar de vishandelaars, en het werk van de knechten leek mij verschrikkelijk vuil en zwaar . Ik hoopte maar dat ik daar nooit zou terecht komen want ik vreesde de volheid van dit leven en meende dat ik nooit zoveel ruwheid zou te boven komen .

Naarmate mij op school een beetje beschaving werd bijgebracht werd mijn afkeer groter en ik was vast besloten een andere richting uit te gaan , zeker niet de opvolging van mijn vader te verzekeren , en nooit met vis in aan raking te komen . Ik was ten andere behebt met een minderwaardigheidsgevoel en een gemis aan strijdlust zodat ik geenszins gewapend was om een loopbaan aan te vangen tussen al deze straffe mannen .

Ik stond vol bewondering voor de jonge bedienden die zich naar de stationsbarak op de vistafel begaven om een dikke pak vrachtbrieven af te stempelen . Dat waren nog hele grote dokumenten die stuk voor stuk , en volgens het getal collis van de corresponderende zending , vijf tot tien stempels ontvingen . Die bewegingen , weg en weer van het stempelkussen naar de vrachtbrief , gingen katterap en de bedienden maakten er een demonstratie van wanneer enkele snotters van mijn leeftijd stonden toe te kijken . Zo ver zou ik het zeker nooit brengen ...

Ik heb het ZO ver gebracht want wie uit het voorgaande zou opmaken dat mijn studies aan het atheneum mij steeds verder verwijderden van de vismijn heeft het mis voor .

Ik kon daar niet aarden . Deze school was nog halfslachtig in deze zin, dat enkele hoofdvakken uitsluitend in het Frans werden gegeven en dat was voor mij een grote handicap . Ons hoofdvak - handel - moest in het Nederlands onderwezen worden maar dat vertikte de prof , een verbasterde Limburger . Hij onderwees lekker voort in het Frans . Daarbij kon hij mij persoonlijk niet luchten omdat ik te jong was voor zijn klas en nog een korte broek droeg . Tot overmaat van ramp droeg ik eens mijn les voor in het Nederlands - wat officiëel mocht - en gezien we toen nog volop strijd voerden voor een Vlaamse universiteit , die er nog niet was ondanks alle gedane beloften van de ene zijde en alle volbrachtte offers van de andere zijde , beschouwde de leeraar zulks als een regelrechte uitdaging aan zijn adres . Hij schold mij uit voor : ezel , lomperik , boer , en daarmede was mijn lot bezegeld .

De rest was trouwens ook niks . Ondanks de uitleg van onze humorloze leeraar Nederlands kon ik in de " Familie Stastok" en de " Familie Kegge " niets geestigs ontdekken , terwijl het rithme van de duizenden dreunende alexandrijnen van " l' Art poetique " van Boileau mij in slaap wiegden .

Het schooljaar 1930 - 31 was voor mij het laatste . Ik had één enkele prijs verdiend . Ik durf niet zeggen in welk vak want iedereen bekwam hiervoor een prijs . Ik ben niettemin naar de prijsuitreiking getrokken in de feestzaal van het stadhuis, want een boek is een boek en ik had er recht op . Het

werd mij overhandigd door een officier die me op afwezige toon zei : " Vous avez bien travaillé , mon ami . Je vous félicite." Ik dacht nijdig bij mezelf : " Lacht met je metje , zot ! " , en trok mijn plaats op met in de hand " Het Belgisch Vaderland" ...

o
o o

Nu nog geldt het oude spreekwoord : " Als ge voor niets deugt , dan zijt ge nog altijd goed voor de vismijn . " In mijn geval was dat zeker toepasselijk want " dat gaapte lijk een oven"

Ik kwam er onrechtstreeks terecht want na voor de tweede maal mijn vakantie werkend doorgebracht te hebben in een oesterput , werd beslist dat ik voor een jaartje dienst zou doen in de viswinkel van kozijn Henri Verbanck , te Doornik . Daar zou ik de zoon des huizes verv angen , die opgeroepen was bij het leger . Ik ben teruggekeerd met een zekere dosis vakkennis en een grondige afkeer voor gekookte oude duiven . Kozijn Henri was duivenmelker , moet u weten , en ergens moesten de beesten hun vliegloopbaan beeindigen . Centen bracht ik niet mee want dat alles heb ik gratis voor niks gedaan om de stiel aan te leren.

Ik had dus al een referentie toen ik weer op straat stond . Ik kende wat van vis , een mondvol Frans , kon ook een beetje machineschrijven, en was dus geschikt om op een bureel te gaan werken .

Een plaats vinden was te dien tijde niet gemakkelijk . We leefden in volle crisisperiode en de werkloosheid was enorm. Ik persoonlijk had daar nooit iets van gemerkt want een jongen van zestien , wiens ouders beiden werkten, en die bijgevolg geen boterham zonder toespijs voorgezet werd , maakte zich geen zorgen over sociale problemen . Ik aanvaardde de wereld zoals ze was en het is maar enkele tijd later dat mijn ogen geopend werden.

Ik kreeg niettemin tamelijk vlug een job . Bij een babbeltje tussen pot en pint klampte mijn moeder gemelijk een paar vishandelaars aan en ze vond er dadelijk een die de waardin van de herberg waar hij dagelijks over de vloer kwam , niets kon weigeren . Uit deze zwakheid werd profijt getrokken want het bureel van de man , die trouwens enkel zaakvoerder was van een grote firma, was ruim volzet en mij had hij zeker niet nodig . Anderszijds was het zo dat de bediendenlonen zodanig laag waren dat een extrauitgave van driehonderd frank per maand zeker niet regelrecht naar de failliet zou leiden .

Ik mocht effekens typen op de schrijfmachine en werd dadelijk aanvaard bij de firma Pede .

o
o o

Wat was er aan het gebouw van de oude vismijn veranderd sedert het jaar 1900 . Eerlijk gezegd , heel weinig . Ik zou haast zeggen dat , enkele jaren na de oorlog , alleen de monumentale pomp uit het midden van de " cierk " werd verwijderd om vervangen te worden door een ronde stoep die , net als de pomp , erg geschikt was om als rustplaats te dienen voor degenen die wensten in het zonnetje te zitten .

Het visklokje dat opgehangen was in een van de torens en de visverkoop aankondigde werd door de bezetter het in beslag nemen waard geacht en was dus ook verdwenen . Na de oorlog werd het tijdelijk vervangen door een stuk rail dat opgehangen werd binnen de zuidelijke toegangspoort . Daar sloeg men op met een ijzeren staaf en later met een hamer . Het lawijd was voldoende om de kopers uit de naburige herbergen naar de verkoop te lokken.

Er was betrekkelijk weinig schade ten gevolge van de oorlogsomstandigheden . Het is wel het vermelden waard dat de allereerste bom die door een Duitse zeppelin , op 24 september 1914 , op Oostende werd afgegooid juist op de vismijn terecht kwam, en wel op het pakhuis van Camille Willems , aan de ingang van " het straatje " . Binnenin was veel schade , maar het kruisbeeld was blijven hangen in het bureel . De mensen spraken al dadelijk over " een mirakel " ! Daarover valt wel even te filosoferen .

Ook aan de naburige huizen van de Visserskaai was veel glasschade en van de herberg van Tibbe , " Au bateau " (en niet " Au château " , zoals Elleboudt schrijft in zijn kroniek over de Duitse bezetting) viel een stuk metselwerk uit de voorgevel. Ook de herberg " In 't Meivischje " , waar mijn ouders sedert een jaar woonden , was zijn ruiten kwijt . Men vond een stuk schrapnell in het bedje waar mijn broer sliep .

Ik weet dit maar van horen zeggen want ik was er nog niet . Ik was pas onderweg en deze eerste bom is mede oorzaak geweest van het feit dat het in Engeland was dat ik enkele maanden later het levenslicht zag .

In de onmiddelijke nabijheid van de vismijn werd gedurende de oorlog wèl veel vernield . Op deze wijze verdween " De Driehoek " met een drietal herbergen , waaronder " In de Klippe". De blok werd geheel afgebroken en werd een speelpleintje (het Sint Paulusspleintje) .

Nu weer ter zake . Rond het gebouw was een en ander bijgekomen . Na de oorlog was het gebleken dat er veel pakhuizen te kort waren . De bestuursbureaus verdwenen uit de ronde en kwamen terecht in het conciergegebouw. Pakhuizen kwamen in de plaats.

Aan de noordkant van de mijn , en evenwijdig met de zuidkant van de kaai werden een paar grote barakken opgetrokken. Deze waren verdeeld in afdelingen die ieder één pakhuis vormden. Daar vond men , onder ander , de firmas Simons , Dequick , en vooral de goedbeklante Edward Debeen . Ook die barakken kregen in de volksmond een naam : " De cinema " .

Het voorste gedeelte deed echter dienst als sprot- en haringkot . Sprot en ijle haring werden daar verkocht op staal .

Jaren later werden nog rijen barakken opgericht op het plein aan de zuidzijde van de vismijn . Dat waren zeer kleine pakhuisjes die geen mogelijk heid boden om fatsoenlijk te werken want de aangekochte zowel als de ingepakte vis moest onder de blote hemel blijven staan . Enkele waren bezet door handelaars uit de provincie , winkeliers die zelf hun vis ter plaatse aankochten, maar er waren in deze hokken ook enkele groothandelaars , zoals Jules Kesteloot , Mon Lombaert , Van den Kieboom .

Ook aan de achterkant van het hoofdgebouw had men van de nood een deugd gemaakt . Onder de hangar verrezen enkele pakhuizen en daar vond men onder meer " Les Pêcheries nationales Belges " . Inderdaad een indrukwekkende naam !

De vroegere lokalen van de verzenders uit de Tilbury-tijd waren ook als pakhuis verhuurd aan vishandelaars . Daar stichtte Frans Cloet zijn alsmaar groeiende firma . Zijn gebuur was Jaak Vanderbeelen .

Dat het oude gebouw geen verzorging kreeg en zijn omgeving herschapen werd in een " bidonville " had wel zijn reden . Enkele jaren voor de oorlog was namelijk besloten nieuwe dokken te graven aan de oostzijde van de haveningang . Daarlangs zou dan een moderne vismijn opgetrokken worden . Het uitbreken van de vijandelijkheden , vier jaar bezetting en strijd aan de IJzer, zouden de uitvoering van dit plan uitstellen . Na de oorlog kon dan eindelijk een aanvang genomen genomen worden van de werkzaamheden . Iedereen was ervan overtuigd dat de verhuizing niet op zich zou laten wachten en enkele vishandelaars gingen reeds wonen te Bredene en op de " Opex " .

Geen mens zou er aan gedacht hebben maar één enkele frank te investeren in de oude installaties , en zo kwam het dat uiteindelijk nog vijftien jaar lang gesukkeld werd . Op de werkomstandigheden kom ik nog uitvoerig terug .

Het had ook anders kunnen zijn want het ontbrak de meeste vishandelaars niet aan kapitaal . Er zijn na de oorlog vette jaren geweest . Met het gewonnen geld werd gedurende de " zotte jaren " op de beurs gespeeld met goed gevolg . Er werd een goede

pint gedronken : champagne uit bierglazen om geen aanstoot te geven . Maar zoals ik zei was er geen geld beschikbaar om zichzelf en personeel wat comfort te geven . Alles was toch maar voorlopig .

Toen kwam de krach en de daaropvolgende crisis . Een pak geld ging op de beurs verloren en veel groothandelaars moesten het nu wat zuiniger gaan doen . Hun aantal was echter gestegen omdat er gedurende de eerste fase in de vismijn een frank te verdienen viel en ze daarna een toevlucht werd voor mensen die door de crisis op straat kwamen te staan . De konkurentiestrijd was dus bitter op het ogenblik dat ik in dienst trad bij een groothandelaar . Mijn ervaringen aldaar wil ik gebruiken om te vertellen hoe alles functioneerde , hoe de mentaliteit was , de manier van leven .

Iets wil ik vooraf echter duidelijk maken . Indien enkele mensen niet zo goed overkomen dan moet men ermee rekening houden dat we nu veertig jaar verder staan en dat de personen in kwestie opgevoed waren in een tijd waarin de arbeider nog geen stemrecht had . Zij hadden - rond 1900 - reeds personeel in dienst en op dat ogenblik was het nog normaal dat kinderen van acht jaar zware arbeid verrichtten . Iets van deze geest was bij hen blijven hangen en , spijtig genoeg , hun uurwerk liep ver achter . Het heeft ook geen zin schuilnamen te gebruiken want in de vismijn bleef niets verborgen en wat ik vertel was indertijd gemeengoed .

o

o o

Zoals gezegd was ik zeer vertrouwd met de omgeving en de plaats waar ik mijn nieuwe werkkring zou vinden.

De firma Pede beschikte over twee pakhuizen , nummers 10 en 11 , hetgeen erop wijst dat ze behoorden bij de groten . Met de uitrusting was het maar triestig gesteld want ook op dat gebied was er in de laatste vijftig jaar geen vooruitgang vast te stellen . De vloer bestond uit kleine gemetste bakstenen die ingezakt en uitgevreten waren vanaf de oprichting van de vismijn zodat overal waterplassen werden gevormd . Dergelijke vloer zuiver houden was onmogelijk , te meer daar geen enkel pakhuis over lopend water beschikte . Er waren echter andere mogelijkheden voor de watervoorziening : Er was om te beginnen één enkele kraan met stadswater . Deze stond opgesteld in wat men noemde " het straatje van Camille Willems " . Daar kon ieder water halen met een kruiwagen waarop een haringvat stond . Bij de terugkeer gebeurde het vaak dat de éénwieler scheef sloeg èn vat èn water in de ronde vlogen . Dan kon men herbeginnen .

PHOTO
ANTONY
10.022.1

Ook andere mensen uit de nabije omgeving kwamen daar drinkwater halen . Ze droegen twee emmers die ze van de benen verwijderd hielden door middel van een hoepel .

Wij hadden ook een vat dat geplaatst stond onder de afvoerpijp van het regenwater . Het dak van de vismijn had een grote oppervlakte en daar stroomde wat van af . Het vat in kwestie bleef steeds op zijn plaats en was bestemd voor het onmiddelijk klein gebruik . Dat betekende zowel handen wassen als het nat maken van het postzegelsponsje . Om het pakhuis te reinigen werden emmers water rondgezwierd .

Ook de rest was primitief . Manden vis werden gewogen op een gewone ouderwetse bascule . Om losse vis te wegen werd een enorme hangbalans gebruikt . Daar kon honderd kilo kabeljauw op gelegd worden en dan moest op de tegenzijde het zelfde gewicht aangebracht worden onder vorm van enorme stukken van 20 k° elk. Bij het inpakken werd dus gedurig aan gewichtheffen gedaan .

Verder was er nog een tafel op schragen bestemd voor het kuisen van de vis , en tenslotte , langs de muur , waren er een drietal gemetste bakken waarin fijne vis werd bewaard . Vissoorten waarvoor geen speciale berging voorzien was , werden eenvoudig op één hoop uitgegoten langs de muur en bedolven onder een vracht ijs . Daar bleef de vis dagenlang liggen en volgens behoefte opgeraapt .

Ook de andere pakhuizen in de vismijn vertoonden het zelfde aspect . Alles was er eenvoudig tot het uiterste en buiten het hoogstnodige kon men daar niets vinden. Het kan evenwel dat er zich op één of twee plaatsen een petieterig-kleine frigo bevond .

Bij ons bevond zich tegenaan de trap een heel klein schrijftafeltje, dienstig voor de bediende-magazijnier . Deze functie was in die tijd toevertrouwd aan de jonge Georges Madelein , die later , na de tweede wereldoorlog snel alle andere vishandelaars zou overklassen .

De baas was van mening dat een magazijnier niet op zijn achterste moet zitten en dus kon er voor Georges geen stoel van af . Deze heeft dan zelf met allerlei houtoverschot een hoge bank ineengetimmerd . Het was geen kloek geval en moest geregeld versterkt en bijgewerkt worden met een plank langs boven en een extra steun opzij . Het onooglijk ding kreeg de naam " Frankenstein " en werd zeker niet meeverhuisd naar de nieuwe vismijn .

Nu we toch bij de trap staan kunnen we evengoed naar boven gaan om daar rond te kijken . Maar , opgelet ! De houten trap is steil en glad . Meer dan één is naar beneden gedonderd.

Het bureel besloeg maar een gedeelte van de verdieping en was opgetrokken uit hout tot een hoogte van een goede twee meter . Ik schatte de oppervlakte op ongeveer 15 vierkantmeter. Het mobilair nam veel plaats in want het bestond hoofdzakelijk uit enorme, hoge schrijfkasten met schuinaflopendde deksels . De bedienden zaten bijgevolg op helehoge stoelen om hun werk te verrichten. Een klein kacheltje zorgde voor de verwarming .

Gedurende de eerste winter zaten we daar met zes man, als ieder op post was , wel te verstaan . Er hing steeds een vrezelijke stank die ik nu nog ruiken kan .

Achter en naast het bureeltje was de voorraadzolder . Direkt daarboven lag het zinken dak van de vismijn . Gedurende de hete zomers heerste op deze plaats een onverdraagbare temperatuur .

Maar wee als het stortregende ! Dan kregen we door het lekke dak een deel water naar binnen . Het kwam eerst terecht op het dak van het bureel . Daar boorde het zijn weg door een dikke laag stof en rattemest . Hetgeen binnenzijpelde in het bureel en langs de schrijftafels droop was al geen water meer daar het sterk geleek op het sap van goeddoorknabbelde pruimtabak . Het boorde dieper door de vloer en kwam ten langen leste druppelsgewijs in het pakhuis , geheel beneden.

Er waren zeker burelen waar het minder stonk , zoniet zouden bezoekende kollegas ons geen opmerkingen dienaangaande gemaakt hebben . We voelden die opmerkingen aan als een persoonlijk affront en riposteerden vinnig . We hadden tenslotte ook ons eergevoel .

De firma werd steeds beheerd door een zaakvoerder die ik maar " de baas " zal noemen , want de familie Pede bezat ook nog een groothandel in likeuren die meer hun aandacht gaande hield. Naast de baas was er nog de boekhouder , Jerome Gunst , die afkomstig was uit Bredene . Deze was een bekwame kracht die jammer genoeg jong gestorven is . De tochtige vismijn , de koude , het vocht , het ongezonde bureel hebben zijn dood verhaast .

De twee laatste jaren van de oude vismijn heb ik dus meegemaakt in dienst van deze groothandel . Alles heb ik bijgevolg van daar uit bekeken en mijn gezichtspunt wisselde volgens de seizoenen , de sociale en politieke gebeurtenissen.

Het was herfst toen ik leerde vrachtbrieven opmaken ...

o

o o

Gedurende de nazomer en rond Oostende-foor werden de messen geslepen . Dat wil zeggen dat ieder zich klaarmaakte voor het komende winterseizoen . Voor dezen die zich enkel vasthielden aan de meest primitieve vorm van handel drijven , namelijk het versturen in consignatie , stelden zich geen problemen. Deze mensen leefden van de dag op de dag . Voor dit vis zenden op eigen risico bestonden verschillende benamingen : vis zenden naar de "vente " - vis zenden naar de "wup" (?) meestal indien het overschotten betrof waarmee men hier niets mee kon aanvangen, vis zenden op " riesche-peu " .

Maar in de vismijn waren er vogels van diverse pluimage en elk dreef zijn zaak volgens zijn temperament en zijn graad van ontwikkeling .

In de periode 1932 - 34 vond men nog veel van de vooroorlogse handelaars terug . Enkelen waren verdwenen maar de meesten verheugden zich nog over een stevige zaak . Het is onbegonnen werk een lijst te willen aanleggen van degenen die in de markt vis kochten . Zoals ik al eerder zei was de vismijn zo een beetje een " Zoete Inval " , en gedurende de crisis werd dat nog benadrukt . Velen beproefden hun kans , meestal zonder de minste vakkennis . Ze smeten roet in het eten gedurende één winterseizoen en verdwenen omstreeks de tijd dat de zwaluwen naar hier terugvlogen .

Er was ook nog een kategorie van seizoenhandelaars die gedurende de zomer een ander beroep uitoefenden , speelzaalbediende , dagbladventer, kelner , en die zich groupeerden om visverzender te spelen gedurende de winterperiode . Een of andere " fils à papa " met poen werd in de groep opgenomen want de aankoopcijfers waren daar om het belang van de firma te bewijzen . Na een winter van geknoei was fiston natuurlijk uitgeschud en verdween van het toneel . Men kon dan herbeginnen met een andere snul die naast zijn ronkende naam met scharnieren de centen van papa meebracht .

Er was in zekere zin een specialisatie ontstaan zodat men zelfs de bovenvermelde consignatiehandel kon onderverdelen: de binnenlandse , de buitenlandse naar Frankrijk , of naar Engeland . Daartegenover stonden dan degenen die vis INvoerden om hier terplaatse het ontbrekende aan te vullen . Deze ingevoerde vis kon in het buitenland vast aangekocht zijn of , wat dikwijls het geval was , naar Oostende zijn gezonden in consignatie .

Onder dezen die zich beperkten tot het binnenland vond men ook verschillende categoriën : Zij die uitsluitend leverden aan kleinhandelaars ; uitsluitend aan kloosters en gemeenschappen en de specialisten die kleine collis leverden aan partikulieren . Bijzonderlijk deze laatsten kenden rond de jaren 30 een " boom " . Het was een nieuwigheid , in de hand gewerkt door de fabricage van kleine kistjes die door de spoorweg aanvaard werden als " postcolli " . De transportprijs bedroeg slechts 3 frank voor 3 kilo vis en 4 frank voor 5 kilo . Ook de vis had een heel goedkope basisprijs , er werd niet gefileteerd en slechts in enkele gevallen werd de vis gereinigd . Het land werd dus overspoeld met aanlokkelijke offertes en in alle dagbladen verschenen verleidelijke aankondigingen .

Was de vis goedkoop dan was de kwaliteit soms navenant. Er bestond reeds een Propagandavereniging voor meer visverbruik maar de meeste visverzenders kenden alleen het winstbejag en deden meteen hun best om datzelfde visverbruik te kelderen . Ook de kloosterlingen kregen het onderste uit de kan en ondergingen het vis-eten op vrijdag gelaten als een niet te vermijden penitentie . Ze bleven echter zeer trouw bij hun leverancier want deze bezat gewoonlijk politieke en diocesane referenties . Voor een buitenstaander was het moeilijk om tot dit midden door te dringen . Toen ik bediende was heb ik eens het gehele " Jaarboek van de Kloostergemeenschappen " moeten afschrijven , en honderden offertes werden verstuurd . We hebben uit verschillende delen van het land reakties gekregen : vraag om steun voor de missies en bijdragen omdat het dak van de kapel dringend herstelling nodig had .

Onnodig te zeggen dat propaganda een boel geld verslond die uit de zak van de klant moest geklopt worden door het versturen van minderwaardige soorten vis . Er was een gezegde in de vismijn : " Het is maar met stinkerij dat er geld te verdienen is ." Velen waren deze spreuk indachtig en stelden het goed .

Ik wil hier niet veralgemenen want er waren ook vele gewetensvolle verzenders en juist dezen hadden het dubbel hard. Een Debeen of een Van Graefschepe , om er maar een paar te noemen , steunden op kwaliteitsvis . Er werd in het bedrijf echter te veel de nadruk gelegd op de prijs en de onderlinge naijver dreef de vele konkurenten ertoe elkaar de duivel aan te doen ten koste van de kwaliteit , en zelfs ten koste van eigen geldverlies. Ook de aangekochtte hoeveelheden gaven aanleiding tot een ongezonde naijver : Zond X derig manden in consignatie naar Brussel, dan zond Y vijftig manden naar de zelfde stad om de eerste te overbluffen . Het gevolg kan men raden . Was er op de markt te Brussel maar één mand te veel dan hadden de klanten tijd tot de visfactoor over de brug kwam met vis tegen een minimumprijs en op de kniëen viel . In onze vismijn trokken ze dan een lang

gezicht maar ze leerden nooit de les . Het was altijd de schuld van " de andere " , en men zou het " die andere " betaald zetten, de volgende week .

o
o o

Vis verkopen was één probleem , maar vis kopen in de afslag was er een ander . Voor de oorlog , en dan meer bepaald in de oude vismijn , vergde het heel wat routine om sommige soorten vis te " mijnen " . Buiten tong , die verkocht werd in mandjes van 25 kilo inhoud , werd geen enkele soort gewogen . Maar dat was nog niet alles . Grote vis , zoals kabeljauw , koolvis, leng , rog en zelfs fijne vis zoals tarbot werden op de grond gelegd in hopen of rijen , en ook weer niet volgens een vast patroon . Witte kabeljauw werd gerangschikt per 10 stuks en volgens grootte . IJslandse kabeljauw werd op hopen van 25 stuks geworpen en de verkoop geschiedde per 100 stuks . Tarbot werd ingedeeld volgens de grootte . Dan was er weer een andere regeling voor de grote rog . Deze vis werd op hoopjes gelegd van 4 stuks .

Dit alles had voor gevolg dat de koper goed het gewicht van elke vis moest kunnen schatten, en dan heel vlug, want miste hij b.v. de eerste rij witte kabeljauw dan moest hij dadelijk zijn prijs kunnen vormen voor de volgende rij die een aantal kilos minder woog en wellicht per kilo niet zo veel waard was . Men moest ook rekening houden met het feit dat niet per kilo of per hoop werd verkocht maar wel per gehele rij . Ook hier was de taak van de visafslager niet eenvoudig en ook hij moest de tendens van de markt aanvoelen om zijn begincijfer te vormen . Vervolgens ratelde hij de cijfers af per 5 fr. tot een der kopers hem een halt toeriep .

De manden bevatten in principe 50 kilos maar gewoonlijk was er ten voordele van de koper een meergewicht van drie tot vijf kilo . Soms nog meer . Dat was een zogezegd winstpunt maar in werkelijkheid werd hiermede rekening gehouden , zowel bij de aankoop als bij het opmaken van de verkoopprijs . Ook hier was het een kwestie van uitloeren .

De vangsten van de schepen werden om beurt verkocht naargelang hun aankomst in de sluizen bij het zeestation . Volgens de hoeveelheid van deze vangst kregen ze dan in de vismijn een plaats toegewezen die bepaald werd per staak . Het afdak van de vismijn was namelijk geschraagd door veertig ijzeren pilaren en deze vormden dan de begrenzing van de toegewezen ruimte .

Meen nu niet dat alle vis uitgestald was onder het afdak . Soms lagen de hopen vis tot tegen de stoep waar eens , in het midden van de mijn , de pomp stond . Wanneer men dit voor ogen houdt dan kan men zich licht inbeelden dat bij ruime aanvoer in de " cierk " er men geen hond een slag kon geven . Het was één ophoping van vis , van karren die nog weg noch weer konden van en naar de pakhuizen . Niemand wilde van wijken weten en het geroep, getier en de verwensingen waren niet uit de lucht . Stel u dan even deze toneeltjes voor wanneer ze gebeurden bij slagregen of bij sneeuwval en bittere koude . Dan zal het zeker duidelijk worden dat geen van de mensen die daar rondliepen gedurende een ganse voormiddag , te benijden was .

o

o o

Tot hiertoe had ik het steeds over vishandelaars , in de mannelijke vorm , en dit kan doen veronderstellen dat het vrouwelijk element weinig of niet vertegenwoordigd was in dit beroep . Niets is minder waar . En denk nu ook niet dadelijk aan de talloze visvrouwtjes die dagelijks met hun stootkarretje vol vis door de stad trokken en luidkeels kond deden welke soorten ze te koop hadden . In het geheel van de vismijn vormden ze maar het kleine grut.

Het is niet ver van de top dat we vrouwen vonden die hun eigen bloeiende handelszaak dreven . De firmanaam was gewoon die van hun man , maar eigenaardig genoeg was dat soms maar de enige verdienste van de echtgenoot , voor wat de vismijn aangaat tenminste .

Belangrijke aankopen werden verricht door Eufrasie Derudder , Lize David (steeds genoemd Lize Therry) Elodie Verschelde (echtgenote Honoré Willems) Stiene Roose (Firma Roose). Bij ieder van deze firmas was de rol van de man verschillend en hoe het eigenlijk kwam dat de vrouw de skepter zwaaide was hun eigen zaak . Als ze maar overeenkwamen !

En toch is het typisch dat , waar de vrouw de teugels in handen had , de man bijna in het niet verzonk . Zo was er het geval van een echtgenoot die voor de eerste wereldoorlog , als bootjesjouwer , een klein viswuuvetje tot vrouw had genomen. Het vrouwtje werkte de zaak omhoog maar de man kon de opgang niet volgen . Hij was wel steeds aanwezig in het pakhuis maar deed geen klop , want zijn handen kwamen nooit uit zijn zakken tenzij om een pijp te stoppen . Hij roerde wel zijn mond want van tijd tot tijd schold hij de knechten uit voor " luiaards ". Eénmaal echter heb ik hem iets zoen DOEN . Moeder de vrouw had op zekere dag veel vis aangekocht en het tekenen van de manden, of naambriefjes leggen als ge wilt, was wat achterop geraakt .

Toen heeft hij zich opgeofferd . Fier als een pauw rond zich kijkend , en ostensief likkend aan ieder briefje opdat ieder het zou zien , legde hij enkele briefjes op de vis . Hij deed het niet te rap maar hij deed het goed want hij wilde zijn werk bewonderen . Op die briefjes was ZIJN naam gedrukt , en nog nooit had hij ze zo mooi gevonden . Het duurde wel vijf minuten . Toen vond hij het welletjes, hij had geen speeksel meer maar toch iets waarover hij later kon vertellen aan de kleinkinderen : " In MIJN tijd ... "

Over het fortuin van Eufrasie deden in de vismijn fabelachtige geruchten de ronde . De enen beweerden dat de helft van Sas-Slijkens haar toebehoorde . Anderen zeiden dat ze welgeteld negen en negentig huizen bezat .

Christine Roose stamde uit een familie van mosselverkopers die woonachtig waren op het SAS .

Vrouw Lize Therry was een duchtig element . Ze had het van simpel visvrouwtje ver gebracht . In die jaren was Louis Gekiere " schrijver " op haar bureel . Deze dikhuidige jonge man , die het woord "schaamte " niet bij zijn woordenschat rekende was bekwaam en ondernemend zodat de firma weldra veel verbindingen bezat met het buitenland , zowel op het gebied van invoer als van uitvoer . Lize is later als het ware " gevallen op het veld van eer ". Haar hart begaf toen ze zich spoedde naar de verkoop ...

Er waren nog vrouwen die een groothandelszaak dreven maar ze waren niet van het formaat van voorgenoemden . Zowel in kwestie zakencijfer als allure vielen ze ver ten achter .

In het hoofdstuk vrouwen zijn we verplicht te nuanceren . We hebben de werkelijke grossiers gezien en terloops gesproken over de " viswuuvetjes " met hun karretjes . Maar er was nog een andere kategorie , en wel die van de " viswuuven " . Het gelijkt op elkaar maar 't is toch het zelfde niet . " Viswuuf " is misschien een heel plat woord maar het was nu eenmaal zo . Wanneer deze betiteling gebruikt werd dan wist men meteen wat de functie was van het vrouwtje en de uitleg krijgt u zo.

Vele vrouwen verdienden hun brood door aankopen te verrichten in de afslag om de vis dan zo spoedig mogelijk in kleine gedeelten te verkopen aan de vele leurders en ook aan groothandelaars die sommige soorten en rariteiten in geringere mate konden gebruiken . Ieder vrouwtje had zo haar eigen specialiteit . De ene kocht hoofdzakelijk tarbotjes en grietjes, de andere had een fijne neus voor "varia " , bestaande uit vijf, zes soorten vis die samen werden verkocht, terwijl nog anderen alleen kleine vis kochten - kabretvis - , platjes, wijting , soldaatjes , die dan per mand verder verkocht werden .

BLAUWHUIS
BOXE GALA
LOEZ
DUPUIS
INCANC
VOOR DE
TERRAINS A BATIR
ANTONY
OSTENDE

Zelden werkten deze vrouwen alleen want kopen èn verkopen samen konden ze niet aan . Er bestonden dus van die ongeschreven associaties , maar de leden van de meeste groepen waren toch familie van elkaar . Zo waren er vele in de oude vismijn , maar de evolutie in de vishandel en het welstandspeil dat stilaan de vrouwen thuis hield heeft deze soort handel geruisloos doen verdwijnen .

Aktief waren in de jaren 32 - 34 onder ander : Alida Eerebout met enkele struise dochters , Gusta Soenens en dochters, Leonie Meyers , Roze Bailleul , Bertha Martinsen , ook elk met een dochter , Leontine Deconinck met Riene Wullaert , Rance Caron met Mène Deschepper , de Heindersons , de zusters Vercruysse , Fiksje Coopman , Mietje Blommaert en nog vele anderen .

Het waren door de band simpele mensen . De ouderen hadden weinig school gelopen en hun dalepin waarin ze aankoop en verkoop optekenden stond dan ook vol met hanepoten of koeien van letters . Ze werkten zonder kapitaal en wisten hoe ver ze mochten springen bij de afslag . Sloeg de verkoop anderszijds tegen, en bleven ze met onverkochte vis , al was het maar een paar manden , dan was hun week naar de vaantjes . Het kwam er dus op aan zich niet te miskopen en al hun talent aan te wenden om alles kwijt te geraken . Ze hadden voor zich hun mondvaardigheid en hun instinctmatige geslepenheid . Het dagelijkse broodje hing er van af en ze weerden zich met de wapens waarover ze beschikten. Ze beschikten over geen eigen pakhuis maar elk vond ergens wel onderdak om het stootwagentje en het eventueele overschotje vis onder te brengen .

De naieve beginneling die met deze vrouwtjes in zakelijk kontakt kwam belandde dadelijk in een goeie leerschool . Ge mocht in die " tsjèèmilisgezichten " geen vertrouwen hebben . De eerste keer dat ze u iets te verkopen hadden en u aanspraken met " menhère " , dan waart ge gevleid maar ge waart het gelapt ! Als ge met al uw slim verstand dacht dat ge een mand afgekocht had met een " grote torre " , en dus met een ruim overgewicht , dan moest ge achteraf vaststellen dat ge 46 k° meegekregen had in plaats van een volle mand . Ze kenden goed de kneep om een krapgevulde mand op te schudden . Van één mand maakten ze twee klikken die men zou schatten op minstens 30 K° elk . Katterap konden ze hun aangekochte vis " pareeren " : tsjiep-tsjiep , de grote pladijs verborg de kleintjes en 't was van : " Kiekt een keer hier , menhère , 't al derde slag ! En nie diere omdat 't voor joen is."

En gij die denkt dat ge een okkasie doet omdat ze u zo sympatiek vinden .

Het duurde wel een tijdje voordat ge volleerd waart want wie denkt nu dat ge geen enkele mens kunt betrouwen ? Maar ge leerde uw les . Alvorens te kopen liet ge de mand eens overgieten in een lege ben om te zien of er geen verraad in stak , kleine of minder verse vis . Ge hefte ook eens de mand op om het gewicht te schatten , en als ze van ver riepen : " Menhère, ik heb hier wat voor u ." , en u bij de arm meetrokken , dan wist ge meteen dat ze iets te koop hadden waar ze geen blijf mee wisten .

Ik schrijf dat allemaal met een soort vertedering en geenszins om naar iemand met stenen te smijten . Om in de jungle te kunnen overleven moet ieder zich aanpassen . Zo was het ook in de vismijn . Ge moest vos zijn met de vossen en wolf met de wolven . Voor een zwakkeling was geen plaats .

o
o o

Ter afwisseling keer ik nu even terug naar mijn eigen geval . In het bedrijf waar ik tewerk gesteld was moesten alle checks ondertekend worden door mijnheer Pede zelf of mevrouw . Het was het werk van de jongste bediende om met deze stukken over en weer te lopen naar hun woning . Dat was niet zo ver : in het Straatje zonder Einde kwam men terecht in de burelen van de groothandel in dranken . Op deze manier kon ik vlug kennis maken met de grote bazen .

Ik meldde me dus aan in het bureel van de bedienden . Deze waren van een andere soort dan wij want ze waren proper gekleed en droegen slobkousen . Hoewel ze even slecht betaald werden keken ze toch op ons neer . Dat voelde ik dadelijk .

Mevrouw bevond zich in het salon naast het bureel en de hoofdboekhouder ging haar verwittigen dat er iemand was " de la minque " . Toen mocht ik doorlopen ...

Ik moet wat haastig geweest zijn want daar klonk kort en scherp een vrouwenstem : " Halt ! " ... Ik trok verschrikt al mijn remmen dicht ! " Vous sentez le poisson ? " - " Non , non, madame ." antwoordde ik spontaan..." Alors, approchez..."

Daar stond ze dan : een klein, gezet vrouwtje met deftig-witte haren . Ze droeg een lang purperen kleed , afgekeken van Queen Mary , de borst versierd met een grote , vol diamanten bezette kroon . In het sjieke salon vormde ze een imposante verschijning .

Terwijl ze de checks ondertekende keek ik even rond . In de kamer stonden wel een tiental beelden van Napoleon , van alle grootte . Mogelijk waren er ook nog portretten van hem , maar dat herinner ik me niet zo goed . Dat verwonderde me toen natuurlijk maar wanneer ik later meer geschiedenis had bestudeerd kon ik wel de reden gissen . Gedurende de Franse Tijd waren er fortuinen opgebouwd met het kopen van " zwart goed " , met leveringen aan de legers van Napoleon , kortom , met kollaboratie . Het was natuurlijk maar een veronderstelling van mij , maar een andere aannemelijke reden heb ik niet kunnen vinden .

Toen ik mijn eigen onwelriekende nietigheid naar de vismijn terugsleepte was ik geheel onder de indruk . Het beeld van mevrouw bleef me voor de geest en het schoot me instinctief te binnen : Dat mens is niet gelukkig . Ze neemt er alle allures van en is het niet : een dame met adelijke titel . Ze voelt zich gefrustreerd .

Het zelfde ceremoniëel zou zich nog dikwijls herhalen .

Mijnheer was eenvoudiger in zijn optreden . Hij was wel niet overdreven vriendelijk en zijn toon klonk steeds ongeduldig, maar een kleine bediende mocht niet meer verwachten van een grote baas . Er lag immers een wereld tussen ons .

Gedurende de twee jaar dat ik in dienst was is mijnheer éénmaal in de vismijn geweest , zo op het onverwacht. Gedurende de vijf minuten dat hij op het bureel vertoefde hebben we gewerkt dat de stukken eraf vlogen . Hij begreep dat hij op zijn twee oren kon slapen , wat ons betrof , en het bleef dus bij die éne keer .

Er was ook nog de zoon . Deze was bij ons een geregelde bezoeker om redenen die met de vishandel niets te maken hadden . Hij bleef dan ook maar de hoogstnodige tijd . Gedurende het ijleharingseizoen kwam hij soms aanlopen tegen de avond om te informeren hoeveel wagons de firma geladen had . Vervolgens trok hij naar huis om bij moeder verslag uit te brengen . Bij vader pakte dat niet . Hij meldde fier : " Maman , on a chargé quinze wagons aujourd'hui ! " Waarop maman ontroerd antwoordde : " Tu dois être bien fatigué , mon fils ."

We pinken even een traan weg en keren terug naar de vismijn waar de verkoop aan de gang is .

o

o o

Er waren op dat ogenblik vier maal meer kopers dan voor de oorlog maar de manier van verkopen , op een paar details na , was de zelfde gebleven . Vroeger legde de mijnpeerder een plankje op het lot vis dat afgeslagen werd . Nu wees hij de koop aan met een stok . De afslag geschiedde per 5 frank in plaats van per enkele frank .

Doordat er zo veel meer volk rond de verkoopplaats stond was er natuurlijk meer gedrum en wanorde . De orde moest verzekerd worden door een politieagent . Gewoonlijk was dat een man die te braaf was om in de stad zelf dienst te doen of te oud werd , zoals Pros Dekemel . Het bleef bij veel roepen , tieren en dreigen . De toezichter-commissaris , Louis Reilzen , had het niet gemakkelijk . Ook hij stond in de eerste plaats in voor de orde en dan waren er nog ieder ogenblik betwistingen , met hooglopende diskussies , die door hem moesten beslecht worden .

Louis was een koleirige man , die , als hij een " loete" had , geweldig kon te keer gaan , zijn eigen reglementen improviseerde en vrezelijke bedreigingen in het rond slingerde . Ik weet niet hoe hij het zo lang heeft kunnen uithouden . De viskopers waren nu eenmaal niet gedisciplineerd . Ze wilden allen in de eerste rij staan , ze wilden allemaal een goede kijk op de vis hebben , ze wensten gezien te worden door de visafslager en ze wilden allemaal dadelijk een briefje op de aangekochte vis leggen ... Maar als zo'n bende duwt en drumt , elk voor zich zelf , luid babbelt en twist met daartussenin het geroep naar de knechten , dan moest men wel een engel zijn om als verantwoordelijke daar zijn kalmte bij te bewaren.

Ondanks zijn opvliegend karakter die gepaard ging met met buien van wispelturigheid kon ik voor Louis - " de Rosten "- veel achting opbrengen . In zijn kalme ogenblikken , bijzonderlijk wanneer de verkoop afgelopen was , werden ook de achteraf opduikende betwistingen rechtvaardig beoordeeld .

Tjeesje Bailleul was nog altijd viskeurder . Zijn collega was Louis Zonnekijn , een gewezen schipper van de visbakken .

De bestuurder van de vismijn , de heer Gustaaf Velthof , had van begin af de gewoonte aangenomen niemand te groeten en met niemand te praten , tenzij dan ten uitzonderlijke titel , of met een bijzonder iemand . Dat had ook zijn voordelen . Men wist dadelijk wat men aan hem had .

Iemand die in de eerste plaats met de vismijn te maken had was Jaak de Poliesje , of Jacques Maertens , de huisbewaarder . Hij droeg alleen maar een politiepet. Jaak stond in voor de orde en de netheid in de vismijn , opende en sloot de poorten , luidde de bel en verzorgde de beurtregeling van de schepen.

Hij was een beer van een vent . Steeds was hij iets aan het eten : droogvis , wulloks , gekookte kreeft en alles waar hij de hand kon op leggen . Daar dit met de nodige hoeveelheid bier werd doorgespoeld zo kreeg hij mettertijd een buik als een half vaatje van het edele gerstennat . Hij woonde in het bestuursgebouw van de vismijn , samen met zijn vrouw die een Française was . Hij had haar gedurende de oorlog gevonden aan de kanten van Montpellier en naar hier meegebracht . Dat mens uit het zonnige Zuiden kwijnde weg in haar nieuwe omgeving . Ze was erg beschilderd , hetgeen in de vismijn ongebruikelijk was en gezien ze nooit een woord Vlaams leerde , leefde ze erg geisoleerd. Wel huppelde ze mee in de groep van de Vismijnvrienden maar dat heeft haar leven niet verlengd . Ze is tamelijk jong gestorven.

De verkoop geschiedde slechts op één plaats tegelijk zodat er slechts twee tegenschrijvers van de stad nodig waren . Deze functie werd waargenomen door de veteraan Arthur Fontaine en de jonge René Velthof .

Gedurende de zomer kon men rond de verkoop vele strohoeden tellen maar gedurende de winter liep ieder scheef onder een vracht warme kleren . Het kon er vrezelijk koud zijn , de beschutting was onbestaande en men had geen verweer tegen de elementen .

o

o o

Het was mijn werk niet om in de vismijn rond te lopen. De baas noch de boekhouder hadden een zittend gat en ik moest blijven om op de telefoon te letten , een toestel waarvoor ik allergisch was want we werden opgeroepen in velerlei talen en dat viel niet mee .

We hadden veel klanten in het Groothertogdom Luxemburg maar deze bestelden per brief of per telegram . De meeste mensen hadden de tijd niet om te wachten tot een verbinding per telefoon tot stand kwam en dan werd de bestelling nog in vele gevallen slecht begrepen want soms kwamen de stemmen als het ware van de andere kant van de wereld . Door ons werden die mensen ook niet opgebeld en het enig kontakt kwam tot stand via de prijslijsten .

De naam " Luxemburg " had voor mij een romantische klank en bleef nauw verbonden met een operette van Franz Lehar. Ik stelde mij dan ook de Luxemburgers voor als mensen die rondliepen in een soort tyrolerpakje , een beetje achterlijk eigenlijk voor wat vis betreft , want ze aten bijna uitsluitend wijting . In de vismijn hadden ze dan ook de naam van " wietinkfretters " .

CAMILLE WILLE
IMPORTATION - EXPORTATION
48
ANTONY
110934-28

Ik heb later tot mijn plezier moeten vaststellen dat ook zij over de visverzenders een verkeerd idee hadden . Ze meenden dat deze zelf visten en hele dagen op de boord van de oceaan zaten met een lijn in de hand !

Persoonlijke kontakten met de klanten waren er praktisch niet . De groothandelaars die over een personenwagen beschikten waren eerder zeldzaam en dan werd deze auto nog niet gebruikt om kleine klanten aan huis op te zoeken . Ze vonden dat het lanceren van onderaanbiedingen voldoende was om de mensen naar zich toe te trekken . Ik heb onze baas maar éénmaal weten op reis gaan voor zaken , en dat was naar IJmuiden . Het was een hele gebeurtenis , deze enkele reis die zou geschieden met de auto , plus chauffeur , van mijnheer Pede .

Onze baas werd uitgeleide gedaan door de gehele familie: vrouw en kinderen . Het was op het einde van de zomer en daar verscheen onze avonturier getooid met de zware lederen jas en lederen vliegenierskap die hij in de winter droeg om de verkoop te volgen . De mantel droeg voor eeuwig de geur van de vismijn in zich en de onderste boord was niet meer te reinigen . De boekhouder , Jerôme , bezag zijn baas met grote ogen en vroeg : " Gaat gij nu op reis met zo'n zware jas aan ? " Baas bekeek zijn ondergeschikte met een vernietigende blik en zijn antwoord was subliem : " We gaan toch naar het Noorden !? "

Voor de moderne mens die gewoon is een paar maal per jaar naar Spanje te trekken of naar Tenerife kan hieruit blijken hoe het in mijn jeugd met reizen gesteld was , tenminste bij de doorsnee burger , en onze baas was nu precies ook geen achterlijke . Gelijk welke Vlaamsche schrijver die zijn foto afstond voor publikatie was onvermijdelijk afgebeeld terwijl hij wandelde op de zeedijk te Knokke of midden de duiven stond op het San Marco-plein te Venetië .

De vishandelaars die wèl per auto reden vielen natuurlijk in de categorie van degenen die aangesproken werden met " menhère " . We hebben al gezien dat de visvrouwen ingedeeld waren per soort . Er was ook een indeling bij de mannen . De criteria waren vaag . Men was " menhère " als men een hoed en stijve col droeg en daarbij gedurende een halve dag de verkoop kon volgen zonder één spatje op zijn kleren te krijgen . Menhère was men ook wanneer men geen kontakt had met het vulgus en zich de hele dag op zijn bureel opsloot , lijk Menhère Pol die van en naar zijn pakhuis liep alsof hij zich op een mistige winterdag langs het verlaten strand spoedde , zonder maar éénmaal links of rechts te kijken .

Zo hadden we dan menhère Kamiel (Willems) , menhère Henri , broer van voorgaande , Menhère Adolf (Janssens) , menhère Brunet , menhère Nieringk , menhère Van Graefschepe , om er maar enkelen te noemen .

Het spreekt vanzelf dat de grote firma's een beroepsbekwame meestergast te werk stelden , iemand met veel dienstjaren bij de zelfde patroon . Ook enkele van deze mensen werden met veel achting behandeld door alle vishandelaars . Er kwam natuurlijk geen " menhère " bij te pas , maar het is zeker dat een Sissen van Willems (Frans Decleer) , een Louis Dequick (bij Pede) , een Juul Verpoot (firma Brunet) of een Thuur van Durands door geen enkele groothandelaar als een mindere werd beschouwd of aangesproken . Ze deelden mee in het prestige dat hun firma genoot . Datzelfde gold voor sommige bedienden .

In mijn tijd begon het aantal mannelijke bedienden in de vismijn af te nemen . De patroons werden wantrouwig want enkele van deze werknemers namen slechts dienst met de bedoeling zo snel mogelijk de knepen van het vak aan te leren en een eigen zaak op te zetten . Op deze wijze waren in de afgelopen jaren verschillende nieuwe firma's op het toneel verschenen . Zo waren er in mijn tijd , om een paar voorbeelden te geven , Henri Brijs die later uit een concentratiekamp niet meer terugkwam en Marcel Vercoutter die sneuvelde op het Oostfront : jonge mensen met elk een verschillend ideaal .

Meer en meer deed men dus beroep op vrouwelijke bedienden . De eersten die in de vismijn verschenen werden maar met een scheef oog bekeken . Kwâtongen spraken al direkt over " het lief van de baas " . Voor zover ik weet hadden ze slechts in een paar gevallen gelijk , maar voor de rest waren het meisjes die op zichzelf wisten te passen en bewondering verdienden voor de moed die ze opbrachten om in dit milieu te willen werken . Ik heb al geschreven hoe de bureeltjes er uitzagen , en nu wil ik er nog bijvoegen dat er daar niet de minste sanitair te vinden was . Voor de mannen waren er geen problemen : er waren rond de vismijn , bij de ingangspoorten , een drietal waterplaatsen en men kon eventueel altijd terecht in een hoekje van het pakhuis . Voor de vrouwen was er niets voorzien en het is mij altijd een raadsel geweest waar de bureelmeisjes met hun dringende moeilijkhden terecht konden .

Ik heb natuurlijk nog de tijd gekend , de tijd van de lange rokken , toen de visvrouwen flegmatiek hun klein probleem ter plaatse oplosten , rechtstaand tussen het volk ! Je zag het nog nooit aan hun gezicht , zo gewoon was dat . Dat was nu voorbij , de vrouwtjes waren veel netter dan tien jaar tevoren , liepen kort gerokt en droegen kokkette voorschootjes . Maar het probleem was gebleven : geen voorzienigheden voor de vrouwen !

We zullen ons hoofd niet breken over deze raadsels maar het is juist omdat de toestanden nu geheel anders zijn dat we even willen terugblikken op kleine feitjes die toendertijd voor ons heel evident waren , en heel stilletjes vragen aan de meisjes van toen : " Waar gingen jullie naartoe ...? "

o
oo oo

Nu moeten we weer teruggaan naar meer ernstige zaken. Hoe zat het met de prijs van de vis ?

Af producent was de vis in doorsnee niet erg duur , maar ook de verkoopprijzen , af vismijn waren aan de lage kant. Daar zorgde de bittere konkurentiestrijd voor . De offertes werden hoofdzakelijk gedaan door middel van prijslijsten die de vrijdagavond werden verzonden . Hoewel deze aanbiedingen gesteund waren op gissingen , gezien men nooit over betrouwbare aanvoerverwachtingen beschikte , betrof het hier vaste prijzen die bindend waren .

Uit nog bestaande prijslijsten uit het jaar 1934 halen we volgende gegevens :

De tongen werden aangeboden tegen 14,50 fr. tot 18.50 fr per kilo . Grote tarbot kon men krijgen voor 14.50 fr.

Grote witte kabeljauw hoefde men niet meer te betalen dan 8.50 fr. Gekuiste rog bleef nog onder deze prijs : 8 fr. De prijs van de fijne staartvis was bespottelijk laag : 7.50 fr. maar voor kreeft moest men 40 fr. op tafel leggen .

Haring was natuurlijk arme-mensenkost en was te bekomen tegen de weggeefprijs van 2.80 fr. Hetzelfde kan gezegd worden van de gerookte haring want een kistje met 25 super-schone stuks was slechts 21 fr. waard . Met één frank erbij had men een kistje met 40 stuks middelslag haringen .

Bij ons werd veel wijting verzonden naar Luxemburg . De vooropgestelde prijs speelde dan ook een grote rol bij het verkrijgen van de bestellingen . Voor een " halve klute " verschil verliepen sommige klanten . Hoeft het gezegd dat de winstmarges erg miniem waren . Een bruto-winstmarge van 50 centiem werd als bevredigend aanzien , een onverwachte winst van 1 fr. was een succes . Bij de fakturatie werd geen verpakking aangerekend wanneer er minstens 30 K° werd besteld .

De andere visprijzen waren navenant : pladijs 6.50 fr. pieterman 11.50 fr. koolvis 5.50 fr. gekuiste zeepaling 5.60 fr. wijting 3.50 fr. - Visfilets waren nog zo niet gekend .

Het land krioelde van kleine klanten . Iedere kruidenier had op donderdag en vrijdag een mandje vis voor zijn deur staan. Iedere groentenleurder zorgde ervoor dat hij op deze dagen wat vis meenam op zijn wagen . Dit alles bracht mee dat de clienteel zeer verspreid was en ook dat de individueele bestellingen eerder klein waren . Een klant die per week 50 k° bestelde werd al met eerbied behandeld , een andere die het tot 150 k° bracht was al een zware !

Dit soort clienteel kwam op dreef bij de eerste koude dagen van oktober en bleef actief tot Pasen . Dan was het voor negentig pro-cent afgelopen .

De vis werd nog meestal verpakt in manden . Kisten kwamen in aanmerking voor zendingen naar Parijs en Londen . Als isolatie werd geen stro meer gebruikt maar exotische stromatten. Deze kwamen het land binnen als verpakking voor tabaksbladen uit Sumatra .

Er waren dus nog veel mandenmakers die uitsluitend voor de vishandel werkten . Enkelen woonden rond de vismijn : Janssens en Charles Desmit , beiden in de Sint Franciscusstraat , Savoye in de Kaaistraat . Uit de omtrek kwamen Miel Andries en zijn broer Jef . Beiden woonden aan de Stalhillebrug , de ene op het grondgebied van Stalhille , de tweede aan de kant van Jabbeke . Er kwamen ook nog mandenmakers uit Brugge en uit de Scheldekant , van de kanten van Eksaarde .

Met mandenmaken werden die mensen voorzeker niet rijk want ook hier werd de laatste centiem van de prijs afgeduwd . Een pakmand met een inhoudsvermogen van 50 k° kostte ongeveer 5 frank .

Als laatste element voor de verpakking blijft nog het ijs . Men kon terecht bij twee ijsfabrieken : De " Froid Industriel " en de " Froid Artificiel " . Wij betrokken ons ijs van eerstgenoemde wiens wagen gestationeerd was even buiten de vismijn , nabij de zuidelijke ingang . Wie ijs nodig had brulde : " Jerôme !!! " . Dat was de naam van een van de ijsdragers , een grote os van een vent , zo sterk als dom . En Jerôme droeg meer ijs als al zijn maats samen . Hij zou nooit begrijpen dat hier iets niet klopte . Ik herinner me nog goed zijn gezicht en zijn blik ... Ik zal maar niet uitweiden . Een brave vent , Jerôme... Ik ben er zeker van dat hij in de hemel ALLE zakken ijs mag dragen .

Voor de gewone visverzendingen waren we uitsluitend aangewezen op treinvervoer . In die tijd werkte de Spoorwegmaatschappij nog onberispelijk . De meest afgelegen gemeenten van België en Luxemburg werden in de kortst mogelijke tijd van vis voorzien wat heden ten dage het geval niet meer is . Nu wordt alleen nog het verloren vierendeel per spoor verzonden . Daar heeft de rationalizering voor gezorgd .

In de oude vismijn was er na de middag ddus een drukte van belang op de vistafel waarlangs de wagons opgesteld werden . De vistafel had geen te grote oppervlakte en het gevolg was dat hele rijen stootwagens stonden aan te schuiven . Daarbij waren er nog een massa zendingen , aangevoerd door de vele haringrokerijen die Oostende nog telde en die toendertijd heel belangrijk waren . De grootste haringrokerij was deze van Eugène Rau . Deze was dicht bij de vismijn gelegen , namelijk in de Sint-Franciscusstraat . Deze rokerij en inleggerij - en ook de anderen trouwens - stelde veel meisjes tewerk uit de omgeving , meest uit Eernegem, Moere en Gistel . Dagelijks leverde de trein een heel contingent van deze meisjes af . Ze werden vereerd met een speciale wagon omwille van de geur die ze verspreidden . Deze schuwe broeders - of zusters - behoren nu ook al tot de folklore .

De andere haringrokerijen : Jef Boels , Osacer Rau , Devos , Van Wallegem , lagen verderop maar brachten ook hun zendingen naar de vistafel . Er was dus drukte genoeg .

Er stonden steeds twee rijen wagons klaar langs de vistafel . De wagens waren niet van de properste en men kon ervan verzekerd zijn dat , wanneer het ogenblik van laden was aangebroken , ieder van de vier hoeken voorzien was van hoopjes kak die door vaste klanten waren nagelaten .

De zendingen voor het Groot-Hertogdom dienden echter naar het goederenstation in de Ijzerwegstraat te worden gevoerd. Wij bestelden daarvoor een platte wagen met paard bij Albert Lanoye of August Vandewijngaerde . De bestellingen uit oostelijk Frankrijk waren toen niet meer zo belangrijk maar hier en daar kregen we toch nog wat wijting te sturen naar het departement van de Moselle . Deze vis vertrok samen met de partij die voor Luxemburg bestemd was . Enkele jaren voordien was er nog een drukke handel met de Elzas en Lorreinen .

Zendingen voor Zwitserland werden afgeleverd in de Zeestatie en werden meegevoerd door de sneltrein Oostende - Bazel van 12 u.20 .

De stallingen van Albert Lanoye (iedereen zei : Berten) waren gelegen in het korte einde St. Franciscusstr. dat tegen de kaai ligt , tussen " Het Meivisje " en de café van pastoor Pype . In de zelfde rij waren nog stallingen van Pierloot , maar

deze werden uitsluitend gebruikt door boeren en tuinders die met paard en wagen hun produkten naar de markt brachten .

In de zelfde straat , maar dan voorbij de " Driehoek" (nu Sint Pauluspleintje) bevonden zich de stallingen van Gusten Vande wijngaerde , in de garre die zijn naam droeg , naast de " Nieuwe Zale " . In dit slop waren er enkele krotwoningen die evenwel volzet waren .

Bijna alle lokaal vervoer geschiedde trouwens met paard en wagen . Lanoye had minstens zes voermans in dienst , waaronder De Slave , Manten , Pier Stek en zijn broer Dolf . Vergeten we ook niet dat alle aangevoerde vis door hen moest vervoerd worden van de dok naar de vismijn .

Lanoye was ook begonnen met visvervoer per camion naar Brussel en Antwerpen . Hij nam hiervoor mijn schoolvriend John Missuwe in dienst die algauw een snel , piepjong visvrouwtje opmerkte en algauw trouwde . Hij veranderde van stiel en al de knepen van de visvrouwtjes heeft hij rap aangeleerd .

o
o o

In normale tijd was de visaanvoer voldoende , alhoewel er steeds sommige soorten ontbraken . Er was bijna nooit een tekort aan IJslandse vis want daarvoor zorgde een grote vloot stoomboten die onafgebroken op IJsland voer . De rederijen " Pêcheries à Vapeur " en de " Oostensche Rederij " , die in de volksmond " De Bond " genoemd werd , waren hier overwegend de sterksten . Op tijdstippen dat het met deze visserij wat minder ging bracht " De Bond " aangekochte IJslandse Kabeljauw op de markt . Deze kabeljauw werd in IJsland dus gekocht en als Oostendse vis alhier binnengebracht . Sommigen zagen daar iets onwettelijks in , er waren kleine moeilijkheden , maar er werd geen staatszaak van gemaakt . Het was echter vreemd op onze markt kabeljauw te zien die met haken was gevangen . In iedere viskop stak een haak met eraan een eindje touw .

En toch waren er periodes - de ene langer dan de andere- waarop er een ernstig vistekort was . Dit was vooral het geval gedurende het ijle-haringseizoen , de tijdstippen waarop onze vissers in groten getalle de Engelse aanvoerhavens aandeden en dan natuurlijk wanneer het weken naeen stormde . Ten behoeve van de kleine-colliverzenders werden dan wekelijks wagons vis ingevoerd uit Duitsland . Dat was meestal goedkope koolvis en IJslandse kabeljauw , niet al te best van kwaliteit , die in vrac was geladen .

Het waren in de eerste plaats de haringuitvoerders die deze invoer verzorgden . Ze groepeerden elk een aantal bestel-

HENRI STEENACKER.
TELEPHONE 476
PHOTO
ANTONY
240923-3

lingen onder voorwendsel dat zij aldus gemakkelijker hun haringleveringen betaald kregen . Het mesje sneed dus langs beide kanten maar had voor gevolg dat zij grote invoercijfers op hun naam kregen en later maakten ze hiervan gebruik om de invoerhandel te monopolizen toen de contingentering werd ingesteld .

Tijdens deze jaren van crisis en internationale spanningen werden de in- en uitvoermogelijkheden steeds kleiner . De verschillende landen trokken rond hun grenzen een muur op om de eigen economie te beschermen . Overal werd de invoer van vis beperkt en dat werkte uiteindelijk in beide richtingen . Het gaf als rezultaat dat enerzijds slechts een kleine hoeveelheid tongen naar Frankrijk mocht gezonden worden vanuit België en dat andere , zeer gegeerde soorten door ons slechts in beperkte mate mochten ingevoerd worden . Kleine soort vis , korter dan 40 cm., mocht bij ons onder geen voorwendsel meer binnen .

Dat deze maatregelen tot veel spanningen en moeilijkheden zou leiden , binnen het visbedrijf , heeft de tijd reeds uitgemaakt .

Natuurlijk bestond er een " Vereniging van Visgroothandelaars , maar wie dent dat dergelijke organisatie de samenwerking onder de leden in de hand werkte heeft het verkeerd voor . Deze had wel zijn nut wanneer er kleine probleempjes te verwerken waren maar wanneer het erop aankwam om voor elkaar wat water bij de wijn te doen , en er kwestie was van francs en centiemen, dan was het afgelopen met de samenhorigheid . Zelfs goede initiatieven , zoals het aanleggen van zwarte lijsten van slechte betalers , kwamen nooit van de grond .

De meest representatieve groothandelaar , Camille Willems , was vanzelfsprekend voorzitter , en even vanzelfsprekend was het dat hij in de eerste plaats voor zichzelf zorgde . Van zijn relaties met de betrokken ministeries heeft hij dankbaar gebruik gemaakt om de in- en uitvoerreglementeringen radikaal in zijn voordeel te laten uitwerken . Dat sommige van deze reglementen de opgang afremden van kleinere en jonge firmas lag voor de hand . Als gevolg van de groeiende mistevredenheid werd een tweede bond van visgroothandelaars gesticht onder voorzitterschap van Wardje Beauprez .

Deze , in tegenstelling met Camille Willems , was als vishandelaar niet veel zaaks , maar hij was wel venijnig en agressief . Er zijn daar de vele pennetwisten die hij voerde met Pros . Vandenberghe om dat te bewijzen .(Zeewacht contra Visserijblad)

Het zou nog tot het jaar 1947 duren alvorens de gevestigde monopolies werden afgeschaft en ieder zich vrij kon ontplooien .

Eigenaardig is het wel dat al deze topfirmas uit de jaren 32-34 op dit ogenblik verdwenen zijn . Na de tweede wereldoorlog hielden ze nog goed stand , maar langzaam verwaterden ze ten gevolge van uiteenlopende redenen . Deze grote firmas , die alle toevallig ook deze zijn die het " Haring & Sprotsyndicaat hadden opgericht , bezaten in binnen- en buitenland een naam als een klok : Camille Willems , Brunet & C° , Jan David , Victor Derudder , Nierinck & Brunet , Auguste Pede .

o
o o

Toen , na de eerste wereldoorlog , de vissers uit de Westhoek naar Oostende afzakten hadden ze , buiten hun werkkracht en hun armoe , nog wat anders meegebracht . Iedere Pannenaar had " een haring in de buik " . Wanneer de eerste winterharing op de kust verscheen waren ze niet meer in te tomen . De vangst op andere vis werd in de steek gelaten , de haringboel werd aan boord gebracht , en vol geestdrift staken ze dag na dag in zee tot de laatste haring verdwenen was .

In het begin hadden ze het natuurlijk niet breed . Ze woonden op een paar kamers en leefden zuinig . Bij ons , in " Het Meivischje " , hebben ook enkele families gedurende zekere tijd een onderdak gevonden tot voor hen betere tijden aanbraken. Op deze wijze heb ik hun manier van leven leren kennen . Een dezer gezinnen wil ik als voorbeeld nemen .

Ze waren met vier en betrokken twee kamers . De vader was natuurlijk meestal op zee . Moeder de vrouw was kraakzindelijk en poetste en wreef de gehele dag . Zó zindelijk was ze dat ze nooit eten klaar maakte om de kachel , die blonk als een spiegel , niet vuil te maken , ook niet als de man thuis kwam . Het potje koffie werd opgeschonken op de zolder , boven een petroleumvuurtje . Soms vroeg ze mijn moeder om een schepje frieten omdat haar twee zoontjes omvervielen van de goesting wanneer de geur tot de tweede verdieping opsteeg . Eenmaal zelfs vroeg ze of ze de schillen van de kaas mocht hebben "omdat nuuze Maurice dat zo gaarne eet "! Haar kostwinner kreeg soms van mijn moeder , die het niet kon aanzien - een kom soep .

De Pannenaars waren dus goede haringvissers , en hun jaarlijkse jacht op ijle haring heeft hen er bovenop geholpen . Gerugsteund door de visafslagers , die hun zaken beredderden , kregen ze gemakkelijk krediet bij de banken , en ook particulieren , om nieuwe schepen te bouwen . De vrouwen hielden een oogje in het zeil , want dat was nodig , en ze waren er steeds bij om de opbrengst van de vangst te incasseren . Die Pannégen stonden goed hun man en zorgden ervoor dat de zaken niet uit hun koers geraakten .

Het grootste deel van de middenslagvisserij zat na enkele jaren in de handen van de Pannenaars . Als ik deze benaming gebruik , dan bedoel ik ook meteen al deze die afkomstig waren uit de Westhoek , dus ook deze uit Koksijde en Oostduinkerke . Het was gedaan met de armoede en dat kon men goed merken . Stilaan zochten ze een betere woongelegenheid en de ene wilde niet meer onderdoen voor de andere . Voor de mannen werd het een statussymbool een lederen vest te dragen, en later , toen een nieuwe rij mooie huizen werd gebouwd langs de de Smet de Nayerlaan , gingen vele families aldaar wonen zodat dit eindje laan de naam kreeg van " De Reke van de leren Vesten " . De werkzaamheid en spaarzaamheid van deze nieuwe kategorie vissers kreeg aldaar zijn bekroning .

Dit alles weze de inleiding om er op te wijzen dat het ijle-haringseizoen een grote rol speelde in de oude vismijn . Het negatieve was dat de aanvoer van verse vis sterk terugliep gedurende een paar wintermaanden en de vishandel in het algemeen hier sterk onder leed .

De aanvoer van IJslandse vis bleef normaal . Grote vis van betere kwaliteit kon ingevoerd worden maar voor het tekort aan kleine vis werd door de Oostendenaars meer en meer beroep gedaan op Zeebrugge . Op Nieuwpoort kon men niet veel rekenen . Een paar handelaars uit dit aanvoerhaventje kwamen zelf hun vis aanbieden , pakhuis tot pakhuis . Ik herinner me het meest vrouw Vanelverdinghe en het echtpaar Vandenabeele gezien te hebben . Ze brachten hoofdzakelijk wijting mee , die niet gegut was , rog en pladijs .

Voor onze firma , Auguste Pede , bracht de haringcampagne echter de hoofdbrok van de inkomsten met zich mee . Andere zendingen dienden maar om de zaak gaande te houden .

De drukte begon echter reeds met het sprotseizoen , dat vroeger begon dan dit van de ijle haring . Dan kwam de zoon van een Duitse klant zich hier een tijdje vestigen, Herr Hopp , een schone , grote jongeman . Ook andere firma's kregen afgevaardigden van hun respectievelijke klanten tijdelijk bij zich . Vanuit Oostende regelden deze dan de bestellingen .

Sprot en schee-haring werd steeds op staal verkocht in het sprotkot . Tengevolge van deze manier van verkopen waren de betwistingen niet uit de lucht en ik zal maar dadelijk zeggen dat de deugnieten en de leperds in beide kampen zaten , zowel bij de vissers als bij de handelaars . Achter dit hoofdstuk zet ik dan ook graag een punt .

o

o o

Haring was van veel groter belang dan sprot en werd overwegend naar Duitsland gezonden . Een eigen clienteel hadden wij omzeggens niet daar we schier uitsluitend werkten tegen commissieloon voor één grote firma . De eigenaar van deze zaak verbleef gedurende het ganse haringseizoen te Oostende en had zijn bureeltje boven het café van Oscar Cavereel. Dat was vlak tegenover het sprotkot . Van daar uit nam hij telefonisch kontakt met zijn klanten in Duitsland . De bestellingen werden dan door ons uitgevoerd .

Hij bracht ook zijn secretaresse mee , een vrouwmens als een dragonder . Met hun beidjes begonnen ze reeds om 3 uur in de ochtend te telefoneren . Niemand in het huis Cavereel kon nog een oog dicht doen want in die tijd SPRAK men niet met het buitenland ; men bulderde met het buitenland !

Heer Isaacson betekende dus heel wat voor onze zaak en het was maar normaal dat hij bij het begin van het seizoen , samen met onze baas , éénmaal uitgenodigd werd om te eten ten huize van de heer Pede . Mevrouw vertoonde zich echter nooit en weigerde beslist mee aan tafel te zitten . " Avec un Boche ? JAMAIS !! " That's the spirit ! Was het soms Blücher niet die te Waterloo de boel was komen bederven ?

Hierop aansluitend wil ik er maar dadelijk bijvoegen dat heer Isaacson gedurende de oorlog vergast werd in een concentratiekamp . Kort na zijn laatste oponthoud bij ons , in de oude vismijn , werd zijn zaak in beslag genomen en ging over in niet-joodse handen . In 1933 nam Hitler immers de macht over . Nadien kwamen dus andere Duitse vertegenwoordigers .

Deze machtsovername had ook voor de uitvoer naar Duitsland grote gevolgen . Er kwam een strenge deviesencontrole en de betalingen bleven langer uit . Dit was niet steeds verlies want een paar jaar later , bij devaluatie van de Belgische frank, hebben de haringexporteurs een flinke stuiver bijverdiend .

Gedurende mijn eerste winter verbleef ook Isaacson junior te Oostende . Daar het zijn bedoeling was de Franse taal aan te leren werden wij verzocht uitsluitend deze taal te gebruiken wanneer we met hem gesprekken voerden . Lutz was een aangename jongen in de omgang en bezat veel zin voor humor . Hij leefde heel sober en we zagen nooit dat hij maaltijden verbruikte in een spijshuis . Toen ik hem vroeg wanneer en waar hij at , dan antwoordde hij in zijn eigenaardig Frans :
" Oh ? Une pistouille et un vjerre d'eau , ça me suffit . "

Ik ging dikwijls een straatje om met hem en uit onze gesprekken bleek dat hij vóór alles Jood was . Volgens hem was Elisabeth Bergner de grootste actrice , was Siegfried Arno de beste komieker en waren sigaretten Simon Arzt onvertrefbaar .

Daarbij had hij soms nog gelijk ook . Van Luzt kreeg ik allerlei anti-Nazipublikaties toegestopt . Deze werden te Parijs uitgeven door uitgeweken Joden . o.a. Leopold Schwarzschild .

In tegenstelling met zijn vader kon hij uit Duitsland vluchten zodat ik hem na de oorlog heb teruggezien in het uniform van de gealliëerde strijdkrachten .

Vader Isaacson was een klein , dik mannetje , en ik verdacht hem ervan meer van het leven te genieten dan zijn zoon Lutz . Dat kon men terloops merken wanneer de aangekochte haring buitengewoon vers was . Hij hield dan een haring bij de kop en stak hem met de staart de lucht in... " Stramm wie ein Jungen von zwanzig Jahr ! " zei hij dan bewonderend , terwijl zijn oogjes waterden van de deugd .

Vader en zoon Isaacson symboliseerden op dat kritieke ogenblik een toekomstbeeld . Datzelfde beeld behoort nu tot het verleden . Maar dat is alles een andere geschiedenis . Ik heb deze personnages echter binnengehaald in functie van de rol die ze speelden bij onze firma gedurende de haringcampagne .

o
o o

Met het oog op het haringseizoen had de baas een nieuw initiatief genomen . Hij had met een reder-visser een akkoord gesloten bij dewelke hij deze dagelijks telefonisch zou oproepen op zee . Op die manier zou hij dan zo vroeg mogelijk alle vooruitzichten krijgen in verband met de vangst . Dat heeft hij enkele keren gedaan maar een praktisch resultaat heeft dat niet gegeven . Voor ons was het wel een bron van lol want deze reder had een eigenaardige lapnaam en onze baas gebruikte deze steeds bij zijn gesprekken over Oostende-Radio . Dat klonk dan zo : " Allo , allo , is dat daar de Schietter , de Schietter ? Over." Antwoord : Jaa't , 't is hier de Schietter , de Schietter . Over ." En alzo werd er vijf minuten lang ge-Schietterd terwijl wij ons in alle bochten krulden om niet in onze broek te plassen en het uit te proesten .

o
o o

De verkoop van sprot en haring op staal had voor rechtstreeks gevolg dat het lossen en wegen van deze soorten geschiedde op een geheel andere wijze als voor de gewone vis .

E. VANPARYS
J. BAELS
E. BEAUPREZ
L. EMMERY
ANTONY
100934-21

De koper moest zelf de manden leveren en deze werden niet , zoals in het andere geval , door de reder gehuurd aan de bennenverhuurders Lotte Vanhee of Weduwe Lenaers met schoonbroer Charel . De grote haringkopers dienden dus steeds over een grote hoeveelheid manden te beschikken , maar meestal was de voorraad onvoldoende , zodat de vissers soms een stormloop moesten inzetten om het eerst aan het lossen van hun vangst te kunnen beginnen . Het wegen geschiedde op de kaai zelf onder toezicht van een door de koper aangestelde weger .

Over deze wegers moet ik een woordeke meer schrijven . Zoals hoger gezegd was er in die jaren veel werkloosheid en niet alleen onder het werkvolk , maar ook onder bedienden en gediplomeerden . Deze schare werd tegen de winter aangedikt door de velen die gedurende het zomerseizoen een tijdelijk onderkomen hadden gevonden . Velen lieten zich dan ook inlijven als weger bij de haringkopers . Wat betekende dit ? Alleen maar dat ze op de lijst van de geattitreerden werden ingeschreven en dat ze moesten aanwezig zijn op het ogenblik dat er haring werd aangekocht . Dan werden er evenveel wegers aangeduid als er vangsten waren die moesten gelost worden . Dit geschiedde willekeurig of volgens een aangelegde lijst . Een afwezige weger werd onverbiddelijk geschrapt .

Er waren natuurlijk meer wegers ingeschreven dan de baas ooit zou gebruiken want deze wilde zeker spelen . Wat zag men dan ? Gezien sprot en haring van 's morgens vroeg tot laat in de avond werd verkocht moesten die sukkelaars van wegers de hele dag ronddrentelen in afwachting dat er voor hen werk zou zijn . Om zich op te warmen waren ze aangewezen op de vele herbergen waar ze soms meer verteerden dan ze verdienden want , men make zich geen illuzies , hun verdiensten waren langs de zeer magere kant . Al was mijn eigen loon onbeduidend , dan was ik nog beschaamd wanneer ik , als kassier , hun loonzakje moest overhandigen . Onder deze mensen vond men tenslotte toch onderwijzers en gediplomeerde boekhouders . Een van hen werd later schepene te Bredene .

De aangestelde wegers werden bij hun taak , die anders niet zwaar was , streng op de vingers gekeken door de bazen . Ze waren ertoe aangezet zoveel mogelijk overgewicht te krijgen , al moesten ze daartoe met getrokken messen staan tegenover de visser die de geloste manden bijvulde . Hun karige boterham hing hier van af .

Top-baas Isaacson rekende op dit overgewicht wanneer zijn wagons in vrac moesten gelaten worden . Op een vracht van tienduizend kilos haring werden geregeld een tiental manden uitgespaard en dat was een zoet winstje extra . Toch liep het in één geval mis. Als illustratie vertel ik het historietje in 't kort .

Gedurende het ijle-haringseizoen werd deze vis ook op zon-en feestdagen verkocht en verzonden . Alleen Kerstdag maakte hierop een uitzondering .

Bijgevolg viel er te werken met Nieuwjaar zoals op de andere dagen , en tot laat in de avond . Maar daarom werd niet nagelaten een stevige pint , een gul-aangeboden druppel en de traditionele nieuwjaarspoesters naar binnen te gieten . 't Zijn de dagen , niet waar ? En het werk ? Ja , het werk werd gedaan , de haring werd geladen , maar ik zeg niet hoe . In ieder geval, om tien uur 's avonds vertrok de trein met bestemming Duitsland en de meestergast kwam op het bureel met de laatste gegevens . Maar hij vond zijn boekje niet meer , dat boekje waarin hij alles optekende : De nummers van de wagons , het getal manden dat per wagon geladen was en wie daarbij werd tewerkgesteld . En Louis, met zijn zatte kop , kon maar niet denken waar hij zijn boekje achtergelaten had .

's Anderendaags hoorden we waar het ding aangeland was. En het stormde ! Isaacson werd opgebeld door zijn klant Zenzius uit Wanne-Eickel , die heel flegmatiek begon : " Herr Isaacson , als uw Verlademeister nog Nieuwjaar viert , dan moet ge ervoor zorgen ...." en zo voort . Dan begon hij de lijst af te ratelen van de wagons die hij sedert het begin van het sezoen ontvangen had , met nummers en al , en de hoeveelheden die in werkelijkheid waren geladen . En of mijnheer Isaacson wilde een kredietnota opmaken ?

't Was natuurlijk Louis die de boter opge-eten had . Het boekje was uit zijn borstzak gegleden bij het vullen van een wagon die voor Herr Zenzius bestemd was .

We werkten dus zondag-weekdag van 's morgens vroeg tot de haringtrein om tien uur 's avonds vertrok , maar er werden aan de bureelbedienden geen overuren betaald . Het schijnt mij nu ongelooflijk dat ik toen werkte aan tien frank per dag en dat ik , in acht genomen het getal uren dat ik present was , drie kwartje-frank per uur waard werd geacht !

De knechten kregen wel een klein supplement gedurende de haringtijd en dit volgens het aantal wagons dat door hen werd geladen . Hun normaal loon was : De meesterknecht : 225 fr. per week , een normale pakhuisknecht 200 fr. en een ongeschoolde kreeg 175 fr. Dat was niet erg veel en dezen die veel pintjes dronken , aan één frank stuk , moesten maar hun plan trekken . De meesten trokken hun plan want in de vismijn bestond daartoe wel gelegenheid ....

o

o o

Het meeste wat hier voorafgaat heeft betrekking op het winterseizoen . Maar ook voor de vismijn werd het zomer . Het werk dat er nog was veranderde van aanschijn . De verzendingen naar het binnenland daalden geweldig in aantal eens dat de vasten achter de rug was . De mensen waren vis-moe en de kleinhandelaars , die gedurende de winter wat vis meepikten , beschikten over geen middelen om deze te bewaren . Eens dat de warmte in de lucht zat kwamen de zendingen toe zonder ijs en de waar was een paar uur na de aankomst bijna niet meer te verkopen . Na Pasen werden dan ook veel bedienden en werklieden tijdelijk afgedankt .

Bij ons was er natuurlijk ook minder werk maar dat betekende nog niet dat we 's avonds vroeg naar huiskonden . Het was traditie bij onze firma dat er ten vroegste om zeven uur gesloten werd en deze gewoonte bleef ook behouden in mijn tijd . Waarom een reglement uit het jaar 1880 veranderen wanneer dit de standing van de firma zou kunnen aantasten ? Ook de zondagvoormiddag dienden we present te zijn .

Voor de baas was dit geen probleem . Hij dronk in de namiddag zijn pintjes bier en kwam tegen zes uur de briefwisseling afwerken . De bedienden verveelden zich ondertussen stierlijk. Op onze hoge stoel gezeten lieten we de yo-yo op en neer draaien. Alle jonge gasten liepen met zo'n ding op zak . We moesten er echter wel voor zorgen dat we aan het werk waren wanneer de baas de trap opstormde . We haalden dan maar een map met geklasseerde fakturen overhoop en herbegonnen dan , piano , piano...

Als ik , jaloers op de mensen die lekker op een omgekeerde mand in het zonnetje zaten te luieren , even de benen wilde rekken , dan kon ik altijd ergens in de vismijn enkele fakturen ontvangen . Op enkele uitzonderingen na geschiedden alle betalingen in baar geld . De officiëele betaaldag was de zaterdag en de meeste geldverhandelingen gebeurden in open lucht . Er werd veel onderling gekocht en verkocht in de voorweek zodat het een gedurig uitwisselen was van fakturen en centen . De vele visvrouwtjes bezaten natuurlijk geen bank- of postrekening . Wanneer iemand het woord " postcheck " liet vallen wanneer men hem een rekening aanbood , dan werd deze dadelijk met een scheef oog bekeken en werd zonder meer aanzien als een slechte betaler . " Er is daar geen GELD ! " zegden ze .

" Slechte betaler " genoemd te worden in de vismijn was de enige belediging die ernstig opgenomen werd . Men mocht anders gelijk wie een hele paternoster schuttingwoorden naar het hoofd slingeren zonder enig effekt te bereiken . Al deze woorden behoorden immers tot de alledaagse woordenschat . Alleen het verwijt " slechte betaler " mocht ge niet uitspreken .

Een gewone hartelijk begroeting onder jonge vissers ging gewoonlijk als volgt , al bestonden en bestaan nog tientallen varianten :

" Héwel luizaard , lope gie hier ook ? "

" 'k Goan e kèèr e dok of zesse op je muule geven..."

" Gauw , niewèèrd , 'k goan e kèèr e pinte in je muule gaan gieten . "

En weg zijn ze om zoals het goede vrienden past , samen een pint te drinken .

De vissers hadden bijna allen een lapnaam en het is eigenaardig dat in de vismijn het geven van lapnamen niet gebruikelijk was . " Schele , Rosten , Bulte , Neuze " kwamen wel veelvuldig voor , maar deze hoedanigheidswoorden zijn van geen tel .

Naarmate het zomerseizoen naderde wijzigde zich de aanvoer . Veel schepen bleven opliggen want de marktprijs daalde geweldig . IJslandse vis was niet meer zo gegeerd en veel soorten werden opgekocht door de vismeelfabriek " Pescator " tegen 5 frank de mand van 50 kilo . Andere soorten echter , zoals Schotse schol , die gedroogd werd , waren zeer in trek . Dat was zomervis . Ook de kleine kreeftjes , of langoustines , verschenen op de markt . Deze werden sedert enkele tijd , direkt na verkoop , gekookt door een paar specialisten . Oscar Cattoor , of " Speeke " was hiermee begonnen en had dadelijk succes .

Nieuwe gezichten verschenen bij de veiling , de winkeliers van de kust die schier uitsluitend werkzaam waren tijdens het toeristisch seizoen en het vooral gemunt hadden op de fijne vissoorten .

Op het uur dat de markt begon was er al een grote hoeveelheid vis gestolen en ook weggeschonken . Dat is ook een aspekt eigen aan de vismijn . Het is precies of de vis een waardeloos produkt is . Iemand die vijf frank in geld steelt zal men met de vinger nawijzen maar wanneer iemand betrapt wordt bij het scheef slaan van een mand vis dan zal men slechts oordelen dat de man geen geluk heeft gehad , deze keer . Dat stelen schijnt tot de verworven rechten en de geplogenheden te behoren.

De meeste reders waren nogal goedgeefs wanneer kennissen of collegas hen vroegen of ze geen " visje " konden krijgen . Van deze bereidwilligheid werd misbruik gemaakt door tientallen parasieten die , wanneer ze eenmaal een slachtoffer hadden gevonden , zich voor jaren vastzogen . Sommigen onder hen , die bijvoorbeeld een openbaar ambt bekleedden en meenden zekere rechten te hebben , gingen zelfs van schip tot schip om hun " zootje " op te vragen . We noemden hen " de toppers " . Er waren zelfs " beroepstoppers " die leefden van de geschooide vis .

Omdat deze mensen , volgens mij , tot de folklore van de vismijn behoren , wil ik van een van hen een portret schetsen . De man was eigenlijk fotograaf en had met de vismijn rechtstreaks noch onrechtstreeks iets te zien . Maar om aan vis te geraken had hij een goede taktiek uitgewerkt . Eerst , tegenover de vishandelaars : Hij maaktje een fototje van het pakhuis , met de baas en het personeel erbij , vervaardigde een mooie vergroting - eventueel ingekaderd - en offreerde zijn werk gratis aan de bazin . Dat brak het ijs , en hoe kon men aan zo een vriendelijke mens een visje weigeren . De goede ziel werd vriend ten huize , kwam wekelijks zijn visje halen en dat was dàt .

Tegenover de vissers deed hij het anders : Hij begon een praatje te slaan met de reder , bebofte de vangst , en wendde zich vervolgens tot de vrouw van de reder . Daar haalde hij zijn grote troef boven onder vorm van een ronde blikken doos . Hier staken spekjes in , naar ieders smaak : mentjes , Chlorodijntjes , vlienderspekjes , zeemspekjes , groentjes , zuurtjes en pekkoekjes . Hij trakteerde gul . En vriendelijk ! Ge kunt dat aan geen mens vertellen ! De uitkomst kunt ge raden . Het werden dure spekjes . Ze raakten hem nooit meer kwijt . Zakken vis sleepte hij wekelijks naar huis , en dat heeft hij tientallen jaren gedaan . Hij hoefde niet te werken .

En zo vond men in de vismijn allerlei gasten die met het bedrijf niets te maken hadden , maar door iedereen gekend , niet meer uit het beeld weg te denken waren .

o

o o

Gedurende het zomerseizoen lieten we kabeljauw sturen uit Hull en tarbot uit Aberdeen ten behoeve van de viswinkeliers langsheen de kust . Deze vis kwam toe te Zeebrugge met de Harwichboot . Dit deed de bazen ertoe besluiten een camionette te kopen , en dat was een hele gebeurtenis . Men moet weten dat in die tijd geen enkele vishandelaar uit Oostende zijn klanten bediende per vrachtwagen en er liepen bij ons slechts een paar gammele wagentjes rond voor het plaatselijk vervoer .

Deze gewichtige aankoop, die ook de nodige kennis van zaken vereiste , kon men niet overlaten aan onze baas . Hierbij moest de top ingeschakeld worden , en dat was Pede junior . Hij kende tenminste wat van autos .

Toen het ding de vismijn kwam binnengereden schrokken we ons een bult . Het was een Ford uit het jaar 21 die zeker al een half millioen kilometer afgebold had , maar de reputatie had onverwoestbaar te zijn . Met een ijzerdraad en een bolletje ijzermastiek kon men elk defekt herstellen .

1 Matille Blaere
2 Vercammen - Brugge
3 Valère Leveke
4 Een Bruggeling
5 Henri Aspeslagh
6 Jerome Leveke
7 Robert Hessens
8 Gustaaf Osterwind
9 Edmond Lombaert
10 Arthur Fontaine
11 Jan Leveke
12 Frans Verbanck
13 Herman Gitsels
14 François Dieusart
15 René Velthof
16 Charles Gilles
17 Louis Reilzen
18 Oscar Vantyghem
19 Mamsel Claeys - Brugge
20 Rykiere
21 Frans Rau
22 Octave Passchijn
23 Oktaaf Wijffels - Gent
24 Jan van Neptune
25 Jan Tant
26 Berten Roelandt
27 Stansje Devos - Brugge
28 Timmerman
29 Jef Verhulst

CHOSTERWIND
ANTONY
160834-25

Gezien het mijn werk was om samen met de autobestuurder Staf - die maar één oog had - de vis af te halen te Zeebrugge , was ik dra op de hoogte van de fouten en kwaliteiten van het Fordje . De stuurkabine bezat slechts halve deurtjes en de voorruit was niet erg breed . Wanneer we vroeg in de ochtend , rond vijf uur , naar onze bestemming vertrokken , dan versteven we van de koude al was het midden in de zomer . We zaten half buiten , praktisch onbeschut . Afgezien daarvan was het ritje wel aangenaam . Alles lag nog te rusten uitgezonderd de duizenden wilde konijntjes die nog volop aan het stoeien waren in de duinen .

Bij de terugtocht moest ik me naar buiten laten hangen want dan kon men het niet uithouden van de hitte die door de motor in de stuurcabine werd gejaagd . Onderweg werden de kisten met kabeljauw bij de klanten afgezet . Dat waren stevige , maar onhandige bakken met een nettoinhoud van 65 k° .

Die ingevoerde vis werd vlot verkocht , maar tegen het einde van het seizoen was het geraadzaam uit de ogen te kijken . Op 1 september was het afgelopen . Eénmaal bleven we met een hele zending tarbot aan ons been . Niemand wilde er nog van , en gezien van invriezen te dien tijde nog geen sprake was , moesten we maar zien dat we ze op een andere manier kwijt te raken . We leverden toen aan een drietal kloosters en we hadden ook een drietal klantjes voor 2 kilo vis per week . Al deze mensen hebben weken naeen tarbot gekregen . De ene week was de vis groen , de volgende week was ze blauw en de laatste week was het restje doorschijnend . Precies in de laatste week kregen we nog een klant bij , een kasteelvrouwe uit de provincie Luxemburg . Ze schreef ons dat haar kinderen moesten vis eten op aanraden van de dokter en dat ze bijgevolg de nadruk legde op de kwaliteit . Geen verlet . Tarbot ! We hebben nooit meer iets gehoord van haar want bij die ééne zending is het gebleven . Haar zwakke kinderen hebben het zeker niet overleefd ...

o

o o

De mensen die in de vismijn werkten woonden zo een beetje overal , maar de meeste pakhuisknechten en vislossers vond men toch in de onmiddelijke omgeving . Dat was het Visserskwartier . In het jaar 1932 waren de levensomstandigheden tamelijk geworden , hetgeen wil zeggen dat veel nog te wensen overliet . Tien jaar tevoor was alles nog veel slechter . Dat merkt men goed wanneer men de vrouwentypes bekijkt die vastgelegd werden in het jaar 1922 door de nooitvolprezen fotograaf Antony. Na de toch zo korte tijdspanne van tien jaar was alles zo veel anders geworden .

De gehele overgang heb ik meegemaakt . In de eerste jaren na de oorlog krioelde het in de huizen nog van ratten en de oude gebouwen schreeuwden om wat verf . De kinderen liepen rond met kletskoppen omwille van de luizen . Ik zat er ook mee geplaagd en wekelijks werd mijn haar gewassen met " Milanaise " of petrol . Mijn grootmoeder gaf me telkens een kwartje wanneer ik haar toeliet mijn haar te kammen met de luizekam . De beestjes pletsten neer op een blad papier en daar drukte ik ze dood. Ik beleefde daar plezier aan , maar dat liet ik niet merken wegens het snoepgeld dat ik daarmee verdiende .

Over ratten kan ik meespreken . Wij hadden er thuis natuurlijk ook want ze zwermden rond vanuit de vismijn . Toen verscheen onze Bobby op het toneel . Dat was een kruising tussen een gewone fox en een scotsch-terrier . Dat nijdige teefje zou weldra een legendarische reputatie verwerven als rattevanger . Duizenden ratten werden door haar verdelgd . In het stal van Vandewijngaerde heeft ze er eens veertig gedood in één uur tijd toen aldaar het stro werd verlegd . Soms gebeurde het dat in de vismijn de verkoop moest stilgelegd worden want Bobby kon als een bezetene te werk gaan wanneer ze ergens een rat wist zitten waar ze niet goed bijkon. Geloof me vrij ; dat is geen jagerslatijn . Toen begonnen de vissers de hond mee te nemen naar zee en bij de terugkeer was het schip ratvrij . Daardoor vervreemde Bobby van ons . Ze was bedorven .

o

o o

De mensen beschikten over niet veel plaatsruimte om te wonen - zoals ik hoger al zei - en leefden zo goed als het maar kon in twee kamers per gezin . In de woningen was ook geen lopend water en dat kwam de netheid niet ten goede . In ieder huis nestelden een hoop kinderen en overal hing steeds de geur van gebakken vis . Dat was de dagelijkse kost . Mijn moeder , die over de tapkast veel confidenties moest aanhoren vanwege haar klanten , moest steeds maar luisteren naar klachten over het gemis aan privacy die de echtparen ondervonden . Het is dan ook niet verwonderlijk dat de mannen met tegenzin naar huis gingen en liever tot 's avonds laat in de herbergen bleven hangen . De kinderen werden dan uitgestuurd om hun vader te bewegen naar huis te trekken , wat zelden lukte .

De vrouwen hadden dus verre van een plezierig leven . Hun enig verzet bestond erin 's avonds op de stoep te zitten en een praatje te slaan . Mochten ze éénmaal de man vergezellen naar de herberg , dan dronken ze schijnheilig een Globeke . Achter de rug van de man gingen ze echter in de voormiddag Stout drinken en fabriekpateetjes eten in het verkoop-alleswinkeltje van Dove Lène en andere plaatsen . Alles verbeterde voor velen onder hen toen in 1927 bij ons " De verenigde Vismijnvrienden "

werd gesticht . Ze werden opgenomen in deze machtige groep zodat het verenigingsleven hen toeliet uitstapjes te ondernemen , en samen met de echtgenoot plezier te maken .

De kinderen leefden op straat . In en rond de vismijn was gelegenheid genoeg om te spelen , en gedurende het zomerseizoen werd het spel zeker niet onderbroken vóór tien uur 's avonds . Ik ben er zeker van dat de oude kinderspelen hetlangst werden in ere gehouden in het Visserskwartier .

Herbergen waren er zeker genoeg in de omgeving van de vismijn en de meesten deden goede zaken . De drukst bezochte lagen tegenover de twee voornaamste uitgangen. Dat waren de volgende : Oscar Cavereel , Peellaert , Het Meivisje , Mietje Deckmijn , Henri Lauwereins . Deze hadden alle een gemengd klienteel . Het hoekje om , tegenover het monument van de gesneuvelden , waren er nog twee goede cafés die uitsluitend bezocht werden door de grote bazen , of de " menhèren " als ge wilt : de " Shakespeare " en de " Maritime " .

Ons werkvolk ging meestal een eindje verder de kaai op, bij " Tjoerel " , een van de zeldzame herbergen in de omgeving waar zij zich konden vergapen aan een " serveuse " .

Reeds om vijf uur in de ochtend werden de herbergen geopend , en soms nog vroeger . Bijzonderlijk in de winter was dit nodig want veel volk was , in open lucht , reeds aan het werk vanaf middernacht . De werklieden waren tegen de ochtend verkleumd van de koude en ze snakten naar een tas warme koffie met een druppel . Gedurende de eerste uurtjes van de dag werd bijna niets anders besteld .

Voor de herbergiers was er echter een grote risiko aan verbonden . De drankwet moest nageleefd worden en daarom waren de de accijnsbedienden of " aksieziens " steeds op stap . Op ieder ogenblik van de dag konden ze in een of andere gelegenheid binnenvallen en het huis afzoeken naar sterke drank . De ene na de andere werd gesnapt , en ik geloof dat we de enige zijn die , wonder genoeg , niet werden betrapt gedurende al deze jaren . We kregen dikwijls genoeg het bezoek van de " aksieziens " maar ze hebben nooit iets gevonden . Steeds vernamen we van hen dat we waren verklikt , en ze noemden ook namen . Meestal waren het nieuwe uitbaters van herbergen die ons een kool wilden stoven en ons een veertiendaagse sluiting wilden aan het been lappen om op die manier ons klienteel te " erven " .

Ik weet alleen maar te spreken hoe het bij ons ging . Over het debiet hadden mijn ouders zeker niet te klagen , maar ze hadden het dan ook lastig . De ganse voormiddag was het pikken en maaien . Na de noen was het wat kalmer , maar 's avonds was het

weer volle bak . Er werd gezongen en gekletst , geruzied en gekaart - wat samenging . Men kon de tabaksrook snijden met een mes , en vanwaar ze de adem haalden om te zingen is me nu nog een raadsel . Gewoonlijk was het " Dikke (Richard) Vos " die het eerste liedje aanhief , en dat was onveranderlijk :
" Arme weeuwen ... om te schreeuwen ...dat zijn wij..."

De anderen deden mee , en dan begon de volgende :
" Tantifeir , die grote beir
Tiegers, apen , lèèuwen...olifanten schrèmen...
't Chiemenas... van 't vrouwgeslacht...
Riedt al goed te peirde... èèrste klas !

Het eindigde gewoonlijk met een lang stapellied , in de aard van : " Is da nu gein dikke koente ?... Jaa't , dat is e dikke koente ! ... enz .

Er werd al eens echt ruzie gemaakt ook , met als gevolg een blauw oog , maar dat was eerder zeldzaam . Bijzonderlijk gedurende een verkiezingsstrijd werd er heftig gediscutierd en namen werden om ter luidst uitgegalmd : " Buul ! - Baels ! - Buul ! - Baels ! - Buul ! " (Adolf Buyl , die de hemel weet waarom , zijn straat kreeg te Oostende . En welke straat !!)

Was het dan te verwonderen dat dergelijke hechte en vrolijke bende ertoe kwam een vereniging te stichten ? Dit gebeurde onder volgende omstandigheden :

Er zou te Oostende een karnavalstoet uitgaan . Ik ga nu terug tot het jaar 1927 . Het was Albert Lanoye die , tussen pinten en druppels in , het idee vooropzette om met onze klanten in groep op te stappen in deze stoet , met de vrouwen mee , en allen gekleed in folkloristisch vissersplunje . Iedereen vatte vuur en een grote groep werd gevormd want er was nog veel echte kledij te vinden voor de vrouwen ;sjaals , kaketuuten en baaien rokken . Voor de mannen waren hier geen problemen . Op een platte wagen van vervoerbaas Lanoye werd een bemande open boot meegevoerd . Het succes dat deze onvervalste bende oogste , onder de naam van " De LUSTIGE Vismijnvrienden " , was enorm .

Berten Lanoye was zo opgetogen dat hij trakteerde met een enorme gerookte hesp . Deze hesp werd door mijn moeder gekookt en daardoor werd nog een stevige erwtensoep verkregen . Dat alles werd opgediend met stokbrood . De mensen hebben zich verpoeft ge-eten .

Het kon natuurlijk daarbij niet blijven en zonder dralen werd de vereniging gesticht . Het werd een liefdadigheidsmaatschappij die zou geld ophalen ten bate van de weduwen en wezen van op zee verongelukte vissers . De " Gemeenschappelijke Kas " bestond toen nog niet .

De groep groeide gestadig aan en telde op zeker ogenblik meer dan tweehonderd verklede mannen , vrouwen en kinderen. Het volgende jaar namen ze deel aan de Vindictivestoet met een eigen wagen die een stoomtrawler moest voorstellen . Hierop hebben ze Pee (Louis) Dedrie geplaatst die aan het publiek werd voorgesteld als " De heldhaftige Zeekapitein . (Louis had gedurende de oorlog acties gevoerd tegen vijandelijke duikboten). Ikzelf en mijn vriendje Georges Rassaert fungeerden als matrozen.

Het geheel was geboren uit een milde grap tegenover Pee. Ik druk op het woordje " mild " want dikke Louis was een graaggeziene figuur . Hij was trouwens de auteur van het lijflied van de Vismijnvrienden : " De Noordzee in " . Hijzelf was in de wolken over de eer die hem betoond werd .

De leden van de maatschappij leerden ook groepsdansen aan . De oefeningen gingen door in de vismijn zelf , na sluitingsuur . De kring had bijgevolg zijn naam niet gestolen .

Eens zover mochten ze hun kloeffedansen vertonen ter gelegenheid van allerlei optochten in binnen- en buitenland . De bijval was overal even groot .

De afgang begon na de verhuis naar de nieuwe vismijn . Vele banden werden verbroken , de herberggroepjes vielen uiteen. De meesten voelden zich onthaemd . Het vervolg is trouwens ook hier mijn zaak niet meer ...

De mooiste groepsfoto werd genomen door Antony in 1930 - referentie 20-3-30-1 .

En jawel , de dag kwam toch dat we moesten verhuizen naar de nieuwe vismijn . Niemand van ons dacht er eigenlijk nog aan want steeds hoorden we dat er nog veel te doen was , dat er veel niet deugde aan het gebouw en dat de sluizen afgekeurd waren . De beslissing kwam dus eerder onverwacht . De heer John Bauwens , verontwaardigd over de opgelopen vertraging , was even goeie dag geen zeggen aan koning Albert, en van dan af kon het niet rap genoeg gaan . Op het einde van de zomer was het dan zo ver ... Jaak de Poliesje luidde voor 't laatst de bel.

De koning was ondertussen verongelukt .

Ik wist toen nog niet dat ik een paar maanden later een eigen bedrijf zou oprichten . Ik was pas negentien en zeer onervaren . In twee jaar tijd had ik echter geleerd wat ik NIET moest doen , en dat was al iets om mee te beginnen .

o

o o

Ik droom nog dikwijls dat ik de oude vismijn binnenkom. Het is steeds de zelfde droom : Er is geen mens en alle poorten van de pakhuizen staan wijd open . Ik ga enkele trappen op en kijk even rond in de burelen . Papieren liggen verstrooid op de grond en hier en daar staat nog een oud meubel . Iedereen schijnt hier overhaastig en in paniek te zijn gevlucht ...

Ik droom ook nu nog dat ik in het " Meivischje " binnentreed . Er zijn nooit klanten en mijn moeder is alleen . Ze is erg oud geworden en ze weent .

Richard VERBANCK

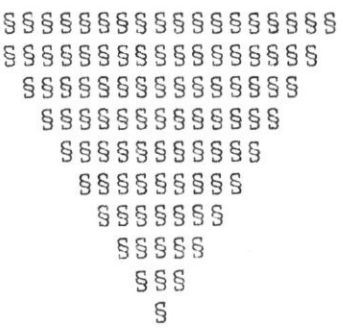

I N H O U D

==========

blz.1 - de vismijn en ik
2 - mijn afgang op school
3 - naar de vismijn
4 - wijzigingen sedert de oorlog
5 - nieuwe pakhuizen
6 - crisis -- ons pakhuis
7 - binnenzicht van het pakhuis
8 - ons bureel
9 - kategoriën vishandelaars
10 - verse vis en andere
11 - vis kopen
12 - visgroothandelaarsters
13 - viswuuvetjes en viswuuven
14 - gedragingen van voorgaande
15 - Madame
16 - Mijnheer en Junior
17 - De visafslag
18 - Luxemburg
19 - Zakenreizen - - menhèren
20 - vrouwelijke bedienden
21 - visprijzen
22 - manden en ijs
23 - verzenden van vis
24 - vervoerders - - vistekort
25 - verenigingen van visgroothandelaars
26 - Pannenaars en Pannégen
27 - ijle haringseizoen
28 - Isaacson en Zoon
29 - telefoneren via Oostende-radio
30 - De wegers
31 - tekorten bij het laden - - lonen
32 - verveling gedurende de zomer
33 - de zomermarkt
34 - " toppers " - - onze camionette
35 - tarbot en nog eens tarbot
36 - luizen en ratten - - levenswijze rond de vismijn
37 - herbergen
38 - stichting Vismijnvrienden
39 - " De verenigde vismijnvrienden " - - einde vismijn
40 - dromen

§§§§§§§§§§

I L L U S T R A T I E S

---

1 - 10 oktober 1922 - Netje Schramme , het Musselwuvetje van 't Sas , trakteert met snuif . Links achter haar : vrouw Frans Degroote (Schipper die in 1921 de " Boula-Matari " naar Congo gevoerd heeft) Geheel links : Guustje Vanwetter . Achter Netje : Fred Rommelaere . Met de handen in de voorschootzakken: vrouw Martinsen (Majutje) . Gedeeltelijk zichtbaar : Pierre Deprez en Jules Baels Jr.

2 - 1931 - Jaak de Poliesje deelt beurtnummers uit aan de sprotvangers die hun staal naar het Sprotkot brengen . Men herkent o.a. : rechts " de Soepvrouw " , en verder : Tille Hubrouck , Maurice Bailleul , Miel Ostyn , André Bogaert , Ardaen (Petit-Belge) , Gusten Wolle , Meyers , vrouw Monteyne.

Aan het Sprotkot hangen een paar interessante aanplakbrieven : Een voor de inhuldiging van " Het Blauwhuis " op 10 oktober 1931 , een voor de herziening van de kiezerslijsten , en vooral deze die een " Boxe Gala " aankondigt : De gebroeders Van Haverbeke betwisten de hoofdkampen , terwijl Karel Sys nog onderaan bengelt .

3 - 11 september 1934 - Het straatje met vooraan het pakhuis van Camille Willems met bediende Robert Van Outryve en werklieden Frans en Louis Decleer en Allary .
Met de stootwagen : Frans Devriendt . In zijn deurgat staat , in zijn gewone houding , Frans Tjaeckx . Met de handen in de zakken : Zoon Ryckewaert uit Ukkel .

4 - 24 september 1923 : Groep met haringhaaien of latours. Op de foto staan o.a. Frans Verbanck , Gustaaf Vannieuwenhuyse , twee zoons Debeen , Vanstechelman , Gustaaf Verkeyn , Eulalie Molleman , Bulte Carbon , Oscar Vantyghem , Madeleine Nassel , Henri Lamoot , Jaak Maertens , Richard Mollet , Florent Brunet, Edward Brouckxon . Vooraan , gehurkt : Frans Cloet , Juul Balbaert en Arthur Maes .

5 - 10 september 1934 - Panoramazicht op de verkoop , met vapeurwagen . Zijn herkenbaar : Schandevel Adolf , René Velthof , Louis Dierickx-Vissers , vrouw Emery , Charles Brijs, Julia Wittewrongel , Fernand Zonnekeyn , Luie Jan , Victor Declercq-Asmus , Octaaf Wijffels , Angèle Vandenbroucke , vrouw Verhiest , Jef Durand , Constance Devos , Elodie Verschelde , Rose Bailleul , Oscar Vansteeger , Pierre Vansteeger , Eufrasie Derudder , Basile Demaker , August Volbrecht , Emma Derudder , Richard Declercq , Edgar Brunet .

6 - 16 augustus 1934 : De personen zijn aangeduid bij de foto zelf . Tengevolge van herhaald reproduceren zijn rechts een paar mensen weggevallen .

7 - Groep " Vismijnvrienden " . Het aantal leden was toen al beduidend kleiner geworden maar we hebben deze foto verkozen omdat ze genomen werd in de vismijn en ieder duidelijker herkenbaar is dan met grotere groepen het geval is . Enkele namen : in burger : bij de vlag Frans Rau , voorzitter, boven links : Jaak Maertens , en geheel rechts : Albert Janssans . Verder : Isidoor Pincket , René Deknuydt , Frans Geryl , Louis Westerlinck , Gusten Eylandt , Pierre Naesen , Frans Gryson , Richard Devos , Gusten Vandenbrande , Gustaaf Milh , Albert Deroo , Sarah van Swansels , Zeebroeck , Dove Lène . Verder zijn er de vrouwen en kinderen van de voorgaanden .

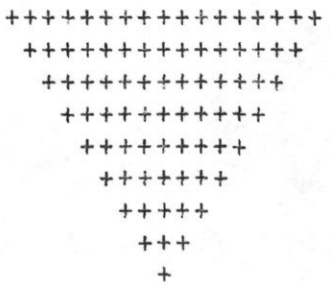

ENKELE VAN DE MEEST STORENDE FOUTEN IN DE TEKST :

Kr 4	regel 8	laang = lang
7	11	beteuderd = beteuterd
10	28	van de leerling : valt weg
23	22	Osacer = Oscar
25	20	dent = denkt
27	24	moet zijn : VAN pakhuis tot...
28	Voorlaatste paragraaf :	Lutz zei eigenlijk : une PISTULE (pistolet)
33	9	samen een pint GAAN drinken
38	17	gediscuTIEERD
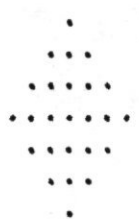
Met mijn verontschuldigingen voor deze en andere fouten .